

თავი 6

სიტყუაჲ ესე: „იტყოდეს ვინმე იერუსალჴმელთაგანნი: არა ესე არსა, რომელსა ეძიებდეს მოკლვად? აჰა ესერა განცხადებულად იტყვს, და არარას ეტყვან მას. ნუუკუე ჭეშმარიტად ცნეს მთავართა, ვითარმედ ესე არს ქრისტე? არამედ ესე ვიცით, ვინაჲ არს“ (7,25-27).

თარგმანი: არარაჲ არს ესრეთ ლიტონად თქუმული წმიდათა წერილთა შინა, რამეთუ სულისა მიერ წმიდისა თქუმულ არიან. ამისთვის ჯერ-არს, რადთა ყოველსავე გამოწულილვით გამოვეძიებდეთ, რამეთუ მრავალგზის ერთისა სიტყვსა მიერ იპოვების ძალი დიდი, ვითარი არს ესეცა, რომელი ან წინამდებარე არს ჩუენდა:

სახარებაჲ: „იტყოდეს ვინმე იერუსალჴმელნი: არა ესე არსა, რომელსა ეძიებდეს მოკლვად? და აჰა ესერა განცხადებულად იტყვს, და არარას ეტყვან მას“ (7,25-26).

თარგმანი: ესე რადლა არს აქა, თუ: „იერუსალჴმელთაგანნი“? ამისთვის, რამეთუ გჴრუენებს მახარებელი, ვითარმედ რომელნი-იგი უმეტესთა და დიდთა სასწაულთა მისთა მხილველ იყვნეს, იგინი იყვნეს უსაწყალობელჴს ყოველთასა, – რომელთა ეხილვა ღმრთეებისა მისისა სასწაული დიდი, იგინი ყოველსა მას საშჯელსა ზედა მთავართა მათ განხრწნილთასა გულისხმა-ჰყოფდეს. ანუ არა დიდი საკვრველი იყოა, ვითარ, რომელნი-იგი მიმოვიდოდეს და ეძიებდეს მოკლვად, მი-რად-ვი-და შორის მათსა, შეჰყრობილ იქმნეს ჴელნი მათნი? რამეთუ ვინ ქმნა ესე ყოველი? ვინ დაშრიტა საჯუმილი იგი გულისწყრომისა მათისაჲ? გარნა ამას ყოველსა საკვრველებასა ზედა და სხუათა მათ ურიცხუთა სასწაულთა მისთა იხილე მათი იგი უგულისხმოებაჲ, – „არა ესე არსო, რომელსა ეძიებდეს მოკლვად?“ – ვითარ თავთა თჴსთა შეასმენენ და იტყვან, ვითარმედ: „რომელსა ეძიებენო მოკლვად“, და არარას ეტყვან მას, რომელი-იგი განცხადებულად იყოფებოდა მათ შორის და კადნიერებით ამხილებდა, რომლისა მიერ იქმნებოდა უმეტესი განრისხებაჲ მათი, არამედ არარას ჰყოფდეს. „ნუუკუე ჭეშმარიტად ცნეს, ვითარმედ ესე არს ქრისტე?“ ხოლო თქუენ რასა იტყვთ მისთვის, ჴ ჴურიანო? ვითარ ჰგონებთ მისთვის? იტყვან, ვითარმედ: ესრეთ ვიტყვთ, თუ: არა ქრისტე არს. ამისთვისცა თქუეს, ვითარმედ: „ესე ვიცით, ვინაჲ არს“. ჴ უკეთურებაჲ ესე! ჴ ბოროტადმეტყუელებაჲ ესე! არცა მთავართა განჩინებასა შეუდგან, არამედ სხუასა შემოიღებენ ბოროტსა და თჴსისა მის უგუნურებისა ღირსსა.

სახარებაჲ: „ვიცითო, თუ ვინაჲ არს. ხოლო ქრისტე ოდეს მოვიდეს, არავინ უწყოდის, თუ ვინაჲ არს“ (7,27).

თარგმანი: და ვითარ, ჴეროდე მღდელთა თქუენთა ჴკითხვიდა

რად, იტყოდეს, ვითარმედ: ბეთლემს იშვების,¹ და კუალად სხუანი ვიეთ-ნი იტყოდეს: „ვიციტო, რომელ მოსეს ეტყოდა ღმერთი, ხოლო ესე არა ვიციტო, ვინაჲ არს“?² „ვიციტო, ვინაჲ არს“, და კუალად, „არა ვიციტო, თუ ვინაჲ არსო“. იხილენ სიტყუანი მთრვალთანი! და კუალად იტყვან: „ნუ-უკუე გალილეადთ მოვალს ქრისტე? არა ბეთლემით მოვალსა?“³ იხილე სიტყუად ესე განცოფებულთად: ვიციტო და არა ვიციტო, და ბეთლემით მოვალს ქრისტე, და „ქრისტე ოდეს მოვიდოდის, არავინ უწყოდისო, ვინაჲ არს“. რად არს ამის სიცოფისა უცხადჴსი? რამეთუ ერთისა მიმართ ოდენ იყო მოსწრაფებაჲ მათი – რადთამცა არა ჰრწმენა. ისმინეთ უკუე, რად მიუგო უფალმან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „მეცა მიცით და იცით, ვინაჲ ვარ; და თავით ჩემით არა მოსრულ ვარ, და არს ჭეშმარიტ, რომელმან მომავლინა მე, რომელი თქუენ არა იცით. ხოლო მე ვიცი იგი, რამეთუ მის მიერ ვარ, და მან მომავლინა მე“ (7,28-29).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და კუალად სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუმცა მე მიცოდეთ, მამადცამცა ჩემი იცოდეთ“.⁴ ხოლო ვითარ, რამეთუ ეტყვს, ვითარმედ: „მიცით მე და თუ ვინაჲ ვარ“, და კუალად ეტყვს, ვითარმედ: „არცა მე მიცით, არცა მამად ჩემი“?⁵ ნუუკუე წინა-აღუდგებოდესა ურთიერთას სიტყუანი მისნი? ნუ იყოფინ! არამედ ფრიადცა ეწამებოდეს. არამედ რაჟამს იტყოდის, თუ: „არა მიცით“, სხუასა ცნობასა იტყვს აქა, ვითარცა-იგი წერილ არს, ვითარმედ: „ძენი ელისნი, ძენი უმჯულონი, რომელთა არა იცოდეს უფალი“;⁶ და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „ისრაჴლმან მე არა მიცნა“;⁷ ვითარცა კუალად მოციქული პავლე იტყვს, ვითარმედ: „ღმერთსა იტყვან ცნობად, ხოლო საქმითა უარ-ჴყოფენ“.⁸ და ეგების-მეა ცნობად და არაცნობად ერთისა საქმი-სად? გარნა ესე ამას იტყვს, თუ: მე მიცით და იცითო, ვითარმედ ძჴ ვარ ღმრთისად, რამეთუ „თუ ვინაჲ ვარ“ არა ადგილსა იტყვს აქა, და საცნაურ არს შემდგომისა მის სიტყვსაგან, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „თავით ჩემით არა მოსრულ ვარ, არამედ არს ჭეშმარიტ, რომელმან მომავლინა მე, რომელი თქუენ არა იცით“. უცნებასა აქა საქმეთამიერსა იტყვს სიტყვსა მისებრ პავლესა, ვითარმედ: „ღმერთსა იტყვან ცნობად, და საქმეთა მიერ უარ-ჴყოფენ“. და არა უცნებელობისაგან იყო ცოდვაჲ, არამედ უკეთურებისაგან და ბოროტისა გონებისა. და ესე იცოდეს და არა ცნობად ენება. გარნა რომელი შეწყობად აქუს სიტყუათა ამათ? რამეთუ ვითარ, რომელ ამხილებდა რად მათ, მათთავე სიტყუათა იტყოდა? რამეთუ თქუეს რად მათ, თუ: „ესე ვიციტო, ვინაჲ არს“, თავადმანცა თქუა, ვი-

¹ შდრ. მათ. 2,4-5. ² იოან. 9,29. ³ შდრ. იოან. 7,41-42. ⁴ იოან. 14,7. ⁵ იოან. 8,19.

⁶ შდრ. 1მეფ. 2,12. ⁷ ესაია 1,3. ⁸ ტიტ. 1,16.

თარმედ: „მეცა მიცით“. და რადსათჳს ჰრქუა ესე? ნუჲუკუე იგინი იტყოდეს რად, თუ: „არა ვიცით“? გარნა ამისთჳს, რამეთუ იგინი იტყოდეს რად, თუ: „ვიცით, ვინაჲ არს“, არა თუ სხჳსა რადსათჳსმე იტყოდეს, გარნა ამისთჳს, თუ ქუეყანით არს და ძჳ არს ხუროდსა მის. ხოლო თავადი აღიყვანებდა მათ ზეცად და იტყოდა, ვითარმედ: „იცით, ვინაჲ ვარ“, ესე იგი არს, ვითარმედ: ზეცით ვარ, არა სადადთ თქუენ იტყუთ, არამედ სადა არს მომავლინებელი ჩემი; რამეთუ სიტყუად იგი, თუ: „თავით ჩემით არა მოსრულ ვარ“, ამას მოასწავებს, ვითარმედ იცოდეს მათცა, თუ მამისა მიერ მოვლინებულ არს, დაღაცათუ არა გამოაცხადებდეს. ამისთჳს ორკერძო ამხილებს მათ: და პირველად, რასაცა თჳსაგან იტყოდეს, იგი შორის შემოიღო, რადთამცა არცხნა მათ, და მერმე გონებათა შინა მათთა მოგონებული ყოველი გამოუცხადა, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: არა ვარ ესრეთ ლიტონთაგანი და ამოდ მოსრულთაჲ, არამედ „არს ჭეშმარიტ მომავლინებელი ჩემი“. რად არს სიტყუად ესე, თუ: „არს ჭეშმარიტ მომავლინებელი ჩემი“? ესე იგი არს, ვითარმედ: ვინადთგან იგი ჭეშმარიტ არს, მოვლინებულისა სამე იგი ჭეშმარიტებისათჳს მოუვლენიეს; ვინადთგან ჭეშმარიტ არს მომავლინებელი, მოვლინებულისა ჭეშმარიტ არს.

და კუალად სხჳთაცა სახითა იქმს ამას, რამეთუ თჳთ მათთავე სიტყუათაგან შეიპყრობს მათ. რამეთუ ვინადთგან იტყოდეს, თუ: „ოდეს ქრისტე მოვიდეს, არავინ უნყოდის, ვინაჲ არს“, ამის მიერცა გამოაჩინებს, ვითარმედ იგი არს ქრისტე; რამეთუ იგინი სიტყუასა მას, თუ: „არავინ უნყოდის“, განჩინებისა რადსათჳსმე ადგილადისა იტყოდეს, და ამისგანცა გამოაჩინებს, ვითარმედ იგი არს ქრისტე, რამეთუ მამისაგან მოვიდა. და ყოველსა ადგილსა მეცნიერებასა მამისასა თავსა თჳსსა ოდენ უნამებს, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „არა თუ მამად ვის უხილავს, არამედ რომელი-იგი არს მამისაგან“.¹ და განაფიცხნეს იგინი სიტყუათა ამათ, რამეთუ თქუმაჲ, თუ: „არა იცით იგი“, და კუალად რომელსა იტყოდეს, თუ: „არა ვიცით“, მხილებაჲ, თუ იციან, კმა არს განფიცხებად მათა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა : **„ეძიებდეს მას შეპყრობად, და არავინ დაასხნა ჴელნი, რამეთუ არღა მოწევნულ იყო ჟამი მისი“ (7,30).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, ვითარ უხილავად შეკრულ იყვნეს და გულისწყრომასა მათსა აღჴრ-ესხმოდა? ხოლო რადსათჳს არა თქუა, თუ: უხილავად აყენებდა მათ, არამედ თქუა, თუ: „არღა მოწევნულ იყო ჟამი მისი“? ამისთჳს, რამეთუ ესრეთ ინება მახარებელმან, რადთა აქა მდაბლადრე თქუას მისთჳს და კაცობრივ, რადთა კაცებაცა მისი მტკიცე იყოს. რამეთუ ვინადთგან ყოველსა ადგილსა მაღალთა მათ საქმეთა ღმრთეებისათა იტყოდა, ამისთჳს კაცობრივნისა ესე სიტყუანი განუთე-

¹ იოან. 6,46.

სიან შორის. ხოლო რაჟამს იტყოდის, თუ: „მისგან ვარ“, არა თუ ვითარცა წინადასწარმეტყუელი იხილავს მას და ესრეთ იტყვს, არამედ ვითარცა მისი მარადის მხედველი და მის თანა მყოფი. რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ვიცი იგი, რამეთუ მისგან ვარ“. ჰხედავა, ვითარ ზე და ქუე შეჰმზადებს ამას, ვითარმედ: „თავით ჩემით არა მოსრულ ვარ“, და ვითარმედ: „მომავლინებული ჩემი ჭეშმარიტ არს“, რამეთუ ამისთვის იყო ესე ყოველი, რადთა არა საგონებელ იყოს უცხოოდ ღმრთისაგან. და იხილე, თუ რაზომი არს მდაბალთა მათ სიტყუათა სარგებელი, რამეთუ იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „შემდგომად ამისა მრავალთა ჰრწმენა და იტყოდეს: ქრისტე ოდეს მოვიდეს, ნუუკუე უმრავლესი სასწაული ქმნესა, რომელი ამან ქმნა?“ (7,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რაოდენნი სასწაულნი? რამეთუ სამნი არიან სასწაულნი: ღვნისად და განრლუეულისად და ძისა სამეუფოჲსა მის კაცისად, და სხუად უმეტესი მახარებელსა არარად უთქუამს. ამისგან უწყით, ვითარმედ მრავალთა მათ სასწაულთა მისთა თანანარჰჳდებოდეს მახარებელნი და არა წერდეს, არამედ ამას გუეტიყვან, რომელთა ზედა მთავარნი იგი ბოროტსა იტყოდეს მისთვის და ეძიებდეს მას შეპყრობად და მოკლვად. ხოლო ამას არა სიმრავლჳ იგი იქმოდა ერისად, რომელნი არა მთავრობისმოყუარე იყვნეს, არცა შური მისი აქუნდა, არამედ მღდელნი იყვნეს ამის ყოვლისა მოქმედნი; რამეთუ ერისა მის მრავლისაგანნი იტყოდეს, ვითარმედ: „ქრისტე ოდეს მოვიდეს, ნუუკუე უმეტესნი სასწაულნი ქმნესა?“ გარნა ესეცა სარწმუნოებაჲ არავე მრთელ იყო, არამედ ვითარცა ერისა ზრქელისა და უმეცრისაჲ, რამეთუ რომელნი იტყოდეს, თუ: „ქრისტე ოდეს მოვიდეს“, არა სრულიად დარწმუნებულთაჲ იყო, ვითარმედ ქრისტე არს იგი. ანუ ესე არს, რომელ ვთქუ, ანუ კუალად ესე არს, რომელ ვინაფთგან მთავარნი იგი დაამტკიცებდეს, თუ: არა ესე არს ქრისტე, ერმან თქუა, თუ: აჰა ვთქუათ, თუ: არა ესე არს ქრისტე; ნუუკუე იგი ვინმე, რომელსა ეგენი იტყვან, თუ სხუად არსო, ამისა უმჯობჳს იყოსა? ვითარცა-ესე მე მარადის ვიტყვ, ვითარმედ ზრქელნი გონებითა და უგულისხმონი არა მოიქცევიან ესრეთ სწავლითა და დარწმუნებითა სიტყუათაჲთა, ვითარ სასწაულითა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ესმა ფარისეველთა ერისა მის დრტვნავად მისთვის. და მიავლინნეს მღდელთაჲმოდლუართა და ფარისეველთა მსახურნი, რადთა შეიპყრან იგი“ (7,32).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, რამეთუ შაბათისა იგი დაჴსნაჲ მიზეზი იყო? ხოლო მათი შემანუხებელი ესე იყო, რამეთუ აქა არარად აქუნდა, რადთამცა თქუეს მიზეზი სიტყუათა მისთათჳს, გინა თუ საქმეთა. და ვინაფთგან სხუად მიზეზი ვერ პოვეს ერისათჳს, ენება შეპყრობად მისი და თვთ ვერ იკადრებდეს, რამეთუ ღელვასა მას ესევითარსა ერიდებოდეს, არა-

მედ მსახურთა მათთა წარავლენდეს. ზ მძლავრებაჲ იგი და სიბოროგილე! ზ უგუწურებაჲ იგი დიდი! რამეთუ თვთ მრავალგზის ებრძოლნეს და ვერ უძლეს და მსახურთა მათ უბრძანეს საქმჳ იგი, რადთამცა გულისწყრომასა მათსა სცეს განსუენებაჲ. და თავადსა ეთქუა საბანელსა მას ზედაცა და მათა მიმართ, და არარაჲ ესევეითარი ქმნეს, არამედ ეძიებდეს, გარნა არა ჴელ-ყვეს საქმესა მას, ხოლო აქა ვერღარა თავს-იდევს, იხილეს რად, ვითარმედ ერი იგი მისა მივალს. ხოლო ქრისტემან მიუგო:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„მცირედ ჟამ თქუენ თანა ვარ“** (7,33).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და რომელსა-იგი ძალ-ედვა მოდრეკად მათა და შეშინებად, იგი სიტყუათა იტყვს სიმდაბლითა სავსეთა, ვითარმცა იტყოდა: რად ისწრაფით მოკლვად ჩემდა და განძებად? მცირედსალა ჟამსა მელოდეთ, და მერმე, დალაცათუ გენებოს დაყენებაჲ ჩემი თქუენ თანა, არა ვდგე. და მერმე, რადთა არა სიკუდილად გულისხმა-ყონ, რამეთუ ყოველთა ზედა მოინევის, რამეთუ ესეცა მოიგონეს მათ, ხოლო რადთა არავინ ესე მოიგონოს, ამისთვის თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„და სადა მე ვიყო, თქუენ ვერ ძალ-გიც მოსლვად“** (7,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო უკუეთუმცა სიკუდილსა შინა ეგულებოდა და-შთომად, ძალ-ედვა მათცა წარსლვაჲ, რამეთუ მუნ წარვალთ ყოველნი. უმეცართა მათ უკუე ერთა მოსდრეკდეს სიტყუანი ესე და ამპარტავანთა შეაშინებდეს და სწავლისმოყუარეთა მოსწრაფე-ჰყოფდეს სმენად, რა-ჟამს ესმამცა, თუ: „მცირედლა“, და არღარა ეგულებოდის მათ სწავლათა სმენად. და არა თქუა, თუ: მცირედ ჟამ აქა ვარ, არამედ: „მცირედ ჟამ თქუენ თანა ვარო“, ესე იგი არს, ვითარმედ: გინა თუ მდევნიდეთ, გინა თუ მებრძოდით, მცირედსა ამას ჟამსა თქუენ თანა ვარ და არა დავსცხრები განგებულებათა მათ ჩემთა თქუენ ზედა ქმნად და ცხორებისათვის სულთაჲსა სწავლად, და მერმე **„წარვალ მომავლინებელისა ჩემისა“** (7,33). ესე კმა იყო შეშინებად და შეურვებად მათა. და ვითარმედ საჭმარ-ეყოს მათ, მოასწავებს, რამეთუ იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„მეძიებდეთ მე“** (7,34), არა თუ ოდენ არა დამივინყოთ, არამედ მეძიებდეთცა, **„და ვერ მპოოთ“** (7,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და სადა უკუე მოიძიეს იგი ჰურიათა? ვითარცა-იგი ლუკა იტყვს, ვითარმედ: გოდებდეს მისთვის დედანი და სხუანიცა მრავალნი,¹ და მერმე, რაჟამს ქალაქი მათი ტყუე იქმნებოდა, არამცა ავსენებდესა ქრისტესა და საკვრველებათა მათ მისთა და ეძიებდესმცა მოსლვასა მისსა? და ესე ყოველი თქუა, რამეთუ ენება მოსლვად მათა კეთილისა მიმართ, რამეთუ სიტყუანი ესე, თუ: „მცირედილა ჟამი არს“,

¹ შდრ. ლუკ. 23,27.

და შემდგომად წარსლვისა ძიებაჲ მისი და ვერპოვნაჲ, – ესე ყოველი კმა იყო დასარწმუნებელად და მოქცევად მათა. რამეთუ უკუეთუმცა არა ეგულებოდა სასურველ-ყოფად, არამცა ირწმუნეს, და კუალად, უკუეთუმცა შესაძლებელმცა იყო პოვნაჲ მისი, ეგრეთვემცა არავე შეშინდეს. და კუალად, უკუეთუმცა მრავალთა ჟამთა ეგულებოდა დადგრომაჲ მათ თანა, ნუუკუედა ეგრეცამცა უდებ იქმნეს, არამედ ყოვლით კერძო შეაშინებს მათ და შეაშფოთებს. ხოლო კუალად სიტყუად ესე, თუ: „წარვალ მომავლინებელისა ჩემისა“, გამომაჩინებელი არს, ვითარმედ არარაჲ ვნებაჲ მოიწვევის მის ზედა მათისა მის მტერობისაგან, და ვითარმედ ჯუარს-ცუმად მისი ნეფსით არს. ორნი უკუე წინაჲსწართხრობანი უთხრნა: ერთად, ვითარმედ შემდგომად მცირედისა ჟამისა წარსლვად არს, და კუალად, ვითარმედ ვერ მივიდენ მისა მიმართ, რომელ-იგი არა კაცობრივისა ბუნებისაჲ იყო თჳსისა აღსასრულისა წინაჲსწარცნობაჲ. რამეთუ იხილე, დავით რასა იტყვს, ვითარმედ: „მაუწყე მე, უფალო, აღსასრული ჩემი და რიცხჳ დღეთა ჩემთაჲ, რაჲთა უწყოდი, თუ რაჲლა მაკლს მე“.¹ და არავინ იცის საქმჳ ესე. ხოლო მე ვჰგონებ, თუ მსახურთა მათ მიმართ იყო სიტყუად ესე, რომლითა მოდრიკნა იგინი, რაჟამს უჩუენა, ვითარმედ უწყის მან წარსლვისა მისისა ჟამი, ვითარმცა ეტყოდა, თუ: მელოდეთ მცირედლა, და წარვიდე.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „იტყოდეს ჰურიანი იგი ურთიერთას: ვიდრე-მე ეგულების ამას წარსლვად?“ (7,35).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : და რად-მე ეძიებენ ამას? რამეთუ რომელთა სურო-და ყოვლითურთ, რაჲთამცა განერწეს მისგან, და ყოველსავე ღონესა მოიპოვებდეს, რაჲთამცა არა ხედვიდეს მას, არა უჴმდა ამისი ძიებაჲ, არამედ რაჲთამცა თქუეს, თუ: ჰე, გვხარის, და ოდეს ყოფად არს ეგე? არამედ მოიწყლნეს სიტყუათა მათგან და ეძიებენ თავთა შორის თჳსთა უგუნურებით:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „სადა წარვალს? ნუუკუე განთესულთა მათ წარმართთაჲ ეგულების წარსლვად?“ (7,35).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რანი არიან „განთესულნი წარმართნი“? ესრეთ სახელ-სდებდეს ჰურიანი წარმართთა, რამეთუ ყოველსა ადგილსა განთესულ იყვნეს იგინი. ხოლო აწ ესე ყუედრებაჲ მათ ზედაცა მოიწია, რამეთუ პირველ ყოველი იგი ნათესავი მათი ერთბამად იყო, და სხუასა ადგილსა არასადა იპოვებოდა ჰურიად, არამედ პალესტინეს ოდენ. ხოლო რაჲ არს სიტყუად ესე, თუ: „სადა მე ვიყო, არა ჴელ-გენიფების თქუენ მოსლვად“ (7,36)? რამეთუ უკუეთუმცა წარმართთა თანა მივიდოდა, რადმცა ეთქუა, თუ: „ვერ ჴელ-გენიფების მოსლვად“? ხოლო მათ თქუეს

¹ ფსალმ. 38,5.

რად, თუ: „განთესულთა მათ წარმართთა თანა ეგულების მას მისლვად“, არა თქუეს, თუ: ცთუნებად მათა, არამედ: „სწავლად მათაო“ (7,35). ესრეთ ესმნეს რად სიტყუანი ესე, დამშვდნა გულისწყრომად მათი და ჰრწმენა, ხოლო თუმცა არა ერწმუნა, არამცა ეძიებდეს, თუ რად არს სიტყუად ესე.

სწავლად 6 სიმართლისათჳს

არამედ ესე ყოველი მათა მიმართ თქუა, ხოლო მეშინის, ნუუკუე ჩუენდა მომართცა ითქუას ესე ცხორებისა ამის ჩუენისათჳს, სავსისა ცოდვითა, რამეთუ ვერ მივიდეთ ჩუენ, სადა იგი არს, ბოროტთა ამათ ჩუენთათჳს. რამეთუ მოწაფეთათჳს იტყჳს, ვითარმედ: „მნებაჲს, რადთა სადაცა მე ვიყო, ესენიცა იყვნენ ჩემ თანა“. ¹ ხოლო ჩუენთჳს მეშინის, თუ წინააღმდეგომი ითქუას, ესე იგი არს, ვითარმედ: „სადა მე ვიყო, ვერ ძალ-გიც მოსლვად“. ² რამეთუ რაჟამს მცნებათა მისთა წინააღმდეგომსა ვიქმოდით, ვითარ შეუძლოთ მუნ წარსლვად? რამეთუ ამასცა სოფელსა მწედარი რომელი განარისხებდეს მეფესა, არა ჯელ-ენიფების ხილვად მეფისა, არამედ საპყრობილესა შინა არნ და სატანჯველთა. რამეთუ რაჟამს ვიტაცებდეთ და ანგაჰარ ვიყვნეთ, ვავნებდეთ სხუათა, უწყალო ვიყვნეთ, ვითარ შეუძლოთ მუნ მისლვად?

და იხილენით ქალწულნი იგი, ვითარ არა ჯელ-ენიფა შესლვად, სადა იგი იყო, არამედ მართლუკუნიქცეს, დაშრტეს რად სანთელნი მათნი, ³ ესე იგი არს, ვითარმედ დაუტევენა იგინი მადლმან მან. რამეთუ ალი იგი, რომელი მოგუეცა ჩუენ მადლისა მის სულისა ნმიდისად, უკუეთუ გუენებოს, აღორძნდების, და უკუეთუ გუენებოს, სრულიად დაშრტების იგი. ხოლო იგი რად დაშრტეს, მერმე არლარად იყოს სხუად ჩუენ ზედა, გარნა არმური და ნისლი. ამისთჳსცა თქუმულ არს, ვითარმედ: „სულიმცა ნუ დაივსების“. ⁴ ხოლო დაივსების, რაჟამს ზეთი არა აქუნდეს, და რაჟამს ქარი სასტიკისა მობერვისად იქმნას, და კუალად, რაჟამს იწროებით იყოს და ჭირით, რამეთუ ესრეთ დაშრტების ცეცხლი; ხოლო შეიწრდების ესე ცეცხლი ზრუნვათაგან სოფლისათა და დაშრტების გულისთქუმისაგან ბოროტისა, ხოლო არარად ესრეთ დაშრტეს, ვითარ უწყალოებად და მძკნვარებად და ტაცებად. რამეთუ რომელი არა ზეთისა ქონებასა თანა წყალსაცა გრილსა დაასხმიდეს, ვითარ შეუძლოს მან აღნთებად სანთლისა

¹ იოან. 17,24; შდრ. იოან. 12,26; 14,3. ² იოან. 7,34; შდრ. იოან. 8,21; 13,33. ³ შდრ. მათ. 25,1-12. ⁴ 1 თეს. 5,19.

მის? ხოლო წყალი იგი ანგაჰრებისაჲ არს, რომელი განაგრილებს სულსა ბოროტად. ნუჟუკუე წარვიდეთ რაჲ ჩუენცა ამიერ, არარაჲ გუაქუნდეს სხუაჲ ჩუენ თანა, გარნა ნაცარი და მტუერი და კუამლი ფრიადი, რომელი შეგუასმენდეს ჩუენ, ვითარმედ ლამპრები გუაქუნდა და დავშრიტეთ; რამეთუ სადა კუამლი იყოს, საცნაურ არს, ვითარმედ ცეცხლი იყო მუნ და დაშრტა.

არამედ ნუ იყოფინ ჩუენდა სმენად ჳმისა მის მწარისა სასმენელად, ვითარმედ: „არა გიცნი თქუენ“.¹ ხოლო სადაჲთ იქმნების სმენად ჳმისაჲ ამის, თუ: „არა გიცნი თქუენ“? გარნა ამისგან, რომელ ვიხილოთ რაჲ გლახაკი, ესრეთ ვართ, ვითარმცა არა გუეხილვა. და რაჟამს ჩუენ არა გუენყალოდის გლახაკი მშიერი, რომელ არს ქრისტე, ქრისტემან ვითარ შეგვწყალნეს ჩუენ, რაჟამს წყალობაჲ გვჳმდეს? რამეთუ რომელმან შეურაცხ-ყოს ჭირვეული და არა მისცეს თჳსისაგან, ვითარ ითხოვოს მან მოღებად არათჳსი იგი?

ამისთჳს გევედრები, ყოვლით კერძო ვისწრაფოთ, რაჲთა არა მოგუაკლდეს ჩუენ ზეთი, არამედ რაჲთა შევამკვნეთ ჩუენ ლამპარნი ჩუენნი და შევიდეთ სიძისა მის თანა უკუდავისა სასძლოსა მას უხრწნელსა, რომელსა ღირსმცა ქმნულ ვართ ყოველნივე მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსითა, რომლისა თანა მამასა ჰჳუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მათ. 7,23; 25,12; ლუკ. 13,25,27.

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: „უკუანაჲსკნელსა მას დღესა დიდისა მის დღესას-
ნაულისასა დადგა იესუ, ღალად-ყო და თქუა: უკუეთუ ვისმე სწყუროდის,
მოვედინ ჩემდა და სუემდინ. და რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, ვითარცა თქუა
ნიგნმან, მდინარენი მუცლისა მისისაგან დიოდინ წყლისა ცხოველისანი“
(7,37-38).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომელნი მოუჴდებოდინ ქადაგებასა ამას საღმრთო-
სა და ისმენდენ სარწმუნოებასა, უჴმს მათ, რაჲთა სურვილსა მას,
რომელი აქუს წყურიელსა წყლისა მიმართ, აჩუენებდენ, და ესრეთ რაჲ
იქმოდინ, მაშინ შეუძლონ სიტყუათა მათ საღმრთოთა დამტკიცებად
გულთა შინა მათთა. რამეთუ წყურიელთა რაჴამს წყალი მიიღონ, ფრია-
დითა გულისთქუმითა სუმენ მას, ვიდრემდის მათ შორის მყოფი იგი
წყურილისა სიმჴურვალჴ დააცხრონ. ეგრეთვე რომელნი ისმენდენ
საღმრთოთა სიტყუათა, უკუეთუ წყურილითა ფრიადითა მიიღებდენ
მათ, არა დაშურენ სასუმელისა მის ესევეთარისა სუმად. რამეთუ ჯერ-
არს ამის ესევეთარისა მის საქმისა მიმართ შიმშილი და წყურილი, ვი-
თარცა უფალი იტყვს: „ნეტარ იყვნენ, რომელთა ჰშიოდის და სწყურო-
დის სიმართლისათჴს“;¹ და კუალად აჴა ესერა ამას ადგილსა ღალადებს
და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „რომელსა სწყუროდის, მოვედინ ჩემდა და სუემდინ“
(7,37).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო სიტყუაჲ ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: არა-
ვის მოვიყვანებ იძულებით და უნებლიაჲთ, არამედ რომელსა აქუს
გულსმოდგინებაჲ და შეინუვის სურვილითა, იგი მოვედინ, და მას მოუ-
ნოდ მე. ხოლო რაჲსათჴს თქუა მახარებელმან, თუ: „უკუანაჲსკნელსა
მას დიდსა დღესა“? ამისთჴს, რამეთუ იგი იყო დიდი დღესასნაული,
და შორის პასექისა და მისა და სხუათა მათ დღეთა შუებასა შინა წარ-
ჴვლიდეს, და მაშინ ყოველნივე შეკრებოდეს. ხოლო რაჲსათჴს იტყვს,
თუ: „უკუანაჲსკნელსა“? რაჲთა სცნა, ვითარ ყოველსა მას სიმრავლესა
ასწავებდა კადნიერებით; რამეთუ პირველსა მას დღესასნაულსა არა
მივიდა და მიზეზი ჰრქუა ძმათა თჴსთა, თუ რაჲსათჴს არა მივიდა, და
მეორესა არავე მივიდა, და მესამესა არღარაჲ ჰრქუა ესევეთარი, რა-
თა არა დაიჴსნას სიტყუაჲ მისი შუებისა მის მიერ მათისა და უსარგებ-
ლო იქმნეს. ხოლო უკუანაჲსკნელსა მას დღესა, რაჴამს წარსლვაჲ ენება
თითოეულსა სახედ თჴსა, მაშინ მისცემს მათ საგზალსა ცხოვრებისასა და
იტყვს ღალადებით, ერთად, რაჲთა კადნიერებაჲ თჴსი აჩუენოს, რომელი

¹ მათ. 5,6.

აქუნდა ჭეშმარიტებისათვის, და უშიშოებად, და მეორედ, სიმრავლისა მისთვის ერისა მის შეკრებულისა. და რადთა გულისხმა-ყონ, ვითარმედ სულიერისა სასუმელისათვის იტყვს, ამისთვის თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, ვითარცა თქუა წიგნმან, მდინარენი მუცლისა მისისაგან დიოდთან წყლისა ცხოველისანი“ (7,38).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო „მუცლად“ ამას ადგილსა გულისა იტყვს, ვითარცა სხუასა ადგილსა წერილი იტყვს, ვითარმედ: „შჯული შენი შუა მუცელსა ჩემსა“. ¹ არამედ სადა თქუა წერილმან, თუ: „მუცლისა მისისაგან მდინარენი დიოდთან წყლისა ცხოველისანი“? არასადა უთქუამს წერილსა ესე სიტყუად, არამედ გულისხმა-ყავთ, თუ ვითარ არს სიტყუად ესე, რამეთუ ესრეთ ჯერ-არს წერად და კითხვად ამის სიტყვსად, რადთა თქუას რად, ვითარმედ: „რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, ვითარცა თქუა წიგნმან“, – და ამას ადგილსა ჯერ-არს განკუთვნილ სიტყვსად და დასუენებად, რადთა სიტყუად ესე, თუ: „მდინარენი მუცლისა მისისაგან დიოდთან“, არლარა მისვე განჩინებისად იყოს. რამეთუ ვინაჲთგან მრავალნი იტყოდეს, თუ: „ესე არს ქრისტე“, ² და: „ქრისტე ოდეს მოვიდეს, ნუჲუკუე უმრავლესნი სასწაულნი ქმნენსა?“ ³ ამისთვის ენება, რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ: სიმართლჳ ჯერ-არს გონებისად, რადთა არა სასწაულთათვის ოდენ, არამედ წერილთა მიერცა აქუნდეს სარწმუნოებად ჩემდა მომართ. ხოლო მრავალთა სასწაულნიცა მისნი იხილნეს და არა ჰრწმენა; და იტყოდეს, ვითარმედ: „არა იტყვსა წერილი, თუ ქრისტე თესლისაგან დავითისა მოვალს?“ ⁴ ამისთვის წერილთა იტყოდა, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ არა ევლტის იგი მათსა წამებასა, და მიაღვლენს მათ წერილთა მიმართ. რამეთუ პირველცა იტყოდა, ვითარმედ: „გამოეძიებდით წერილთა“; ⁵ და კუალად იტყვს, ვითარმედ: „წერილ არს წინაჲსწარმეტყუელთასა“; ⁶ და კუალად, ვითარმედ: „ყოველნი იყვნენ ღმრთივსწავლულ“; ⁷ და კუალად: „მოსე შეგასმენსო“; ⁸ და აქა უკუე იტყვს, ვითარმედ: „რომელსა ჰრწმენეს ჩემდა მომართ, ვითარცა თქუა წიგნმან, ესე ვითარისა მისგან გამოდიოდთან მუცლისაგან მისისა (რომელ არს გული) მდინარენი წყლისა ცხოველისანი“, რამეთუ სიმდიდრესა მას და უშურველობასა მას მის მაღლისასა მოასწავებდა; ვითარცა სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „წყაროდ წყლისა მდინარისად ცხორებად საუკუნოდ“, ⁹ ესე იგი არს, ვითარმედ მრავალი აქუნდეს მას მაღლი. ხოლო სხუასა ადგილსა „ცხორებასა საუკუნესა“ იტყვს მოქმედსა მას. რამეთუ მაღლი იგი სულისა წმიდისად რაჟამს გონებასა შინა კაცისასა დაემტკიცოს, უმეტეს ყოვლისა წყაროჲსა აღმოეცენების და არა მოაკლდების, არცა დაცალიერდების, არცა დასწყდების; და რადთამცა

¹ ფსალმ. 39,9. ² იოან. 7,41. ³ იოან. 7,31. ⁴ შდრ. იოან. 7,42. ⁵ იოან. 5,39. ⁶ იოან. 6,45.

⁷ იოან. 6,45. ⁸ შდრ. იოან. 5,45. ⁹ იოან. 4,14.

მოუკლებლობადაცა იგი მისისა მადლისაჲ მოასწავა და მიუწდომელობადაცა, ამისთჳს წყაროდ წყლისა და მდინარედ სახელ-სდვა, არა ერთად მდინარედ, არამედ მრავლად და ურიცხუად, და კუალად მუნ დინებისა მიერ სიმდიდრჳ იგი და სივრცჳ მისი აჩუენა. და უკუეთუ გნებავს, იხილე სიბრძნჳცა იგი სტეფანჳსი, ანუ თუ ენაჲ იგი პეტრესი, გინა თუ წინადაუდგრომელობაჲ სიბრძნესა პავლესსა, ანუ თუ თჳთ მეტყუელისა ამის, რომელმან სახარებაჲ ესე დაწერა იოვანესი. იხილე, უკუეთუ გნებავს, სივრცჳ იგი და სიღრმჳ მისისა მის სიბრძნისაჲ, ვითარ ვერრომელი რაჲ შემძლებელ იქმნა წინადადგომად მდინარეთა მათ, რომელნი მათგან აღმოდიოდეს, ვითარ ვერარაჲ თავს-იდებდა მათსა მას ბრძოლასა: არა გულისწყრომაჲ ერთაჲ, არცა ზედააღდგომაჲ მძლავრთაჲ, არცა მოსწრაფებანი ეშმაკთანი, არცა სიკუდილნი მარადღეთანი; არამედ ვითარცა მდინარეთა, ძალითა დიდითა მავალთა, ესრეთ წარიტაციან ყოველივე სასუფეველისა მიმართ და წარვიდიან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ხოლო ესე თქუა სულისა მისთჳს, რომელი მოცემად იყო მორწმუნეთა მათ მისთა, რამეთუ არღა იყო სული წმიდაჲ მოცემულ“ (7,39).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და ვითარ წინაჲსწარმეტყუელთა ქადაგეს პირველ, უკუეთუ სული წმიდაჲ არღა იყო მოცემულ? რამეთუ მოციქულნი ეშმაკთა მათ, რომელთა მაშინ განასხმიდეს, არა სულისა მიერ წმიდისა განასხმიდეს, არამედ ჳელმწიფებითა მით მის მიერ მოცემულითა, ვითარცა თავადი იტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ მე ბელზებულითა განვასხამ, ძენი თქუენნი რომლითა განასხმენ ეშმაკთა?“¹ ხოლო ესე თქუა, რადთამცა მოასწავა, ვითარმედ არა სულისა მიერ განასხმიდეს უწინარეს ჯუარცუმისა, არამედ მისმიერიითა მით ჳელმწიფებითა; და რაჟამს-იგი ეგულეზოდა წარვლინებაჲ მათი ქადაგებად, მაშინ ეტყოდა მათ: „მიიღეთ სული წმიდაჲ“;² და კუალად: „მოვიდა მათ ზედა სული წმიდაჲ, მაშინ იქმოდეს სასწაულთა“.³

ხოლო პირველ რაჟამს წარავლენდა მათ, არა წერილ არს, თუ: მისცა მათ სული წმიდაჲ, არამედ: „მისცა მათ ჳელმწიფებაჲო“⁴ და ჰრქუა: „კეთროვანთა განსწმედდით, ეშმაკთა განასხემდით, მკუდართა აღადგინებდით; უსასყიდლოდ მიგიღებთ, უსასყიდლოდ მისცემდით“.⁵ ხოლო წინაჲსწარმეტყუელთა ზედა ყოველთა მიერ აღსაარებულ არს, ვითარმედ სულისა წმიდისა მოცემად იყო. და რაჲ არს უკუე ესე სიტყუაჲ? ისმინეთ უკუე, რამეთუ წინაჲსწარმეტყუელთა მიეცა სული წმიდაჲ, არამედ მადლი იგი სულისა წმიდისაჲ მოკლებულ იყო ქუეყანით მიერ დლითგან, ვი-

¹ მათ. 12,27; ლუკ. 11,19. ² იოან. 20,22. ³ შდრ. საქმე 19,6. ⁴ მათ. 10,1; ლუკ. 9,1.

⁵ მათ. 10,8.

ნათგან თქუა, ვითარმედ: „აჰა ესერა დატევებულ იყოს სახლი თქუენი ოწრად“,¹ და უწინარეს მის სიტყვსაცა ეწყო მოკლებად ამას, რამეთუ არღა იყო მათ შორის წინაღსწარმეტყუელი, არცა მადლი იგი მოვიდოდა მათ ზედა, ვინათგან უკუე მოკლებულ იყო სული წმიდაჲ. და ეგულე-ბოდა მოსლვად მდიდრად და ძლიერად, ხოლო ამის მოსლვისა დასაბამი ჯუარს-ცუმისაგან იქმნა და მადლთა მათ დიდ-დიდთა მოცემისა, რამეთუ უსაკრველეს იყო ნიჭი იგი, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „არა უწყითა, რომლისა სულისანი ხართ?“² და კუალად წერილ არს, ვითარმედ: „არა მიგიღებთ სული მონებისაჲ, არამედ სული შვილებისაჲ“;³ რამეთუ ძუელთა მათ აქუნდა სული წმიდაჲ, გარნა სხუათა ვერ მისცემდეს, ხოლო მოციქულთა მრავალნი ბევრნი აღავსნეს. და ვინათგან ესევითარისა მადლისა მოღებაჲ ეგულეობდა, და ესევითარი იგი მადლი არღა იყო მოცემულ, ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: „არღა იყო სული წმიდაჲ მოცემულ“, რამეთუ უფალი ამის მადლისათვის იტყოდა. ამისთვის მახარებელ-მან თქუა, ვითარმედ: „არღა იყო სული წმიდაჲ“, ესე იგი არს, მოცემულ არღა იყო ესევითარი იგი მაღალი მადლი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„რამეთუ იესუ არღა დიდებულ იყო“** (7,39).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: „დიდებულად“ ჯუარ-ცუმასა უწესს; „არღა დიდებულ იყო იესუ“, ესე იგი არს, არღა ჯუარცუმულ იყო, რამეთუ დიდებაჲ ქრისტესი ჯუარი არს. რამეთუ ვინათგან მტერნი ვიყვენით და შეცოდებულნი და დაკლებულნი მადლისა მისგან ღმრთისა და ღმრთის შემანუხებელ, ხოლო მადლი იგი დაგებისა სასწაული იყო. ხოლო ნიჭი იგი არა მტერთა მიეცემის, არცა მოძულეებულთა, არამედ მეგობართა და სათნოთა. ამისთვის ჯერ-იყო, რაჲთამცა პირველ შეინირა ჩუენთვის შენირული იგი მსხუერპლი და მტერობაჲ იგი დაჰჴსნამცა ჴორცითა მისითა, რაჲთამცა ვიქმნენით მეგობარ ღმრთისა, და მერმემცა მოგუეცა ნიჭი იგი დიდი. რამეთუ უკუეთუ აღთქუმასა მას ზედა აბრაჴამისსა ესე იქმნა, არამცა უფროჲსად მადლსა ამას ზედა იქმნა? რამეთუ აღუთქუა ღმერთმან აბრაჴამს მიცემად ნათესავისა მისისა ქუეყანაჲ იგი, და არა ღირს იყვნეს მიღებად აღთქუმისა მის უკუანაჲსკნელნი იგი ნათესავნი მისნი და თვსთა შრომათაგან სათნო-ყოფად ვერ ძალ-ედება. ამისთვის შემოვიდა სარწმუნოებაჲ, საქმჴ ადვილი, რაჲთა მოიყვანოს მადლი იგი, და არა დავარდენ აღთქუმანი იგი. და წერილ არს, ვითარმედ: „ამისთვის სარწმუნოებისაგან, რაჲთა მადლითა მტკიცე იყვნენ აღთქუმანი“.⁴ ამისთვის მადლითა, რამეთუ ოფლითა ვერ შეუძლეს. ხოლო რაჲსათვის, თქუა თუ: მსგავსად წერილისა, არა თქუა სიტყუაჲცა იგი წერილისაჲ? ამისთვის, რამეთუ განხრწნილ იყო გონებაჲ მათი.

¹ მათ. 23,38; ლუკ. 13,35. ² ლუკ. 9,55. ³ რომ. 8,15. ⁴ რომ. 4,16.

სახარება: „რომელნიმე იტყოდეს, ვითარმედ: ესე არს ჭეშმარი-
ტად წინადაწარმეტყუელი; სხუანი იტყოდეს: ესე არს ქრისტი (7,40-41);
სხუანი იტყოდეს: არა, არამედ აცთუნებს ერსა (7,12); ნუუკუე გალილე-
ათ მოსლვად არსა ქრისტი? არა წიგნი იტყვსა, ვითარმედ ნათესავი-
საგან დავითისა და ბეთლემით დაბით?“ (7,41-42). და კუალად სხუანი
იტყოდეს, ვითარმედ: „ქრისტი რაჟამს მოვიდეს, არავინ უწყოდის, თუ
ვინაა არს“ (7,27).

თარგმანი: თვითოსახედ განყოფილ იყვნეს გონებანი მათნი, ვი-
თარცა სიმრავლისა მის უნესოდსა, რამეთუ არა თუ ისმენდეს კეთილად
თქუმულთა მათ, რადთამცა ცნეს კეთილად. ამისთჳს უკუე უფალმანცა
ამათ არარაჲ მიუგო, დაღაცათუ იტყოდეს, თუ: „ნუუკუე ქრისტი გალი-
ლეათ მოვიდესა?“ ხოლო ნათანაელ უფიცხლესად თქუა და უშემანუხე-
ბელჴსად, ვითარმედ: „ნაზარეთით შესაძლებელ არსა კეთილისა რაჲსმე
ყოფად?“¹ და უფროსად აქო მაცხოვარმან, ვითარცა ჭეშმარიტი ისრა-
იტელი. რამეთუ ამათ ნიკოდემოსსცა ჰრქუეს, ვითარმედ: „გამოიძიე
და იხილე, რამეთუ გალილეათ წინადაწარმეტყუელი არა აღდგომილ
არს“.² არა თუ სწავლად და ცნობად ჭეშმარიტებისათჳს თქუეს, არა-
მედ რადთამცა ოდენ განამტყუვნეს ქრისტესი იგი საქმჴს. ხოლო ნათა-
ნელ ჭეშმარიტებისმოყუარჴ იყო და წერილნი ყოველნივე კეთილად
ესწავლნეს და ამისთჳს იტყოდა სიტყუასა მას, და ესენი ოდენ ამისთჳს
იყვნეს, რადთამცა არავინ ჰგონებდა მისთჳს, თუ ქრისტი არს. ამისთჳს-
ცა არარაჲ გამოუცხადა მათ, რამეთუ იგინი თავისა თჳსისაცა წინააღ-
მდგომსა იტყოდეს, რამეთუ ოდესმე თქვან, ვითარმედ: „ვიცი, ვინაა
არს“, და კუალად ოდესმე: „ბეთლემით მოვალსო“. ხოლო საცნაურ არს,
ვითარმედ ცნესცა და წინააღუდგეს. რამეთუ აჰა ვთქუათ, თუ ადგილსა
უმეცარ იყვნეს ნაზარეთს შინა აღზრდისა მისისათჳს, დაღაცათუ ესეცა
შეუძლებელ არს: საცნაურ იყო, ვითარმედ არა მუნ შობილ იყო; არამედ
ვთქუათ, თუ არა იცოდეს. ნუუკუე ნათესავიცა არავე იცოდესა, რამეთუ
თესლისაგან და ნათესავისა დავითისა იყო? ვითარ უკუე იტყოდეს, თუ:
არა დავითის ნათესავისაჲ არს? არამედ ამას ყოველსა უკეთურებისაგან
მათისა იტყოდეს, რადთამცა დაფარეს ჭეშმარიტებაჲ. ხოლო რაჲსათჳს
არა მოვიდეს მისა და ჰრქუეს, ვითარმედ: ყოველივე გჴკჴრს ჩუენ. არა-
მედ შენ ჰბრძანებ, რადთა ვირწმუნოთ ყოველი, ვითარცა იტყვს წიგნი.
გვთხარ უკუე, ვითარ? რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „ბეთლემით მო-
ვალს ქრისტი“, და შენ გალილეათ მოსრულ ხარ. გარნა არარაჲ ჰრქუეს
მას ესევითარი, და ყოველსავე უკეთურებით იტყოდეს. და რადთა სცნათ,
ვითარმედ არა თუ ჭეშმარიტებისა ცნობად იტყოდეს სიტყუათა მათ,
ამისთჳსცა თქუა მახარებელმან:

¹ იოან. 1,46. ² იოან. 7,52.

სახარება: „რომელთამე უნდა შეპყრობად მისი, და არავინ მიყვნა ჴელნი მის ზედა“ (7,44).

თარგმანი: დალაცათუ სხუად არარადმცა იყო, არამედ ესე ოდენ კმა იყო ღმობიერ-ყოფად მათა, არამედ არა ღმობიერ იქმნეს, არცა შეინანეს, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „განიბნინეს და არა ინანეს“.¹ რამეთუ ესევეთარი არს უკეთურებად, არავისი ჴნებაჲს მორჩილებაჲ და მოდრეკად, არამედ ერთისა მიმართ ოდენ მოსწრაფე არს: რადთამცა სიბოროტჳ თჳსი დაამტკიცა, რომლისათჳს იზრახა ბოროტი, იგიმცა მოკლა. არამედ ისმინეთ, რასა იტყჳს წერილი, ვითარმედ: „რომელმან უთხაროს მოყუასსა თჳსსა მთხრებლი, შთავარდეს მას შინა“,² რომელი-იგი მათ ზედაცა მოიწია; რამეთუ მათ ენება მოკლვად მისი, რადთამცა ქადაგებაჲ იგი მისი დაშრტა, და იქმნა წინააღმდეგომი ამის საქმისაჲ, რამეთუ მადლი იგი ბრწყინავს ქრისტჳს მადლითა, ხოლო მათი იგი ყოველივე დაშრტა და წარწყმდა, და განცჳვეს იგინი მამულისაგანცა და აზნაურებისა და განსუენებისა და მსახურებისა ღმრთისა და ყოვლისა კეთილისაგან გამოეჴუნეს და იქმნეს მონა და ტყუე.

სწავლად ნა

არა ბოროტის-ყოფისათჳს

ხოლო ჩუენ, რომელთა ესე ყოველი უწყით, ნუმცა ოდეს განვიზრახავთ ბოროტსა სხჳსათჳს, რამეთუ გულისავსე იყვენით, რომელნი ამას იქმოდით, თავთა თჳსთათჳს ჴლესავთ მახჳლსა და უბოროტესად მოიწყლვით თქუენითავე ჴელითა. არამედ უკუეთუ ვინ შეგანუხოს და გენებოს ნაცვალისა მიგებაჲ, ნუ მიაგებ ბოროტსა, და მიგიგიეს; უკუეთუ კულა ბოროტი უყო, არა მიგიგიეს. და ნუ ჴგონებ, თუ ცუდად ვიტყჳ სიტყუასა ამას, რამეთუ ჴეშმარიტ არს ესე. და უკუეთუ იტყჳ, თუ: ვითარ იყოს ესე? ისმინე, თუ ვითარ: რაჟამს არა ავნო, მაშინ ღმერთი იქმნების ბოროტისმყოფელი ბოროტისმყოფელისა მის შენისა; ხოლო რაჟამს შენ თვთ იწყო ბოროტის-ყოფად მისა, მერმე ღმერთი არღარა მას, არამედ შენ გემტერების, რამეთუ დაჴჳსენ სიტყუად იგი წერილისაჲ, რომელი იტყჳს: „ჩემი არს საშჳელი, მე მივაგო, – იტყჳს უფალი“.³ რამეთუ უკუეთუ მონანი იყვნენ ჩუენნი და ურთიერთას შეშფოთნენ და არა ჩუენდა მოვიდენ სამართლისა საშჳელისა ყოფად, არამედ თვთ იგინი განშჳიდენ, არა შეგნუხნებითა? ხოლო უკუეთუ ჩუენ ესრეთ ვართ, არა უფროჲსად ღმერთი იყოსა ესრეთ, რომელმან ბრძანა ყოვლისავე საშჳელისა მისა მიგდებად? რამეთუ არა უგუნურება არსა, უკუეთუ ესეოდენსა სიბრძნე-

¹ ფსალმ. 34,15. ² იგავ. 26,27. ³ რომ. 12,19; შდრ. 2 სჯ. 32,35.

სა და მორჩილებასა ჩუენ ღმერთსა არა ვაჩუენებდეთ, როდენსა ჩუენ მონათა ჩუენთაგან ვეძიებდეთ? ხოლო ამას ვიტყვ ჩუენთვს, რომელნი-ესე მოსწრაფე ვართ ურთიერთას ბოროტის-ყოფად, თუ არა, ჭეშმარიტი-ესე არს საქმწ, რადთა არა ოდენ ბოროტსა არა უყოფდეთ, არამედ სრულიად შეუწდობდეთ და უფროსლა კეთილსა უყოფდეთ, რადთა ჩუენცა მოგუეცეს დიდი იგი ნაცვალი ამის კეთილისაჲ, რომელ არს შეწდობისა პოვნაჲ.

რამეთუ, მითხარლა, უკუეთუ შეცოდებულსა მას ჰრისხავ, შენ რად-ლა სცოდავ და მასვე ბოროტსა შთაჰვარდები? რამეთუ უკუეთუ გაგინა, ნულარა აგინებ მას, თუ არა, თავსა თვსსა აგინებ; უკუეთუ შეგანუხა, ნულარა შეანუხებ, თუ არა, არღარაჲ გაქუს განყოფილებაჲ მის-გან; უკუეთუ რაჲ გავნო, ნულარა ავნებ, თუ არა, სარგებელი რაჲღა იყოს შენი? არამედ ხარ ყოვლითურთ მსგავს მისა. ესრეთ შემძლებელ ხარ რცხვნებად მისა, უკუეთუ ყოველივე სიმშკდით თავს-იდვა, ესრეთ შეუძლო დანყნარებად გულისწყრომისა მისისა, რამეთუ ვერგის ძალ-უც ბოროტითა ბოროტისა განკურნებაჲ, არამედ კეთილითა განიკურნების ბოროტი. ესრეთ ესე საქმწ წარმართთაგანთაჲ ფილოსოფოსთა ვიეთ-მე დაიმარხეს, ხოლო ჩუენ არა გურცხუენისა, უკუეთუ უგულისხმოთა მათცა წარმართთა უდარეს ვიპოვნეთ სათნოებითა? რამეთუ მრავალთა ბოროტი ეყო სხვსა მიერ, და თავს-იდვეს, მრავალთა ცილი დაენამა, და არა მიაგეს ნაცვალი. შიშ არს უკუე, ნუუკუე უმეტეს ჩუენსა იპოვნენ იგინიცა კეთილისმყოფელ, და უმძიმესი საშჯელი მოიწიოს ჩუენ ზედა ამით სახითა. რამეთუ რაჟამს რომელთა-ესე სული წმიდაჲ მოგვლებიეს, რომელნი სასუფეველსა ცათასა მოველით, რომელთა არა გუეშინის გე-ჰენიისაგან, რომელთადა ბრძანებულ არს ანგელოზ-ყოფად, რომელთადა მოცემულ არიან ესევითარნი საიდუმლონი, და ჩუენ ვერცა მათსა სათნო-ებასა მივსწუდეთ, რომელიღა სასოებაჲ გუაქუნდეს? რამეთუ უკუეთუ ჰურიათაჲ ჯერ-არს ძლევაჲ სათნოებითა, რამეთუ იტყვს უფალი, ვი-თარმედ: „უკუეთუ არა აღემატოს სიმართლწ თქუენი უფროს მნიგნო-ბართა და ფარისეველთასა, ვერ შეხვდეთ სასუფეველსა ცათასა“,¹ რაჲ ყოფად არს, უკუეთუ წარმართთასა უდარწს ვიპოვნეთ? არა უფროსად განვვარდეთა სასუფეველისაგან, რაჟამს არცა სრულიად ურწმუნოთა მათ ვსძლოთ სათნოებითა?

ამისთვს გევედრები თქუენ: აღმოგჰფხურათ ჩუენგან ყოველივე გუ-ლისწყრომაჲ და მრისხანებაჲ; და კუალად გეტყვ თქუენ: აღმოგჰფხურათ ესე ჩუენგან, რამეთუ ჩემდა არა უდებება არს მრავალგზის ერთისა სი-ტყვსა თქუემად, ნეტარ თუ თქუენ ამით ყოვლითა ისწავოთ კეთილი. რა-

¹ მათ. 5,20.

მეთუ მკურნალნიცა ერთსა წამალსა მრავალგზის ივმარებენ, და ჩუენცა არა დავსცხრებით კეთილისათჳს მარადის სწავლად და ღაღადებად, რამეთუ მრავალნი არიან სოფლისა ამის საქმენი, რომელნი დამავინწყებენ ჩუენ უმჯობჳსსა, და ამისთჳს ჯერ-არს ზედადსზედა სწავლაჲ. არამედ რადთა არა ცუდ და ამოო იყოს ჩუენი აქა შემოკრებაჲ, ამისთჳს ვისწრაფოთ, რადთა საქმიტცა ვქმნეთ კეთილი, რადთა მივემთხვნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰჳუენის დიდებაჲ სულთ წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: „მოვიდეს მსახურნი იგი მღდელთმოძღუართა და ფარისევლთანი, და ჰრქუეს მათ: რად არა მოიყვანეთ იგი? მიუგეს მსახურთა მათ და ჰრქუეს: არასადა იტყოდა კაცი ესრეთ“ (7,45-46).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არარაჲ არს ჭეშმარიტებისა უცხადეს, არარაჲ არს უკეთეს, უკუეთუ ოდენ არა დავჰსნიდეთ მას, და კუალად არარაჲ არს კაცისა ბოროტისმოქმედისა უძრჴს და უძნელჴს. რამეთუ აჰა ესერა მწიგნობართა და ფარისევლთა რომელთა ბრძნად ეგონნეს თავნი მათნი, მარადის ქრისტეს თანა ამისთჴს იქცეოდეს, რადთამცა ბოროტი უყვეს მას, და სასწაულთა ჰხედვიდეს და წერილთა იკითხვიდეს და ამის ყოვლისაგან ვერარაჲ ირგეს, არამედ უფროჲსად ივნეს. ხოლო მსახურნი იგი რომელნი უსწავლელნი იყვნეს, ირგეს ერთისა ოდენ სწავლისა მიერ, და რომელნი-იგი წარსრულ იყვნეს მისა შეკრვად და მოყვანებად, მოიქცეს შეკრულნი საკრველებითა მით. და არა გონიერებისა მათისათჴს ოდენ მიკვრს, რომელ ესრეთ თვნიერ სასწაულისა სწავლითა ოდენ მოდრკეს, არამედ კადნიერებაჲცა იგი მათი, ვითარ ეტყოდეს მიმავლინებელთა მათთა ფარისევლთა, რომელნი მარადის მბრძოლ იყვნეს კეთილისა. რამეთუ იტყჴს, ვითარმედ: „მოვიდეს მსახურნიო, და ჰრქუეს ფარისევლთა: რად არა მოიყვანეთ იგი?“ ხოლო მოსლვაჲ ფრიად უზეშთაეს იყო დადგრომისა, რამეთუ უკუეთუმცა ყოლადვე არა მოსრულ იყვნეს, განრომილმცა იყვნეს მათისა მის სიმძიმისაგან და ბრალობისა, ხოლო ან ჟადაგ იქმნებიან ქრისტეს სიბრძნისა და დიდსა კადნიერებასა აჩუენებენ. და არა თქუეს, თუ: ვერ შეუძლეთ ერისა მისთჴს, რამეთუ ყოველნი ვითარცა წინაჲსწარმეტყუელსა ჰხედვიდეს, არამედ ესრეთ თქუეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „არასადა იტყოდა კაცი ესრეთ“ (7,46).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ძალ-ედვა ამისაცა თქუმად, თუ: ვერ შეუძლეთ ერისა მისგან, არამედ მათ გამოაჩინეს მართალი იგი გონებაჲ, რამეთუ სიტყუანი ესე, რომელ მათ თქუნეს, არა ოდენ საკრველებად იყო მისისა სიბრძნისაჲ, არამედ ფარისევლთაცა ბრალობაჲ, რომელ წარავლინნეს შეპყრობად მისა, რომლისა მორჩილება ჯერ-იყო, და რამეთუ არცა გრძელი რადმე სწავლაჲ ესმა მათ, არამედ მცირედი. რამეთუ რაჟამს გონებაჲ კეთილ იყოს, არა ეჴმარებიან გრძელნი სიტყუანი, რამეთუ ესევეთარი არს ჭეშმარიტებაჲ. ხოლო ფარისევლთა, იხილე, თუ რად ყვეს; რამეთუ უჴმდა, რადთამცა ლმობიერ იქმნეს, არამედ იგინი უმეტესად განრისხნესცა და იტყოდეს: „თქუენცა უკუე შეცთომილ ხართ?“ (7,47). ხოლო არა მრისხანებით ეტყჴან, რამეთუ ეშინოდა, ნუჴკუე სრულიად იესუს შეუდგენ, არამედ ოდენ აბრალეს მათ. რამეთუ ჯერ-იყო, რადთამცა ეკითხა, თუ რად თქუა, და რადთამცა დაუკვრდა

სიტყუათა მისთათჳს, ხოლო ესე არა ქმნეს მათ, რამეთუ იცოდეს, ვითარმედ მარადის იძლევიან სიტყუათა მიერ მისთა. არამედ მოიღებენ სახესა ფრიად უგუჳურსა და იტყჳან, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**არა თუ მთავართაგანთა ვიეთიმე ჰრწმენა მისი**“ (7,48).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რასა იტყჳთ, ჳ უბადრუჳნო? ამასცა ზედა ქრისტესა აბრალებთა და არა მათ, რომელნი ურწმუნო იქმნნეს? და იტყჳთ, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**ერსა მას ჰრწმენა, რომელთა არა იციან შჯჳლი; წყეულ არიან**“ (7,49).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არამედ ესე არს თქჳენი იგი დიდი შესმენად, რომელ ერმან მან ირწმუნა, რომელთა არა იცოდეს შჯჳლი, და თქჳენ არა გრწმენა. ხოლო ვითარ წყეულ არიან იგინი, რომელნი დაღაცათუ შჯჳლსა უმეცარ იყვნეს, არამედ რად-იგი შჯჳლისმეცნიერთა უწმდა ქმნად, მათ ქმნეს? რამეთუ თქჳენ ხართ წყეულ, რომელნი არა იმარხავთ შჯჳლსა, და არა იგინი, რომელთა ჰრწმენა შჯჳლი. ხოლო ჯერ-იყო, რადთამცა არა აბრალებდით და შეასმენდით თქჳენ უფალსა ამისთჳს, თუ მთავართა მისი არა ჰრწმენა, რამეთუ არა სიმართლისად არს საქმჳ ესე; რამეთუ თქჳენცა ურწმუნო იქმნენით ღმრთისა, ვითარცა მოციქული იტყჳს, ვითარმედ: „რად, უკუეთუ ურწმუნო ვიეთინიმე იქმნნეს ღმრთისა, ნუუკუე ურწმუნობამან მათმან სარწმუნოებად ღმრთისად განაქარვოსა? ნუ იყოფინ!“¹ რამეთუ წინაჲსწარმეტყჳელნი მარადის აყუედრებდეს მათ და ეტყოდეს: „ისმინეთ, მთავარნო სოდომისანო“;² და კუალად: „მთავარნი შენნი ურწმუნო არიანო“;³ და კუალად: „არა თქჳენი არსო ცნობად საშჯელისად“;⁴ და მარადის ამას აყუედრებდეს მათ. რად არს უკუე? ღმერთსა ვინ აბრალოსა ამისთჳს, რომელ ურწმუნო ვიეთინიმე იყვნეს? ნუ იყოფინ! რამეთუ ესე ბრალობად მათი არს, რომელთა არა ჰრწმენა, არა მისი, რომლისად არა ჰრწმენა. ანუ რად ვინ პოვოს სხუად უმეტესი სასწაული თქჳენისა უსწავლელობისად? და ვითარ არა იცით შჯჳლი უფროჲს ამისა, რომელ მისი არა გრწამს? ხოლო ვინაჲთგან თქჳეს, თუ: „ნუუკუე მთავართაგანსა ვისმე ჰრწმენა? არამედ ერსა მას, რომელმან არა იცის შჯჳლი“, ამისთჳს აბრალებს მათ ნიკოდემოს და ეტყჳს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**ნუუკუე შჯჳლი ჩჳენი დაშჯისა კაცსა, უკუეთუ არა პირველად ისმინოს მისგან?**“ (7,51).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ გამოაჩინებს, ვითარმედ არცა იციან შჯჳლი, არცა იქმან მას, რამეთუ უკუეთუ შჯჳლი იტყჳს არა დაშჯად კაცისა უწინარეს მისგან სმენისა, და ამათ უწინარეს შჯჳლისა დასაჯეს, გარდამა-

¹ რომ. 3,3-4. ² ესაია 1,10. ³ ესაია 1,23. ⁴ მიქ. 3,1.

ვალ სადამე არიან შჯულისა; და ვინაფთგან მათ თქუეს, ვითარმედ: „არავის მთავართაგანსა ჰრწმენა მისი“, ამისთვის გამოაცხადებს მახარებელი და იტყვს, ვითარმედ: **„ერთი იყო მათგანი“** (7,50), რადამცა ვცნათ, ვითარმედ მთავართაგანსა ჰრწმენა მისი, რამეთუ დაღაცათუ კადნიერებასა ჯეროვანსა არა აჩუენებდეს, გარნა ჰრწმენა ქრისტესი. ხოლო იხილე, ვითარ რიდობით იქმს მხილებასა მას, რამეთუ არა თქუა, თუ: თქუენ ეძიებთ მოკლვად მას და დაშჯით მას განუკითხველად და „მაცთურით“ სახელ-სდებთ; გარნა არა ესრეთ თქუა, არამედ ტკბილად თქუა, რადამცა ფრიადი იგი მრისხანებად და მკლველობად მათი დააცხრვო. ამისთვის შჯულისა მიმართ ჰყოფს სიტყუასა თვსსა და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უკუეთუ არა პირველად ისმინოს მისი და ცნას, რასა იქმს“** (7,51).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო სიტყუად ესე ესე არს, თუ: „ცნას, რასა იქმს“, თუ რად ჰნებავსო, ანუ რადსათვს და ვითარ, და თუ ბრძოლისა და-ცხნისათვს იქმს ერისა მის, ანუ არა. ხოლო იგინი განცუბრებულ იქმნეს, ვინაფთგან ეთქუა, თუ: „არავის მთავართაგანსა ჰრწმენა მისი“. ამისთვის არცა გულისწყრომით, არცა სიმშკდით ეტყვან მას. რამეთუ რად შეწყობილება აქუნდა სიტყუათა მათთა, რომელმან თქუა რად, თუ: „შჯული არავის დაშჯის“, და მათ თქუეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ნუუკუე შენცა გალილეველ ხარო?“** (7,52).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ჯერ-იყო, რადამცა გამოაჩინეს, ვითარმედ არა განუკითხველად დაშჯიან მას, ანუ თუ არა უჭმს მათ თქუმად სიტყვსა. ხოლო იგინი უგუნურებით და გულისწყრომით ჰყოფენ თვსსა მას სიტყუასა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„გამოიძიე და იხილეო, რამეთუ გალილეადთ წინაფს-ნარმეტყუელი არა აღდგომილ არს“** (7,52).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო რად ეთქუა კაცსა მას? თუ: წინაფსნარმეტყუელი არსო? ანუ არა ესრეთ თქუა, თუ: არა ჯერ-არს განუკითხველად მისი მოკლვად? ხოლო მათ დაღაცათუ ესრეთ განცხადებულად არა ჰრქუეს, თუ: არა იცი წერილი, წარვედ და ისწავე, არამედ იგავითრე ამასვე იტყვან, რამეთუ ესე არს, თუ: „გამოიძიე და იხილე“. ხოლო ქრისტემან, იხილე, რად-იგი ყო: რამეთუ ვინაფთგან ზე და ქუე აქცევდეს გალილე-ასა და წინაფსნარმეტყუელთა, რადამცა განარინნა იგინი ესევეითარისა მის გულისსიტყვსაგან და უჩუენა, ვითარმედ არა ერთი არს წინაფსნარმეტყუელთაგანი, არამედ სრულიად სოფლისა მეუფე არს, ამისთვის ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მე ვარ ნათელი სოფლისაჲ“** (8,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არა გალილეადსაჲ ოდენ და პალესტინისაჲ და ჰუ-რიასტანისაჲ, არამედ ყოვლისა სოფლისაჲ. ხოლო ისმინე სიტყუად იგი

ჭურითაჲ: „შენ თავისა შენისათჳს სწამებო“.¹ რაჲ წამა უკუე თავისა თჳსისათჳს?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**მე ვარ ნათელი სოფლისაჲ**“ (8,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: დიდ არს სიტყუად ესე, და ჭეშმარიტად დიდ არს, გარნა იგინი ვერვე მოდრიკნა, რამეთუ არცა შეასწორებს ამას ადგილსა თავსა თჳსსა მამისა თანა, არცა თქუა, თუ: ძჳ ვარ მისი, არცა თუ: ღმერთი ვარო, არამედ ესე ოდენ თქუა, ვითარმედ: „ნათელი ვარ სოფლისაჲ“. და მათ ენება, რადთამცა ესეცა სიტყუად მისი დაჰჴსნეს. ხოლო ამისი ფრიად უზეშთაჲს არს სიტყუად იგი, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**რომელი შემომიდგეს მე, არა ვიდოდის იგი ბნელსა შინა**“ (8,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: „ბნელად“ ამას ადგილსა საცთურსა მას ურწმუნოებისასა უწესს, ვითარმედ არა დაადგრესო ცთომასა შინა. ხოლო აქა ნიკოდემოსსცა მოიზიდავს და აქებს კადნიერებისათჳს მისისა, და მსახურთა მათცა აქებს, რომელთა ესრეთ სიტყუა-უგეს მათ, და მათცა ამხილებს, ვითარმედ ფარულად და ბნელსა შინა თხზნიდეს მზაკუვარებათა მათთა, არამედ ნათელსა მათ ვერ სძლონო, და ნიკოდემოსსცა მოაჴსენებს სიტყუათა მათთჳს, რომელთა პირველ ეტყოდა, ვითარმედ: „ყოველი რომელი იქმნ ბოროტსა, სძულნ ნათელი და არა მოვალნ ნათელად, რადთა არა განცხადნენ საქმენი მისნი“.² რამეთუ ვინადთგან იტყოდეს, თუ: „არავის მთავართაგანსა ჰრწმენა მისი“, ამისთჳს თქუა, თუ: „ყოველი რომელი ბოროტსა იქმოდის, სძულს მას ნათელი და არა მოვალს ნათელსა“, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ არამოსლვად იგი არა თუ უძლურებისაგან ნათლისა მის იქმნების, არამედ მათისა მის დრკუჲსა და განდრეკილისა გონებისაგან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**ჰრქუეს მას ფარისეველთა: შენ თავისა შენისათჳს სწამებ, და წამებაჲ შენი არა არს ჭეშმარიტ**“ (8,13).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო ისმინეთ, რაჲ ჰრქუა მათ უფალმან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**დალაცათუ ვწამებდე თავისა ჩემისათჳს, ჭეშმარიტ არს წამებაჲ ჩემი, რამეთუ ვიცი, ვინაჲ მოსრულ ვარ და ვიდრე ვალ**“ (8,14).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რაჲ არს უკუე სიტყუად ესე? ესე იგი არს, ვითარმედ: ღმრთისაგან ვარ და ღმერთი და ძჳ ღმრთისაჲ, ხოლო ღმერთი თავისა თჳსისა სარწმუნოჲ მოწამჴს არს. ხოლო თქუენ არა იცითო, რამეთუ ბოროტი გნებაჲს, და რომელთა-ეგე უწყით, ვითარმედ ღმერთი ვარ, იჩემებთ არაცნობასა და ყოველსავე იტყვთ გონებითა კაცობრივითა, რომელთა არა გნებაჲს, რადთამცა უმეტესი რაჲმე ხილულისაჲ გულისხმა-ჰყავთ.

¹ იოან. 8,13. ² იოან. 3,20.

სახარება: „თქვენ ჳორცთაებრ შჯით“ (8,15).

თარგმანი: ვითარცა-იგი ჳორციელად ცხორებაჲ ბოროტსა ცხორებასა მოასწავებს, ეგრეთვე ჳორცთაებრ საშჯელი არს უსამართლოებით შჯად.

სახარება: „მე არავის ვშჯი. და უკუეთუ ვშჯიდე, საშჯელი ჩემი ჭეშმარიტ არს“ (8,15-16).

თარგმანი: ხოლო სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ესევეთარი არს: რამეთუ თქუა, ვითარმედ: უსამართლოებით შჯით თქვენ, და ეთქუამცა, თუ: უკუეთუ უსამართლოებით ვშჯით, და რად არა გუშჯი და გუტანჯავ, ღმერთი თუ ხარ? და ამისთჳს თქუა, ვითარმედ: „მე არავის ვშჯი“, რამეთუ არა ამისთჳს მოსრულ ვარ, „და უკუეთუ ვშჯიდე, საშჯელი ჩემი ჭეშმარიტ არს“. ესე იგი არს, ვითარმედ: უკუეთუმცა ვსაჯე, თქვენმცა დაშჯილ იპოვენით, და სამართლადცა, არამედ ან ჟამი საშჯელისად არა არს; და საუკუნოვსა მისთჳსცა განშჯისა მოასწავა, თქუა რად, ვითარმედ: „მე მარტოჲ არა ვარ, არამედ მე და მომავლინებელი ჩემი მამად ვართ“ (8,16). ხოლო აქა უჩუენა, ვითარმედ არა იგი ოდენ დაშჯის მათ, არამედ მამადცა, რაჟამს ჰრქუა:

სახარება: „შჯულსა თქუენსა წერილ არს, ვითარმედ: ორისა კაცისა წამებაჲ ჭეშმარიტ არს“¹ (8,17).

თარგმანი: ამით სიტყვთა ერთობასა მისსა და მამისასა გამოაჩინებს, რამეთუ არავინ თქუა სხუად, არამედ მამად, რადთამცა ერთარსებაჲ იგი გჳჩუენა, თუ არა, რად არა თქუა იოვანჳსთჳს, თუ: ვწამებ მე ჩემთჳს, და წამებს იოვანეცა, ანუ ანგელოზნი, ანუ წინადასწარმეტყუელნი? რამეთუ ესე ყოველნი მისთჳს წამებდეს. არამედ არა ამისთჳს ოდენ იტყოდა სიტყუასა ამას, რადთამცა გამოაჩინნა მოწამენი, არამედ რადთა გამოაჩინოს ერთარსებაჲ მისი და მამისად.

სახარება: „ეტყოდეს მას ჰურიანი იგი: ვინ არს მამად შენი? მიუგო იესუ და ჰრქუა მათ: არცა მე მიცით და არცა მამად ჩემი“ (8,19).

თარგმანი: ხოლო ვინადთგან საცნაურსა მას საქმესა ვითარცა უცნაურსა იტყოდეს, და რომელი-იგი იცოდეს, ვითარმცა არა იცოდეს, და გამოსცდიდეს მას, ამისთჳსცა პასუხსა არა ღირს-ყვნა. ამისთჳს ინყო ყოველსავე განცხადებულად თქუმად და ფრიადითა კადნიერებითა, რაჟამს სასწაულთაგანცა და სწავლათა მათ თჳსთა მოიღო წამებაჲ, რამეთუ ჯუარ-ცუმადცა მისი ახლოს იყო, რამეთუ ჰრქუა, ვითარმედ: „ვიცი, თუ ვინაჲ მოვალ და ვიდრე ვალ“. ხოლო ესე სიტყუად არა ძლიერად შეეხრო მათ, არამედ მან სიტყუამან უფროდსად შეაშინნა, რომელი შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „სადა მე წარვალ, თქვენ ვერ ძალ-გიც მოსლვად“²,

¹ შდრ. 2 სჯ. 19,15; მათ. 18,16; 2 კორ. 13,1. ² იოან. 8,21; 13,33; შდრ. იოან. 7,34.

რამეთუ უჩუენა, ვითარმედ არა დადგრომად არს სიკუდილსა შინა. ხოლო რადსათჳს არა თქუა, თუ: ვიცი, ვითარმედ ღმერთი ვარ მე, არამედ ჰრქუა, თუ: „ვიცი, ვინაჲ მოვალ“? გარნა ამისთჳს, რამეთუ მარადის მდაბალთა სიტყუათა აღჰრევს მაღალთა თანა და ჰფარავს მათ. რამეთუ თქუა რად, ვითარმედ: „მე თავისა ჩემისათჳს ვნამებ“, და რაჟამს ესე გამოაჩინა, კუალად მდაბლისა სიტყჳსა მიმართ მოვიდა, ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: „ვიცი, ვის მიერ მოვლინებულ ვარ და ვისა მიმართ მივალ“. რამეთუ ესრეთ ვერლარა ძალ-ედვა სიტყჳს-გებაჲ, რაჟამს ცნესმცა, ვითარმედ მის მიერ მოვლინებულ არს და მისა მიმართ მივალს. რამეთუ უჩუენებს იგი, ვითარმედ: ვითარმცა ვთქუ ტყუვილი, რომელი მის მიერ მოსრულ ვარ და მისა მიმართ წარვალ, ჭეშმარიტისა მის ღმრთისა? ხოლო თქუენ არა იცით ღმერთი, ამისთჳს ჯორციელად შჯით. რამეთუ რომელთა ესეოდენნი იგი სახენი და მხილებანი და იგავნი მიეხუნეს, ჯერეთ იტყოდეს, ვითარმედ: „არა არს ესე ჭეშმარიტ“, და მოსე უსარწმუნოესად აქუნდა. ხოლო ქრისტე ეტყოდა, ვითარმედ: „მე არავის ვშჯი“. არამედ ვითარ პირველ თქუა, ვითარმედ: „მამაჲ არავის შჯის“,¹ და აქა იტყჳს, ვითარმედ: „მე არავის ვშჯი. და უკუეთუ ვშჯიდე, საშჯელი ჩემი ჭეშმარიტ არს, რამეთუ მარტოდ არა ვარ“? გარნა კუალად მათისა იქსაებრ მიუგებს, ესე იგი არს, ვითარმედ: ჩემი საშჯელი მამისაჲ არს, რამეთუ არამცა საჯა მამამან სხუაებრ, შჯიდა თუმცა, გარნა ესრე, ვითარცა მე, და არა ვშჯი მე სხუაებრ, გარნა ვითარცა მამაჲ. ხოლო რადსათჳს შჯულისაჲცა აჴსენა? ამისთჳს, რამეთუ იგინი არა ირწმუნებდეს მისსა, უკუეთუმცა წამებაჲ იგი მამისაჲ არა მოელო და კუალად სიტყუაჲცა იგი არა დგა. რამეთუ კაცთა ზედა რაჟამს ორთა კაცთა უცხოთა საქმესა ზედა წამონ, მაშინ ჭეშმარიტ არს, რამეთუ ესე არს წამებაჲ ორთაჲ, ხოლო რაჟამს თავისა თჳსისათჳს ვინ წამებდეს, მაშინ არლარა ორნი არიან. ჰხედავა, ვითარ სხჳსა არარადსათჳს თქუა ესე, გარნა ამისთჳს, რადთა უჩუენოს ერთობაჲ მისი მამისა თანა, და მერმე ამის მიერ უჩუენოს, ვითარმედ არარადთ ნაკლულევან არს მამისაგან? იხილე უკუე უფლებაჲ მისი, რამეთუ იტყჳს, ვითარმედ: **„მე ვარ, რომელი ვნამებ თავისა ჩემისათჳს, და წამებს ჩემთჳს მომავლინებელი ჩემი მამაჲ“** (8,18). და რადთა არა ჰგონებდე, ვითარმედ რიცხჳსათჳს თქუმულ არს ესე, იხილე ჴელმწიფებაჲ იგი, რომელსა არარად აქუს შეცვალებული, რამეთუ წამებს კაცი, რაჟამს თავი თჳსი სარწმუნო-ყოს და არა რაჟამს წამებაჲ უჴმდეს, და ესეცა უცხოთა ზედა საქმესა, ხოლო თჳსსა ზედა რაჟამს სხჳსა წამებაჲ უჴმდეს, არლარა სარწმუნო არს. ხოლო აქა ყოველივე წინააღმდეგომი არს, რამეთუ თჳსსა საქმესა ზედა წამებს და სხჳსა

¹ იოან. 5,22.

მიერ იტყვს წამებისა მოღებასა და სარწმუნო-ჰყოფს ესრეთ სიტყუასა თჳსსა ყოვლით კერძო, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ ჴელმწიფებით არს წამებად მისი. რამეთუ რადსათჳს, თქუა რად, თუ: „არა ვარ მე მარტოვ, არამედ მე და მომავლინებელი ჩემი მამად“, და ვითარმედ: „ორთა კაცთა წამებად ჭეშმარიტ არს“, არა დაიდუმა, არამედ შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ, რომელი ვწამებ თავისა ჩემისათჳს“? საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ ჴელმწიფებასა თჳსსა მოასწავებს; და პირველად თავი თჳსი თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ, რომელი ვწამებ თავისა ჩემისათჳს“, და მერმე – მამად, ვითარმედ: „წამებს ჩემთჳს მომავლინებელი ჩემი მამად“, და აჩუენებს აქა პატივითა სწორებასა მამისა თანა და ვითარმედ არარად ერგების, რომელნი იტყვან, თუ: „ვიცით მამად“, რომელთა-იგი არა იცოდნიან, და ვითარმედ ესე არს მიზეზი, რამეთუ მათ არა ჰწებავს ცნობად მისი. რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: შეუძლებელ არს ცნობად მამისად თჳნიერ ძისა, რადთამცა ნუუკუე ამათ სიტყუათა მიერ მო-მცა-იზიდნა იგინი გულისხმის-ყოფად, რამეთუ ვინადთან მას დაუტეობდეს და მამასა ეძიებდეს მარადის, ცნობასა უჩუენებს, ვითარმედ შეუძლებელ არს ამისი ქმნად თჳნიერ ჩემსაო. ან უკუე საცნაურ არს, ვითარმედ რომელნი ძესა ჰგმობდენ, არა მას ოდენ ჰგმობენ, არამედ მამასაცა.

სწავლად ნბ სათნოებისათჳს

ხოლო ჩუენ ვივლტოდით ამათ საქმეთაგან და ვადიდებდეთ ძესა მხოლოდშობილისა ღმრთისასა არა ამით ოდენ მართლალსაარებისა დიდებითა, არამედ საქმეთაცა მიერ კეთილთა, რამეთუ მართლმორწმუნეობად ოდენ თჳნიერ საქმეთა კეთილთა არა სარგებელ არს, რამეთუ „უკუეთუ შენ ჰურია სახელ-გედების, და განისუენებ შჯულისა ზედა და იქადი ღმრთისა მიერ“, ¹ ან უკუე „რომელი-ეგე ასწავებ სხუასა, თავსა შენსა არა ასწავება? რომელი-ეგე შჯულისა ზედა იქადი, გარდასლვითა შჯულისადთა ღმერთსა შეურაცხ-ჰყოფ?“ ²

ან უკუე, ძმანო, ვიხილოთ ჩუენცა, ნუუკუე სიმართლესა ზედა სარწმუნოებისასა ვიქადოდით, და არა ვიქმოდით საქმეთა, რომელნი სარწმუნოებასა მას ჩუენსა შეეტყუებოდნან, და ამისთჳს განვარისებდეთ ღმერთსა ჩუენ ზედა, და ჩუენ მიერ იგმებოდის სახელი მისი. რამეთუ ჯერ-არს, რადთა ქრისტეანჴ მოძღუარი იყოს ყოვლისა სოფლისად და ნათელ და მარილ და საფუვარ კეთილთა საქმეთა, ვითარცა უფალი იტყვს.

¹ რომ. 2,17. ² რომ. 2,21,23.

ხოლო რად არს ნათელ-ყოფად? ესე იგი არს ცხორებად ბრწყინვალე და კეთილი, რომელსა შინა არცა ერთი იქმნების სიბნელე, რამეთუ ნათელი არა თავისა თვისა საჭმარ არს, არცა მარილი, არცა საფუფარი, არამედ სხუათა მიმართ გამოაჩინებნ საჭმარებასა თვსსა. ეგრეთვე უკუე ჩუენგანცა არა თავთა ჩუენთა ოდენ სარგებელსა ეძიებს ღმერთი, არამედ სხუათასაცა, რამეთუ მარილი უკუეთუ არა შეამარილებდეს, არა არს მარილ.¹ და კუალად ესეცა გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ: უკუეთუ ჩუენ წარვჰმართოთ კეთილისა საქმე, მოსლვად არიან სხუანიცა ჩუენსა მას კეთილსა, ხოლო უკუეთუ ჩუენ წარუმართებელ ვიყვნეთ, ვითარ შეუძლოთ სხუათა სარგებელად?

ნუმცა არს უკუე ჩუენ შორის, ჰ ძმანო, დრკუდ რადმე და დაჯსნილები-სა და სიცოფისა სახე, რამეთუ ესევეთარნი არიან საქმენი სოფლისანი, ესევეთარნი არიან ზრუნვანი ამოფსა ამის ცხორებისანი. ამისთჳს ეწოდა ქალწულთა მათ ცოფ, რამეთუ სოფლისა ამის საქმეთა შექცეულ იყვნეს და შეიკრებდეს, სადა არა ჯერ-იყო შეკრებად, და სადა სიმდიდრე კეთილი იყო, მუნ გლახაკ იყვნეს.² შიშ არს უკუე და ძრწოლა, ნუუკუე წარვიდეთ ამიერ ჩუენცა შემოსილნი სამოსლითა შეგინებულთა, სადა-იგი ყოველთა მართალთა აქუნდეს ბრწყინვალეები და დიდებული სამოსლები, რამეთუ არარად არს ცოდვისა უბილწის და უსაძაგელის. ამისთჳს ბუნებასა მას ცოდვისასა გამოსთარგმნიდა წინაფსწარმეტყუელი და იტყოდა: „შეყროლდეს და დალპეს წყლულებანი ჩემნი“.³ და უკუეთუ გნებავს, რადთამცა სცან სიმყრალე იგი ცოდვისად და საძაგელებად, მოიგონე, თუ რად არს იგი შემდგომად ქმნისა, რაჟამს განეყენოს კაცი გულისთქუმისა მისგან ბოროტისა, რაჟამს არღარა სწუვიდეს ცეცხლი იგი გულისთქუმი-სად, თუ ვითარ საძაგელად უჩნს იგი კაცსა. კუალად გულისხმა-ყავ გულისწყრომად, რაჟამს დაწყნარებულად იყო, გულისხმა-ყავ ანგაჰრებისათჳს, რაჟამს გარეგან ვნებისა მის იყო, ვითარ არარად არს უსაძაგელის მისა.

ამას ყოველსა ზედაფსზედა გეტყვ თქუენ არა თუ ამისთჳს, რადთამცა მოგანყინენ, არამედ რადთამცა გარგე თქუენ ფრიად და საკრველად, რამეთუ რომელმან ერთგზის სმენითა ვერ წარჰმართოს კეთილი, მეორითა ანუ მესამითა სმენითა ნუუკუე წარჰმართოს. ხოლო ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად განთავისუფლებულნი ბოროტთა საქმეთაგან მოგებად სულნელებასა ქრისტესსა, რამეთუ მისი არს დიდება თანა მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ შდრ. მათ. 5,13; მარკ. 9,50; ლუკ. 14,34. ² შდრ. მათ. 25,1-12. ³ ფსალმ. 37,6.

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: „ამათ სიტყუათა ეტყოდა იესუ ფასისსაცავსა მას თანა და ასწავებდა ტაძარსა მას შინა. და არავინ შეიპყრა იგი, რამეთუ არა მოწვეწულ იყო ჟამი მისი“ (8,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ზ უ გ უ ნ უ რ ე ბ ა ი გ ი ჰ უ რ ი ა თ ა დ! უ ნ ი ნ ა რ ჴ ს პ ა ს ე ქ ი - ს ა ე ძ ი ბ დ ე ს მ ა ს დ ა მ ე რ მ ე შ ე მ დ გ ო მ ა დ პ ა ს ე ქ ი ს ა პ ო ვ ე ს ი გ ი; დ ა ი ნ ე ბ ე ს მ რ ა ვ ა ლ გ ზ ი ს შ ე პ ყ რ ო ბ ა დ მ ი ს ი თ ა ვ თ ა თ ვ ს თ ა მ ი ე რ ც ა დ ა ს ხ უ ა თ ა ც ა მ ი ე რ, დ ა ვ ე რ შ ე უ ძ ლ ე ს; დ ა ა რ ა ვ ე დ ა უ კ რ დ ა ძ ა ლ ი მ ი ს ი, ა რ ა მ ე დ მ ა რ ა დ ი ს შ ე - ს ძ ი ნ ე ბ დ ე ს უ კ ე თ უ რ ე ბ ა ს ა მ ა თ ს ა დ ა ა რ ა დ ა ს ც ხ რ ე ბ ო დ ე ს. დ ა რ ა დ თ ა ს ც ნ ა, ვ ი თ ა რ მ ე დ მ ა რ ა დ ი ს ე ბ რ ძ ო დ ე ს, ი ს მ ი ნ ე მ ა ხ ა რ ე ბ ე ლ ი ს ა დ, რ ა ს ა ი ტ ყ ვ ს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ამათ სიტყუათა ეტყოდა იესუ ფასისსაცავსა მას თანა და ასწავებდა ტაძარსა მას შინა. და არავინ შეიპყრა იგი“ (8,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ტ ა ძ ა რ ს ა შ ი ნ ა ი ტ ყ ო დ ა დ ა წ ე ს ი თ ა მ ო ძ ლ უ რ ი ს ა დ თ ა, რ ო მ ე ლ ი უ ფ რ ო ჲ ს შ ე მ ძ ლ ე ბ ე ლ ი ყ ო მ ა თ ა გ ა ნ მ ნ ა რ ე ბ ა დ, დ ა ე ტ ყ ო დ ა ს ი - ტ ყ უ ა თ ა, რ ო მ ე ლ თ ა ზ ე დ ა ი გ ი ნ ი გ ა ნ რ ი ს ხ ნ ე ბ ო დ ე ს, რ ა ჟ ა მ ს - ი გ ი უ რ უ ე ნ ე ბ - დ ა, ვ ი თ ა რ მ ე დ ს ნ ო რ ა რ ს ი გ ი მ ა მ ი ს ა თ ა ნ ა, რ ა მ ე თ უ ს ი ტ ყ უ ა ე ი გ ი, თ უ: „ ო რ თ ა კ ა ც თ ა წ ა მ ე ბ ა დ ჭ ე შ მ ა რ ი ტ ა რ ს“, ¹ ა მ ა ს მ ო ა ს წ ა ვ ე ბ ს, ა რ ა მ ე დ ა მ ა ს ყ ო ვ ე ლ ს ა ი ტ ყ ო დ ა ფ ა ს ი ს ა ც ა ვ ს ა მ ა ს თ ა ნ ა ტ ა ძ ა რ ს ა შ ი ნ ა დ ა ს ა ხ ი თ ა მ ო - ძ ლ უ რ ი ს ა დ თ ა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „და არავინ შეიპყრა იგი, რამეთუ არა მოწვეწულ იყო ჟამი მისი“ (8,20).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ე ს ე ი გ ი ა რ ს, ვ ი თ ა რ მ ე დ ა რ ა ი ყ ო ჟ ა მ ი მ ა რ ჯ უ ჴ, რ ო - მ ე ლ ს ა შ ი ნ ა ი ნ ე ბ ა მ ა ნ ჯ უ ა რ - ც უ მ ა დ. დ ა ა მ ი ს გ ა ნ ს ა ც ნ ა უ რ ა რ ს, ვ ი თ ა რ მ ე დ ვ ი ნ ა დ თ გ ა ნ ო დ ე ს მ ა ნ ა რ ა ი ნ ე ბ ა, ვ ე რ უ ძ ლ ე ს შ ე პ ყ რ ო ბ ა დ მ ი ს ა, დ ა რ ა ჟ ა მ ს - ი გ ი შ ე ი პ ყ რ ე ს, ი გ ი ც ა ს ა დ ა მ ე ა რ ა მ ა თ ი ს ა ძ ა ლ ი ს ა გ ა ნ ი ყ ო, ა რ ა მ ე დ მ ი ს ი ს ა გ ა ნ გ ე ბ უ ლ ე ბ ი ს ა ს ა ქ მ ე ი ყ ო, რ ა მ ე თ უ მ ა თ პ ი რ ვ ე ლ ი თ გ ა ნ ვ ე უ ნ დ ა, გ ა რ ნ ა ვ ე რ შ ე უ ძ ლ ე ს, დ ა მ ა შ ი ნ ც ა მ ც ა ვ ე რ შ ე მ ძ ლ ე ბ ე ლ ი ქ მ ნ ნ ე ს, უ კ უ ე თ უ მ ც ა ა რ ა მ ა ს თ ა ვ ა დ ს ა შ ე ე ნ დ ო.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ჰრქუა მათ კუალადცა იესუ: მე წარვალ, და მეძიებდეთ მე“ (8,21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რ ა დ ს ა თ ვ ს უ კ უ ე ე ტ ყ ვ ს მ ა თ ზ ე დ ა დ ს ზ ე დ ა ე ს რ ე თ ს ი - ტ ყ უ ა ს ა ა მ ა ს? გ ა რ ნ ა ა მ ი ს თ ვ ს, რ ა დ თ ა მ ც ა შ ე ა შ ი ნ ნ ა ი გ ი ნ ი დ ა შ ე ა ძ რ ნ უ ნ ნ ა. რ ა მ ე თ უ ი ხ ი ლ ე, თ უ რ ა ზ ო მ ს ა შ ი შ ს ა მ ო ა ნ ე ვ ს ს ი ტ ყ უ ა ე ე ს ე მ ა თ ზ ე დ ა, რ ა - მ ე თ უ რ ო მ ე ლ ნ ი - ი გ ი ი ს ნ რ ა ფ დ ე ს მ ო კ ლ ვ ა დ მ ი ს ა, რ ა დ თ ა მ ც ა გ ა ნ ე რ ნ ე ს, ი გ ი ნ ი ე ძ ი ბ ე ნ, თ უ ს ა დ ა წ ა რ ვ ა ლ ს, ე ს რ ე თ დ ი დ ა დ შ ე ე რ ა ც ხ ა ს ა ქ მ ე ი გ ი. დ ა კ უ ა ლ ა დ ს ხ ვ ს ა ც ა ს ა ქ მ ი ს ა ე ნ ე ბ ა ს ნ ა ვ ლ ა დ მ ა თ ა, ვ ი თ ა რ მ ე დ ა რ ა მ ა თ ი ს ა

¹ იოან. 8,17; შდრ. 2 სჯ. 19,15; მათ. 18,16; 2 კორ. 13,1; ებრ. 10,28.

მძლავრებისაგან არს საქმწ იგი, არამედ მის მიერ არს პირველითგანვე განგებული, და კუალად აღდგომადცა წინაღსწარ მოასწავა ამათ სიტყუათა მიერ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**ეტყოდეს ჰურიანი იგი ურთიერთას: ნუუკუე მოიკლავს თავსა თვსა?**“ (8,22).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო უფალსა ენება, რადამცა იჴკ იგი მათი განაქარვა და უჩუენამცა, ვითარ ბოროტ არს საქმწ იგი. ამისთვის ეტყოდა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**თქუენ ქუეყანისაგანნი ხართ**“ (8,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო სიტყუად ესე ესევეთარი არს, ვითარმედ: არა-რად საკვრველ არს ესევეთართა გულისსიტყუათა მოგონებად, რომელნი-ეგე ქუეყანისაგანნი ხართ და ყოვლითურთ ჳორც, და არარად იპოვების თქუენ თანა სულიერი, არამედ მე არარად ვქმნა ესევეთარი, რამეთუ ზეცით ვარ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**თქუენ ამის სოფლისაგანნი ხართ**“ (8,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არამედ სიტყუათა ამით ჳორციელთა გულისსიტყუათა მოასწავებს, რამეთუ ამისგან საცნაურ არს, ვითარმედ რომელ თქუა, თუ: „**მე არა ამის სოფლისაგანი ვარ**“ (18,23), არა თუ ამისთვის იტყვს, თუ: არა სრულიად ყოვლითურთ კაც ვიქმენ, არამედ გულისსიტყუათათვს იტყვს კაცობრივთა, და ვითარმედ შორს ვარო ესევეთარისა ამის უკეთურებისაგან, რომელი თქუენ გაქუს; რამეთუ მოციქულთა ჰრქუა, ვითარმედ: „**არა ხართ ამის სოფლისაგანნი**“, ¹ არამედ იგინი ჳორციელ იყვნეს; ვითარცა-იგი ჰავლეცა იტყვს, ვითარმედ: „**არა ხართ ჳორციელ**“, ² და არა თუ ამისთვის თქუა, რომელ უჳორცო იყვნეს. ეგრეთვე რაჟამს მოწაფეთა ჰრქუა, თუ: „**არა ხართ სოფლისაგან**“, არა თუ სხუასა რას, არამედ უცხოებასა სოფლისა საქმეთასა ეწამების მათ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**გარქუ თქუენ: უკუეთუ არა გრწმენეს, ვითარმედ მე ვარ, მოსწყდეთ ცოდვათა შინა თქუენთა**“ (8,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო უკუეთუ ამისთვის მოვიდა იგი, რადთა ცოდვანი სოფლისანი აღიხუნეს, ხოლო ესე საქმწ თვნიერ საბანელისა მის ნათლის-ლებისა არა იქმნების, საცნაურ არს, ვითარმედ რომელი ურწმუნო იყოს, იგი ძუელისა მის კაცისა სამოსლითა შემოსილი წარსლვად არს, რამეთუ რომელმან არა ინებოს მოკუდინებად თავისა თვსისად სარწმუნოებისათვს ღმრთისა და დაფლვად სრულიად ძუელისა მის კაცისად, იგი მოკუდეს მის თანა და წარვიდეს მას საუკუნესა მიღებად საშჯელისა ცოდვათა თვსთა. ამისთვის იტყოდა უფალი, ვითარმედ: „**რომელსა არა ჰრწმენეს, იგი აწვე დაშჯილ არს**“, ³ არა ამისთვის ოდენ, რომელ არა ჰრწმენა, არამედ ამისთვის-ცა, რამეთუ წარვალს ტვრთითა მით პირველთა ცოდვათა თვსთადთა.

¹ იოან. 15,19. ² შდრ. რომ. 8,9. ³ იოან. 3,18.

სახარება: „ეტყოდეს მას: და შენ ვინ ხარ?“ (8,25).

თარგმანი: ♣ სიბრძნე და უგულისხმოება! შემდგომად ესეოდენი-სა ჟამისა და ესეოდენთა სასწაულთა და სწავლათა ჰკითხვენ: „შენ ვინ ხარ?“ ხოლო იხილე, რად მიუგო უფალმან:

სახარება: „პირველად, რამეთუ გეტყვ თქუენ“ (8,25).

თარგმანი: ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: ესეცა, რომელ ღირს იქმნებით სიტყუათა ჩემთა სმენად, დიდ არს, არა თუმცა სცანთ, თუ ვინ ვარ, რამეთუ თქუენ ყოველსავე გამოცდით იტყვთ და არაოდეს ისმენთ სიტყუათა ჩემთა წრფელად, და ძალ-მედვა ამის ყოვლისა მხილება. რამეთუ ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „მრავალი მაქუს თქუენდა სიტყუად და განკითხვად“ (8,26), ესე იგი არს, ვითარმედ: არა თუ მხილებად ოდენ, არამედ ტანჯვადცა.

სახარება: „არამედ რომელმან მომავლინა მე“ (8,26), ესე არს მამად, მას არა ესე ჰნებავს. „რამეთუ არა მოვედ შჯად სოფლისა, არამედ ცხოვნებად სოფლისა“ (12,47), ვითარცა იტყვს, ვითარმედ: „არა მოავლინა უფალმან ძე თვისი, რადთა დასაჯოს სოფელი, არამედ რადთა აცხოვნოს სოფელი“ (3,17).

თარგმანი: ან უკუეთუ ამისთვის მოუვლენიე მე, ჭეშმარიტად და სამართლად არავის ვშჯი მე ან, არამედ ოდენ სიტყუათა ამათ ცხორებისათა ვიტყვ და არა მხილებისათა.

ხოლო ამათ სიტყუათა ამისთვის ეტყოდა, რადთა არა თქუან, თუ: უძღურებისაგან ვერ შემძლებელ არს ჩუენთა ამათ შეურაცხებათა ნაცვალისა მოგებად, ანუ არა იცნის გონებანი ჩუენნი და კიცხევანი ესე და გამოცდანი.

სახარება: „არა ცნეს, რამეთუ მამასა თვსსა უთხრობდა მათ“ (8,27).

თარგმანი: ♣ უგულისხმოება ესე! არა დასცხრა იგი სიტყუად მათა მამისათვს, და ჯერეთ არა იცოდეს. ხოლო ვინაჲთგან ესეოდენნი სასწაულნი და ნიშენნი უჩუენნა და ესეზომად ასწავა და ვერ მოაქცინა კეთილისა მომართ, ამისთვის ამიერიითგან ჯუარ-ცუმისათვს იწყებს სიტყუად და იტყვს:

სახარება: „ოდეს აღამაღლოთ ძე კაცისაჲ, მაშინ სცნათ, რამეთუ მე ვარ და თავით ჩემით არარას ვიტყვ, არამედ ვითარცა მასწავა მამამან, მასცა ვიტყვ. და რომელმან მომავლინა მე, ჩემ თანა არს და არა დამიტევა მე მარტოჲ“ (8,28-29).

თარგმანი: უჩუენებს, ვითარმედ სამართლად ეტყოდა მათ, თუ: „პირველად, რამეთუ გეტყვ თქუენ“. ესრეთ არა ისმენდეს თქუმულთა მათ. „ოდეს აღამაღლოთ ძე კაცისაჲ“, არა ჰგონებთა, ვითარმედ მაშინ განმეშორნეთ ჩემგან და მომკლათ მე? არამედ მე გეტყვ, ვითარმედ:

„მაშინ სცნათ უფროდს, ვითარმედ მე ვარ“, სასწაულთა მათთვის და აღდგომისათვის და წარტყუენვისათვის ქალაქისა ამის; რამეთუ ესე ყოველი კმა იყო გამოჩინებად ძალისა მისისა. და არა თქუა, თუ: მაშინ სცნათ, ვინ ვარ, არამედ: „მაშინ სცნათ, ვითარმედ მე ვარ“, ესე იგი არს, ვითარმედ: რაჟამს მიხილოთ, ვითარმედ სიკუდილისაგან არაჲ მევნო, მაშინ სცნათ, ვითარმედ მე ვარ ქრისტე, ქრისტე, ძჳ ღმრთისაჲ, რომელსა ყოველივე მიჰყრიეს, და რომელი-ესე არა წინააღმდეგომ ვარ მამისა. და ამისთვისა შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „თავით ჩემით არა ვიტყვ“, ესე იგი არს, ვითარმედ: ორივე სცნათ, ძალიცა ჩემი და ერთობაჲცა ესე ჩემი, რომელი მაქუს მამისა მიმართ. რამეთუ სიტყუაჲ ესე განუყოფელობასა მისსა მოასწავებს, რომელ-ესე თქუა, ვითარმედ: „თავით ჩემით არა ვიტყვ არარას“, რამეთუ არარას იტყვს გარეშე ზრახვათა მათ მამისათა. რამეთუ რაჟამს დაეცნეთ მსახურებისაგან, რაჟამს არა შეგენდოს თქუენ, რადთამცა ჰმონებდით მას კეთილად, ვითარცა ამისა პირველ, მაშინ სცნათ, ვითარმედ ჩემთვის ეძიებს შურსა და მისგან გიყოფს, და რამეთუ განრისხებულ არს იგი ყოველთა ზედა, რომელთა ჩემი არა ისმინონ. ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: უკუეთუმცა უცხოჲ ვიყავ მისგან და წინააღმდეგომი მისი, რადმცა მოაწია ჩემთვის თქუენ ზედა ესეოდენი რისხვაჲ? ეგრეთვე ესაიაცა იტყვს წინაჲსწარმეტყუელი, ვითარმედ: „მივსცნე უკეთურნი დაფლვისა წილ მისისა“;¹ და დავით იტყვს, ვითარმედ: „მაშინ ეტყოდის მათ რისხვითა მისითა“;² და თავადი იტყოდა: „აჰა ესერა დაუტევნეთ სახლნი თქუენნი ოჭრად“.³ და იგავნიცა იგი მისნი ამასვე მოასწავებენ, რომელ-იგი ეტყოდა, ვითარმედ: „რაჲ უყოს მუშაკთა მათ უფალმან მან მის ვენაჯისამან? რამეთუ ბოროტნი იგი ბოროტად წარწყმიდნეს“.⁴ ჰხედავა, რამეთუ ყოველსა ადგილსა ამათ სიტყუათა ეტყოდა, რომელ არღა ჰრწმენა მისი? თუ არა, უკუეთუ თვთ ეგულების წარწყმედაჲ მათი, ვითარცა ეგულებისცა, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „მომგუარენით აქა, რომელთა არა ენება მეუფებაჲ ჩემი მათ ზედა, და მოსწყდედენით წინაჲ ჩემსა“.⁵ და ვინაჲთგან თვთ არს ჴელმწიფჳ წარწყმედასა ზედა მათსა, რადსათვის არა თავისა თვისისა საქმედ უწესს ამას, არამედ მამისა? საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ მათისა უძლურებისათვის, რამეთუ ვერ ძალ-ედვა გულისხმის-ყოფად ყოვლისავე, და კუალად, რამეთუ პატივ-სცემდა მამასა. რამეთუ ვინაჲთგან ყოველთა მათ კეთილთა ჩემთა ზედა არა ინებეთ გულისხმის-ყოფად მოსლვაჲ, ამისთვის, რაჟამს-იგი იტანჯებოდით, მაშინ სცნათ, ვინ ვარ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „და ჩემ თანა არს მამაჲ“ (8,29).

¹ესაია 53,9. ²ფსალმ. 2,5. ³მათ. 23,38; ლუკ. 13,35. ⁴შდრ. მათ. 21,40-41; მარკ. 12,9; ლუკ. 20,15-16. ⁵ლუკ. 19,27.

თარგმანი: რადთა არა ჰგონებდენ, თუ სიტყუად იგი, რომელ თქუა, ვითარმედ: „მომავლინა მე“, უდარწსობისათჳს მისისა თქუა, ამის-თჳს იტყჳს, ვითარმედ: „ჩემ თანა არს“, რამეთუ ერთი იგი განგებულები-სა მისისაჲ არს და მეორე – ღმრთეებისაჲ.

სახარებაჲ: **„არა დამიტევა მე მარტოჲ, რამეთუ მე სათნოებასა მისსა ვიქმ მარადის“** (8,29).

თარგმანი: კუალად სიტყუად თჳსი უმდაბლწისისა სახისა მომართ მოიყვანა და წინააღუდგების ამით სიტყუასა მას მათსა, რომელსა იტყოდეს, ვითარმედ: „შაბათსა არა იმარხავს“. ¹ ამისთჳს იტყჳს, ვითარმედ: „სათნოებასა მისსა ვიქმ“, რადთამცა უჩუენნა, ვითარმედ და-წსნაჲ შაბათისაჲ სათნო არს მამისა. ეგრეთვე უკუე ჯუარ-ცუმისა მისი-სა ჟამსა იტყოდა, ვითარმედ: „ჰგონებთ, თუ ვერ ძალ-მიცა ვედრებად მამისა ჩემისა?“ ² რომელმან-იგი ოდენ ჰრქუა, ვითარმედ: „ვის ეძიებთ?“ და დასცნა იგინი ქუეყანასა ზედა. ³ ხოლო თუ იტყოდი შენ, ვითარმედ: და რად არა თქუა, თუ: ჰგონებთ, ვითარმედ არა ძალ-მიცა წარწყმე-დად თქუენდა? არამედ გულისხმა-ყავ, ვითარმედ მან საქმეჲ ესე საქმით ქმნა, ხოლო სიტყვით დაიდუმა უძლურებისა მისთჳს მათისა ფრიადისა, რამეთუ მარადის ესე იყო მოსწრაფებაჲ მისი, რადთამცა გულსავე-ყვნა, ვითარმედ არა წინააღმდეგომი არს მამისაჲ, არცა რას იქმს გარეგანსა მისისა ნებისა, და ამისთჳს აქა კაცობრივსა მას სიტყუასა იტყჳს. ხოლო ვითარცა თქუა, თუ: „არა დამიტევა მე მარტოჲ“, მითვე სახითა თქუა შემდგომიცა იგი სიტყუად, ვითარმედ: „მე სათნოებათა მისთა ვიქმ მარა-დის“.

სახარებაჲ: **„ამას რად იტყოდა იგი, მრავალთა ჰრწმენა მისი“** (8,30).

თარგმანი: რაჟამს ესრეთ სიმდაბლისა კერძო მოიყვანა სიტყუად თჳსი, მაშინ მრავალთა ჰრწმენა მისი. და შენ ჯერეთ მკითხავ, თუ: რადსათჳს ესრეთ სიმდაბლით იტყოდა? რამეთუ ესე ცხადად გამოაცხადა მახარებელმან და თქუა, ვითარმედ: „ამას რად იტყოდა იგი, მრავალთა ჰრწმენა მისი“. ვითარმცა ღალადებდა განცხადებულად ღმრთისმეტყუელი, ვითარმედ: ნუ შემფოთნები შენ, # კაცო, რომელსა ესე სიტყუანი გესმოდიან, უკუეთუ რადმე მდაბალი გესმეს; რამეთუ რომელთა-იგი ეგეოდენისა მის სწავლისა მიერ არა ჰრწმენეს, თუ ჭეშმარიტად მამისა მიერ არს, ამისთჳს სიმდაბლისა სახითა ეტყოდა, რად-თა დაირწმუნონ. და კუალად ესე შემდგომთა მათცა სიტყუათათჳს თქუა, რომელთა ეგულების თქუამად, რომელნი-იგი თქუნა უფალმან სიმდაბ-ლისა სახითა. რამეთუ ირწმუნეს მათ, არამედ არა ირწმუნეს, ვითარცა

¹ იოან. 9,16. ² მათ. 26,53. ³ შდრ. იოან. 18,4,6.

ჯერ-იყო, არამედ ოდენ მცირედ რაჟმე განისუენეს სიმდაბლესა მას ზედა სიტყუათა მისთასა. რამეთუ გამოაჩინებს მახარებელი შემდგომთა ამათ სიტყუათა მიერ, რომელთა ეტყოდეს მას გინებით, ვითარმედ არა ერნ-მუნა ჯეროვნად; და ვითარმედ ესენი არიან, რომელთა შემდგომად ამისა კუალად აგინეს მას, რომელთა-იგი ან ჰრწმენა, საცნაურ არს მისგან, რომელსა-იგი იტყვს მახარებელი, ვითარმედ შემდგომად ამისა

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჰრქუა იესუ მორწმუნეთა მისთა ჰურიათა: უკუეთუ თქუენ დაადგრეთ სიტყუათა ჩემთა“** (8,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: გამოაჩინებს, ვითარმედ არა შეიწყნარეს მათ სიტყუად მისი, არამედ ოდენ ისმენდეს სიტყუათა მათ. ამისთჳსცა უმტკივნეულად ჰრქუა, რამეთუ მუნ თქუა ესრეთ ლიტონად, ვითარმედ: „მეძიებდეთ მე“, ხოლო ან უმეტესი შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „ცოდვათა შინა თქუენტა მოსწყდეთ“, და თუ ვითარ, უჩუენებს მათ, რამეთუ: „ვერ ძალ-გიც მოსლვად მუნ და ვედრებად ჩემდა“.¹

სწავლად ნბ

ვითარმედ ჯერ-არს წიგნის კითხვასა შინა და ეკლესიასა მოსწრაფება

ხოლო უკუეთუ ესრეთ გამოვეძიებდეთ წერილთა, გამოწულილ-ვით და არა ლიტონად, შეუძლოთ პოვნად ცხორებად სულთა ჩუენთად; უკუეთუ მარადის ვისმენდეთ სიტყუათა წერილისათა, ესრეთ მოვიგოთ სიმტკიცეცა მართლისა სარწმუნოებისა და ცხორებად კეთილი. დალა-ცათუ ვინ ფრიად ფიცხელ იყოს და მოუდრეკელ და არარას ნაყოფსა გამოიღებდეს სხუათა მათ ჟამთა, არამედ ჟამსა მას წიგნთა საღმრთოთა სმენისასა უეჭუელად გამოიღოს ნაყოფი და მოიღოს სარგებელი რაჟ-მე სულისად, რომელმანმე – ფრიად, და რომელმანმე – მცირედ, გარ-ნა ყოველნივე მიიღებენ. რამეთუ უკუეთუ ვინ სულნელთა სავაჭრო-თა თანაწარჴდებოდის ანუ ჯდეს მახლობელად მისა, უნდეს თუ არა, იყნოსებს იგი ესევეითართა მათ სულნელთაგან, არა უფროხად მიიღოსა სულნელებისა სულიერისა ყნოსად, რომელი ეკლესიას მივიდოდის? რამე-თუ ვითარცა უდებებისაგან უდებება იშვების, ეგრეთვე მოსწრაფებისაგან – მოსწრაფებად.

ამისთჳს უკუე გეტყვ: დალაცათუ ბევრეულითა ბოროტითა სავსე იყო და არანმიდა, ნუ ივლტი ეკლესიად მისლვისაგან. ხოლო უკუეთუ ვინ იტყოდის, ვითარმედ: რაჟ სარგებელ არს მისლვად მუნ და სმენად სიტყუათა წერილისათა, უკუეთუ ვიქმოდო არას სიტყუათა მათგან?

¹ შდრ. იოან. 7,34; 8,21; 13,33.

არამედ მე ვიტყვ, ვითარმედ არამცირედი სარგებელი არს ბრალობად თავისა თვისსად, არა უჭმარი არს ესე შიში, არა უსარგებლოდ არს ესე ძრწოლად, უკუეთუ ოდენ ისმენდე სიტყუათა მათ წერილისათა და სულთ-ითქუმიდე და აბრალედე თავსა შენსა და იტყოდი, ვითარმედ: ვითარ ესერა მარადის მესმიან სიტყუანი ღმრთისანი და არაოდეს ვიქმ მათ?! და რაჟამს ესევეითართა გულისსიტყუთა იყოფოდი, უნყოდე, ვითარმედ ოდესმე ქმნასაცა საღმრთოთა სიტყუათასა მოსლვად ხარ, რამეთუ არა შესაძლებელ არს, თუმცა კაცი ღმერთსა ჰზრახვიდა და ღმრთისა მიერ-მცა თქუმილთა სიტყუათა ისმენდა და არამცა ერგო. რამეთუ რაჟამს წიგნსა ჴელთა ოდენ აღვილებდეთ, მუნქუესვე განვეკრძალვით და ჴელთა დავიბანთ. ჰხედავა, რაოდენი კრძალულება იქმნების წიგნის კითხვითა? ხოლო უკუეთუ უღრმესადრე ვინებოთ სიტყუათა მათ გულისხმის-ყოფად, ფრიადი სარგებელი მოვილოთ, რამეთუ უკუეთუმცა სულსაცა არა-კრძალულებად მოიყვანებდა, არამცა დავიბანდით ჴელთა. და დედაკაცი უკუეთუ თავუბურავი იყოს, მეყსეულად დაიბურავს თავსა, ეგულებოდის რად მიღებად წიგნისად ჴელად, და მამაკაცი უკუეთუ თავდაბურვილი იყოს, მოიწდის საბურველსა და განიშიშულებს თავსა. ჰხედავა, ვითარ ქადაგ იქმნების შინაგანისა მის კრძალულებისა გარეგანი იგი სახე? და მერმე, და-რად-ჯდის სმენად ანუ კითხვად, მრავალგზის სულთ-ითქუნის და აბრალის ამოხსნა ამას ცხორებასა.

ვისმენდეთ უკუე სიტყუათა წერილისათა, ჰ საყუარელნო, დაღაცა-თუ სხვსა წიგნისა მიმართ განვგრძილდეთ, არამედ სახარებასა ვისმენდეთ და ზედასზედა ვიკითხვიდეთ მას, რამეთუ მეყსეულად გან-რად-ალო წიგნი, იხილო მუნ შინა სახელი ქრისტესი დაწერილი და გესმეს, მეყსეულად იტყოდის რად, ვითარმედ: „იესუ ქრისტეს შობად ესრეთ იყო: რამეთუ თხოვილ იყო დედად მისი მარიამ, და იპოვა იგი მიდგომილ სულისაგან წმიდისა“.¹ და რომელსა ესე ესმეს, არა სურვიელ იქმნესა ქალწულებისათჳს მეყსეულად და დაუკვრდეს შობად იგი მაღალი და აღმაღლდეს ქუეყანისაგან? და არა მცირედ არიან ესე ყოველნი საქმენი, რაჟამს იხილო, ვითარ სული წმიდად მოვიდა ქალწულსა ზედა, და ვითარ ანგელოზი ეტყოდა მას; და ესე სცნა ყოველივე მცირედითა ოდენ შთახედვითა. უკუეთუ აღმოიკითხო ყოველივე ვიდრე აღსასრულადმდე, მაშინ შეურაცხ-ჰყო ყოველივე ამოხსნა ამის სოფლისა საქმე, ყოველი სოფელი განჰკიცხო; უკუეთუ მდიდარ იყო, არად შეჰრაცხო სიმდიდრე იგი, გესმეს რად, ვითარმედ რომელი-იგი ხუროდსა და გლახაკისა სახლსა შინა იყო, დედა უფლისა და მეუფისა შენისა და ყოველთა დაბადებულთაჲსა იქმნა. და უკუეთუ გლახაკი იყო, არავე გრცხუენეს სიგლახაკისა

¹ მათ. 1,18.

მისთვის შენისა, სცნა რად, ვითარმედ უნდოსა მას საყოფელსა შინა არა სირცხვლ-იჩინა ყოფად შემოქმედმან მან ყოველთამან. ამას ყოველსა რად იგონებდე, არა ანგაჰარ იქმნე, არცა მტაცებელ, არცა მომხუეჭელ მეორისა მონაგებთა, არამედ უფროდსად შეიყუარო სიგლახაკჳ და შეურაცხ-ჰყო სიმდიდრჳ. ხოლო რაჟამს ესე ყოველი წარჰმართო, მაშინ ყოველნივე ბოროტნი წარიოტნე. კუალად, რაჟამს იხილო იგი ბაგასა შინა მწოლარჳ, არღარა ინებო ოქროდთა და ვეცხლითა შვილთა შენთა შემკობად და განერე ანგაჰრებათა მათ, რომელნი ამის საქმისათჳს მოინევიან შენ ზედა. ფრიადი სხუადცა იპოვოს სარგებელი, რომელსა ვერ ძალ-მიც ან თითოეულად თქუმად, არამედ ცნან, რომელნი გამოიცადნენ მას შინა.

ამისთვის უკუე გევედრები, რადთა მოვიგებდეთ წიგნთა და მათგან გულისხმის-ყოფასაცა, რადთა გულისხმა-ვჰყოფდეთ სიტყუათა მათ და დავსწერდეთ მათ გონებათა შინა ჩუენთა, რამეთუ ჯერ-არს გულთა შინა ჩუენთა დამტკიცებად სიტყუათა მათ, რადთა შეუძლოთ ესრეთ ცხორებისა ამის ჩუენისა წმიდა-ყოფად და ღირს ვიქმნნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა, რომელთა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულთი წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

სიტყუაჲ ესე: „**ეტყოდა იესუ მორწმუნეთა მისთა ჰურიათა: უკუეთუ თქუენ დაადგრეთ სიტყუათა ჩემთა, ჭეშმარიტად ჩემნი მონაფენი ხართ. და სცნათ ჭეშმარიტი, და ჭეშმარიტებამან განგათავისუფლნეს თქუენ**“ (8,31-32).

თარგმანი: ფრიადი მოთმინებაჲ გვჯმს ჩუენ, საყუარელნო, ხოლო მოთმინებაჲ მაშინ იქმნების, რაჟამს სწავლანი იგი საღმრთონი ძირმტკიცედ დანერგულ იყვნენ გონებათა შინა ჩუენთა. და ვითარცა ხესა დიდსა, მაგრად განმტკიცებულსა ძირითა თვსითა, არცა ერთი ქარი შემძლებელ არს აღმოფხურად, ეგრეთვე სულსა შემშქუალულსა შიშსა ღმრთისასა ვერარად შემძლებელ არს მიდრეკად, რამეთუ ძირთა დაბმისა შემშქუალვად უმტკიცეს არს. ამისთვისცა ილოცვიდა წინაღსწარმეტყუელი და იტყოდა: „შეჰმშქუალენ შიშსა შენსა ჯორცნი ჩემნი“.¹ ეგრეთვე უკუე შენცა შეჰმშქუალენ, ვითარცა სამშქუალითა დამშქუალული. რამეთუ ვითარცა შემშქუალული შიშსა ღმრთისასა მიუდრეკელ არს, ეგრეთვე შეუმშქუალველი ადრე წარსატაცებელ არს და ადვილად, ვითარცა-იგი იყვნეს ჰურიანი, რამეთუ ესმა რად და ჰრწმენა სიტყუათა უფლისათად, კუალად ურწმუნო იქმნეს, ხოლო ქრისტესა ენება, რადთამცა დაამტკიცა სარწმუნოებაჲ მათ შორის, რადთამცა არა უძლურ იყო და არარა. ამისთვისცა ჯელ-ჰყოფს უმტკიცენესითა სიტყუთა სულთა მათ მათთა სარწმუნოებასა ზედა დამტკიცებად. და უკუეთუმცა მორწმუნენი იყვნეს ჭეშმარიტნი, თავს-იდებდესმცა მხილებასა მას, ხოლო იგინი უმეტესად განფიცნეს და ველურ იქმნეს. არამედ იხილე, ვითარ ეტყოდა უფალი; პირველად ამცნებს და იტყვს:

სახარებაჲ: **უკუეთუ თქუენ დაადგრეთ სიტყუათა ჩემთა, ჭეშმარიტად ჩემნი მონაფენი ხართ. და სცნათ ჭეშმარიტი, და ჭეშმარიტებამან განგათავისუფლნეს თქუენ**“ (8,31-32).

თარგმანი: ვითარმცა ეტყოდა, ვითარმედ: მეგულების კურნებაჲ წყლულებისა სულთა თქუენთაჲსად, არამედ ნუ შესძრწუნდებით. და უფროჲსად სიტყუათა ამათ მიერ ამპარტავანებასა მას სულთა მათთასა დააცხრობდა. ხოლო რაჲსაგან განათავისუფლებდა მათ? ცოდვათაგან. გარნა ისმინე სიტყუაჲ მათ ამპარტავანთაჲ, რომელსა იტყოდეს: **„ნათესავნი აბრაჰამისნი ვართ ჩუენ და არავის ვჰმონებდით“** (8,33). დაეცა მეყსეულად გონებაჲ მათი ამპარტავანებისა მისგან. თავადი ეტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ დაადგრეთ სიტყუათა ჩემთა“, რამეთუ გამოუცხადებდა ზრახვათა გულისა მათისათა, ვითარმედ დაღაცათუ

¹ ფსალმ. 118,120.

ჰრწმენა, არამედ არა დაადგრეს სიტყუათა მისთა, და აღუთქუა მათ დიდი იგი საქმჳ, რომელ არს მოწაფე მისა ყოფად. რამეთუ პირველცა ვიეთნიმე განემორნეს მას, და ამისთჳს ეტყჳს მათ, ვითარმედ: უკუეთუ თქუენ დაადგრეთ სიტყუათა ჩემთა, იყვნეთ მოწაფე ჩემდა, რამეთუ მათცა ჰრწმენა, არამედ ვინაფთგან არა დაადგრეს სიტყუათა ჩემთა, ამისთჳს განემორნეს, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „მრავალნი მოწაფეთა მისთაგანნი უკუნიქცეს და არღარა მის თანა ვიდოდეს“.¹

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „სცნათ ჭეშმარიტი“ (8,32).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: მიცნათ მე, რამეთუ მე ვარ ჭეშმარიტებად. და ყოველივე საქმჳ ჰურიათად სახე იყო, ხოლო ჭეშმარიტებად ჩემგან სცნათ, და განგათავისუფლნეს ჭეშმარიტებამან ცოდვათაგან. რამეთუ ვითარცა სხუათა მათ ეტყოდა, ვითარმედ: „ცოდვათა შინა თქუენთა მოსწყდეთ“,² ეგრეთვე ამათ ეტყჳს, ვითარმედ: „განგათავისუფლნეს თქუენ“. ხოლო ისმინე, რასა იგინი იტყოდეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ნათესავნი აბრაჰამისნი ვართ და არავის ვჰმონებდით“ (8,33).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და უკუეთუ განრისხებად ჯერ-იყომცა, პირველსა მას სიტყუასა ზედამცა განრისხებულ იყვნეს, რომელ ჰრქუა, თუ: „ჭეშმარიტი სცნათ“, და ეთქუამცა, ვითარმედ: ან არა ვიცითა ჭეშმარიტი, ანუ შჯული ტყუვილ არსა და გულისხმის-ყოფად ესე ჩუენი? გარნა არარად ეურვებოდა მათ ამისგანი, არამედ სოფლისა საქმეთათჳს ელმოდა, რაჟამს მონებად ესმა, რამეთუ არიან ანცა მრავალნი, რომელთა მონებისათჳს კაცთაფსა ჰრცხუენის, ხოლო მონა თუ იყვნენ ცოდვისა, არა სირცხულ-უჩნს იგი და აღურჩევიეს, რადთამცა ბევრეულგზის იქმნნესმცა მონა ცოდვათა, ვიდრელა ერთგზის მონა კაცთა. ესევითარნი იყვნეს იგინიცა და არა იცოდეს, თუ არსლა სხუადცა მონებად, გარნა კაცობრივი ესე ოდენ მონებად, და იტყოდეს, ვითარმედ: მონად სახელ-გუდება ნათესავთა ამათ აბრაჰამისთა, რომელნი-ესე აზნაურ ვართ? და არა ჯერ-იყო, რადთამცა მონა გკნოდე, რამეთუ არასადა დამონებულ ვართ. ესე-ვითარნი იყვნეს სიქადულნი იგი ჰურიათანი, ვითარმედ: „ნათესავნი ვართ აბრაჰამისნი“, ვითარმედ: ისრაიტელნი ვართ, და სათნოებათა და საქმეთა კეთილთა არასადა აწსენებდეს. ამისთჳსცა იოვანე ეტყოდა მათ: „ნუ იტყვთ, თუ: მამად გკვის აბრაჰამ“.³ ხოლო რადსათჳს არა ამხილა მათ უფალმან სიტყჳსა მისთჳს, რომელ თქუეს, თუ: „არასადა ვის ვჰმონებდით“, რამეთუ მრავალგზის ჰმონეს მათ მეგკპტელთა და ბაბილოვნელთა და სხუათა მრავალთა? ამისთჳს, რამეთუ იგი არა კაცობრივისა მონებისათჳს იტყოდა, არამედ ცხორებისათჳს მათისა, თუ არა, ეთქუამცა ოთხ-

¹ იოან. 6,66. ² იოან. 8,21,24. ³ მათ. 3,9; ლუკ. 3,8; მდრ. იოან. 8,39.

ასი იგი წელი, და კუალად – სამეოცდაათი, და კუალად, მსაჯულთა ზე რაჲ-იგი მოიწია მათ ზედა, ოდესმე – ოც წელ, და ოდესმე – შვდ წელ, და ოდესმე – ორ წელ, და ვითარ-იგი არაოდეს დასცხრეს მონებისაგან. არამედ თავადისა მოსწრაფებაჲ არა ესე იყო, რაჲთამცა გამოაჩინნა იგინი, ვითარმედ კაცთა მონა იქმნნეს, არამედ ესე იყო მოსწრაფებაჲ მისი, რაჲთამცა უჩუენა, ვითარმედ მონა ცოდვისა არიან, რომელ-იგი არს ბოროტი მონებაჲ, რომლისაგან ღმერთსა მხოლოსა ძალ-უც ჴსნაჲ და არა კაცსა, რამეთუ შენდობაჲ ცოდვითაჲ სხვსა არავისი არს, გარნა მხოლოდსა ღმრთისაჲ, და ამას იგინიცა აღიარებდეს. და ვინაჲთგან ამას იგინიცა აღიარებდეს, ვითარმედ ღმრთისა საქმე არს შენდობაჲ ცოდვითაჲ, ამისთვის ესე ჰრქუა მათ, ვითარმედ:

ს ა ხ რ ე ბ ა ჲ : **„ყოველმან რომელმან ქმნეს ცოდვაჲ, მონაჲ არს ცოდვისაჲ“** (8,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : რაჲთამცა უჩუენა, ვითარმედ ამის თავისუფლებისათვის ეტყოდა მათ, რომელი ესე ვითარისა მონებისაგან იქმნების, ამისთვის ჰრქუა მათ, ვითარმედ:

ს ა ხ რ ე ბ ა ჲ : **„მონაჲ არასადა დაადგრეს სახლსა შინა უკუენისამდე, ხოლო ძჳ დაადგრეს უკუენისამდე“** (8,35).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : აჰა ესერა მცირედ-მცირედ შჯულისა მიერცა დაამდაბლებს და მოასწავებს პირველთა მათ ჟამთა, რაჲთა არა იტყოდიან, ვითარმედ: მსხუერპლთა შევსწირავთ, რომელნი მიბრძანნა მოსე, და იგინი შემძლებელ არიან ჴსნად ჩუენდა. ამისთვის შესძინა სიტყუაჲ ესე, რამეთუ: „ყოველთავე ცოდეს და დაკლებულ იქმნეს დიდებასა ღმრთისასა, არამედ განმართლებიან უსასყიდლოდ“,¹ და თუთ მღდელნიცა. ამისთვისცა მოციქული პავლე იტყვს მღდელისათვის, ვითარმედ: „თანაჲც პირველად შეწირვად თავისა თვისისათვის, ვითარცა-იგი ერისათვის, ვინაჲთგან მასცა თანაჲც უძღურებაჲ“.² და ამას მოასწავებს სიტყვსა მის მიერ, რომელი თქუა, ვითარმედ: „მონაჲ არასადა დაადგრეს სახლსა შინა“. და ამას ადგილსა სწორებასაჲცა თვსსა მამისა თანა გამოაჩინებს და განყოფილებასა მას მონისა და აზნაურისასა, რამეთუ იგავი ესე ამისი სახე არს, ესე იგი არს, ვითარმედ: არა აქუს ჴელმწიფებაჲ, რამეთუ ესე არს, თუ: „არა დაადგრესო“.

ხოლო რაჲ არს, რომელ ცოდვითათვის რაჲ იტყოდა, სახლი აჴსენა? ამისთვის, რაჲთა უჩუენოს, ვითარმედ ვითარცა სახლსა ზედა აქუს სახლისა უფალსა ჴელმწიფებაჲ, ეგრეთვე მას აქუს ყოველთა ზედა დაბადებულთა. ხოლო თუ: „არა დაადგრესო“, ესე იგი არს, ვითარმედ: არა აქუს ჴელმწიფებაჲ მინიჭებისაჲ, რომელი-იგი არა სახლისა უფალი იყოს,

¹ რომ. 3,23-24. ² ებრ. 5,3,2.

ხოლო ძმ სახლისა უფალი არს, რამეთუ ესე არს, თუ: „უკუნისამდე დაადგრესო“. და რადთა ვერ ეტყოდინა, თუ: შენ ვინ ხარო, ამისთვის კაცობრივთა მიერ საქმეთა უჩუენა მათ, ვითარმედ: ჩემი არს ყოველივე, რამეთუ ძე ვარო და სახლსა შინა მამისასა დადგრომილ ვარ, ხოლო „სახლად მამისა“ სახელ-სდებს ჯელმნიფებასა და მთავრობასა. ამისთვის ეტყოდა, ვითარმედ: „სახლსა მამისა ჩემისასა მრავალ სავანე არიან“,¹ რამეთუ ვინადგან მონებისა და განთავისუფლებისათვის იყო სიტყუად მისი, ამისთვის სამართლად ესევეითარნი სიტყუანი იჴმარნა, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ ვერვის ჯელ-ენიფებოდა განთავისუფლებად და შენდობად ცოდვათა მათთად. ამისთვის ჰრქუა მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უკუეთუ ძემან განგათავისუფლნეს თქუენ“** (8,36).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, ერთობასა ამას მისსა და მამისასა ვითარ გამოაჩინებს? ვითარმედ იგივე ჯელმნიფებად აქუს მას, ვითარი აქუს მამასა, და ესე იგი არს, ვითარმედ: „უკუეთუ ძემან განგათავისუფლნეს თქუენ“, არღარავინ იყოს, რომელმანმცა სიტყუად გიგო, არამედ გაქუნდეს მტკიცედ თავისუფლებად იგი, რამეთუ „უკუეთუ ღმერთი არს განმამართლებელ, ვინ არს დამშჯელო?“² ხოლო უჩუენებს აქა, ვითარმედ ძალ-უც ცოდვისაგან განწმედად მათი და განთავისუფლებად, და ვითარმედ უზეშთაეს არს ესე თავისუფლებად, ვიდრელა ჯორციელი, რამეთუ ჯორციელსა თავისუფლებასა კაცნიცა მისცემენ, ხოლო ესე მხოლოდსა ღმერთსად არს. და ამისთვის ასწავლის, რადთა არა ჯორციელისა მონებისათვის ჰრცხუენოდის მათ, არამედ უფროდსად მონებისათვის ცოდვათადასა სირცხვლეულ იყვნენ, და რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ უკუეთუ მონებისაგან ცოდვათადასა განთავისუფლდენ, არღარა მონა არიან, და გულისხმა-უყოფდა, ვითარმედ ჯერეთ მონებასა შინა არიან, სიტყუთა მით, რომელ თქუა, ვითარმედ: **„თავისუფალ იყვნეთ“** (8,36), რამეთუ მოასწავებს სიტყუად ესე, ვითარმედ იგი თავისუფლებად, რომელი აქუს, არა ჭეშმარიტი არს. და მერმე, რადთამცა ვერ იტყოდეს, ვითარმედ: ცოდვად არა გუაქუს, რამეთუ მათისა მის უგულისხმოებისაგან არა საკკრველ იყო ამის თქუმად, ამისთვის იხილე, ვითარ უჩუენებს ცოდვასა მათსა, რამეთუ დაუტევნა სხუანი იგი საქმენი მათნი, რადთამცა მათთვის ამხილა, და უთხრა იგი ოდენ, რომელი მას ჟამსა აქუნდა მათ და ენება ქმნად:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ვიცი, რამეთუ ნათესავნი აბრაჰამისნი ხართ, არამედ მეძიებთ მე მოკლვად“** (8,37).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, ვითარ ჯელოვნებით განიყვანებს მათ აბრაჰამის ნათესავობისაგან, რადთა არა ზუაოზდენ მას ზედა ამაოდ? და უჩუენებს, ვითარმედ ვითარცა მონებად და აზნაურებად საქმეთაგან არს,

¹ იოან. 14,2. ² რომ. 8,33-34.

ეგრეთვე ნათესაობად; და არა ჰრქუა მათ მეყსეულად, ვითარმედ: არა ხარო თქუენ ნათესავნი აბრაჰამისნი, კაცისმკლველნი ეგე მართლისა მის კაცისა, არამედ ჯერეთ ენამების და იტყვს: „ვიცი, ვითარმედ ნათესავნი აბრაჰამისნი ხარო“, არამედ არავინ ეძიებს მაგას თქუენგანი, თუ ნათესავნი აბრაჰამისნი ხარო. და მერმე უმტკივნესთარე სიტყუათა ეტყვს მათ, ვითარმედ: „მეძიებო მე მოკლვად“. ხოლო კუალად, რადთამცა ვერ შეუძლეს თქუმად, თუ: რად არს, უკუეთუ სამართლად გეძიებო შენ მოკლვად? ამისთვის მიზეზსაცა ეტყვს მათ, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„სიტყუად ჩემი არა დაეტევის თქუენ შორის“ (8,37).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარ უკუე თქუმულ არს, ვითარმედ: „ჰრწმენა მისი“? გარნა, ვითარცა ვთქუ, ჰრწმენა და კუალად გარდაიქცეს სარწმუნოებისაგან. ამისთვისცა ფრიად შეეხო მათ სიტყუად ესე, რამეთუ ეტყოდა, ვითარმედ: უკუეთუ ნათესაობისა მისისათვს იქადით, საქმეთაცა მისთა ჯერ-არს ქმნად. და არა ჰრქუა, თუ: სიტყუასა ჩემსა არა დაიმარხავო, არამედ: „სიტყუად ჩემი არა დაეტევის თქუენ შორისო“, რამეთუ სიმადლესა მას სწავლათა მისთასა მოასწავებდა. და ამისთვის რად უჴმდა მათ მოკლვად მისი? რამეთუ უფროდსად თანადედა თაყუანის-ცემად და პატივის-ცემად, რადთამცა უთხრნა სიტყუანი თვსნი განცხადებულად, არამედ ბოროტებისა და უკეთურებისა მათისათვს ესრეთ იქმოდეს ბოროტსა კეთილისა წილ. და აქაცა უკუე ენება თქუმად, ვითარმედ: შენ სიტყუათა მათ თავით შენით იტყვ, რად საწმარ არს მათი ცნობად? ამისთვის შესძინა უფალმან და თქუა, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მე რად-იგი ვიხილე მამისაგან ჩემისა, მას ვიტყვ, და თქუენ რად გასმიეს მამისა თქუენისაგან, მას იქმო“ (8,38).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს: ვითარცა მე სიტყუათა მიერ და ჭეშმარიტებისა მიერ გამოვაჩინებ მამასა ჩემსა, ეგრეთვე თქუენ საქმეთა მიერ აჩუენებო მამასა თქუენსა, რამეთუ მე არა თუ არსებად ოდენ იგივე მაქუს, რომელი მამასა აქუს, არამედ ჭეშმარიტებადცა იგივე მაქუს, რომელი მას აქუს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჰრქუეს მას ჰურიათა: ჩუენ მამად გვვის აბრაჰამი. ჰრქუა მათ იესუ: უკუეთუმცა მამად იყო თქუენი აბრაჰამი, საქმეთამცა მისთა იქმოდეთ. ხოლო ან მეძიებო მე მოკლვად“ (8,39-40).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ამას ადგილსა ზედადსზედა ავსენებს მკლველობის-მოყუარესა მას ნებასა მათსა, და აბრაჰამსცა ავსენებს, რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ შორს არიან ნათესავობისაგან მისისა, და რადთამცა ამოად იგი სიქადული მათი აღმოჴფხურა და დაარწმუნა, რადთამცა არღარა აქუნდა სასოებად ცხოვრებისად ჴორციელისა ნათესავობისა მისისა მიმართ, არამედ საქმითა ნათესავობასა ეძიებდენ; რამეთუ ესე საქმე იყო, რომელი აყენებდა მათ მოსლვად ქრისტესა, რომელ-იგი ჰგონებ-

დეს, ვითარმედ აბრაჰამის ნათესავობაჲ ოდენ კმა არს მათდა საცხოვრებელად. ხოლო რომელსა ჭეშმარიტებასა იტყვს აქა, ვითარმედ: **„მეძიებთ მე მოკლვად, კაცსა, რომელი ჭეშმარიტებასა გეტყოდე თქუენ, რომელი მესმა მამისაგან“** (8,40)? ესე არს უკუე ჭეშმარიტებაჲ, რომლისათჳს ეძიებდეს მას მოკლვად, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: სწორ ვარ მამისა თანა,¹ და ამისთჳს ეტყვს აქა, ვითარმედ არა წინააღმდეგომ არს სიტყუაჲ ესე მამისა, არამედ ნებაჲ არს მისი ამას ზედა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : **„ჰრქუეს მას: ჩუენ სიძვით არა შობილ ვართ, ერთი მამაჲ ვიცით – ღმერთი“** (8,41).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინაჲთგან ნათესავობისაგან აბრაჰამისა უცხო-ყვნა იგინი და არარაჲ აქუნდა სიტყუაჲ, ან უზეშთაესსა საქმესა შეჰკადრეს და ღმერთსა უწოდეს მამად მათა, რომელნი-იგი ქრისტეს ეძიებდეს მოკლვად, რამეთუ ღმერთსა მამად იტყოდა თავისა თჳსისა ჭეშმარიტებით, არამედ უფალმან ამისცა საქმისაგან უცხო-ყვნა იგინი და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : **„უკუეთუმცა ღმერთი მამაჲ იყო თქუენი, გიყუარდიმცა მე, რამეთუ მე ღმრთისაგან გამოვედ და მოსრულ ვარ, და არა თავით ჩემით მოსრულ ვარ, არამედ მან მომავლინა მე. რაჲსათჳს სიტყუანი ჩემნი არა იცნით და ვერცა ძალ-გიც სიტყუათა ჩემთა სმენად? თქუენ მამისა თქუენისა ეშმაკისაგანნი ხართ და გულისთქუმაჲ მამისა თქუენისაჲ გნებაჲს ყოფად; რამეთუ იგი კაცისმკლველი არს დასაბამით-გან და ჭეშმარიტებასა არა დაადგრა, რამეთუ ჭეშმარიტებაჲ არა არს მის თანა. ოდეს-იგი იტყვნ ტყუვილსა, თჳსისა გულისაგან იტყვნ“** (8,42-44).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: პირველ უცხო-ყვნა იგინი თჳსებისაგან აბრაჰამისა, და ვინაჲთგან მათ უზეშთაესი იკადრეს თქუმაჲ, მაშინ მოაწია მათ ზედა წყლულებჲ სიტყუათაჲ და უჩუენა, ვითარმედ არა თუ ოდენ აბრაჰამისნი არა არიან, არამედ ეშმაკისანიცა არიან; და ვინაჲთგან მათ ურცხვნობით ღმერთსა მამად თჳსა უწოდეს, ამისთჳს თავადმანცა შემსგავსებული მათისა ურცხვნობისა მხილებისა წყლულებჲ მოაწია მათ ზედა და არცა უწამებელად დაუტევა მხილებაჲ თჳსი, არამედ საქმეთაგან შესწამებდა მათ და უჩუენა, ვითარმედ კაცისმკლველობაჲ ეშმაკისა საქმჴ არს; და არა თქუა, თუ: საქმეთა ოდენ, არამედ: **„გულისთქუმათაცა ეშმაკისათა გნებაჲს ყოფად“**, რაჲთამცა უჩუენა, ვითარმედ ყოვლითა მოსწრაფებითა მოსწრაფე არიან იგინი, ვითარცა ეშმაკივე, კაცის-კლვად, და ვითარმედ შური იყო მიზეზი ამის ყოვლისაჲ; რამეთუ მასცა არარაჲ აქუნდა სიტყუაჲ, თუმცა რაჲმე ევნო მისდა ადამს, არამედ ოდენ შურისათჳს უყო, რაჲ-იგი უყო. და ამასვე მოასწავებს აქაცა, ვითარმედ შემსგავსებულად მისა იქმთ თქუენცაო.

¹ შდრ. იოან. 5,18.

სახარება: „და ჭეშმარიტებასა არა დაადგრა“ (8,44).

თარგმანი: ვინაფთგან ზედადსზედა შეასმენდეს მას და იტყოდეს, ვითარმედ: „არა ღმრთისა მიერ არსო“, ¹ ამისთვის ეტყვს მათ: ეგეცა ზრახვად ეშმაკისად არს, რამეთუ მან შვა ტყუვილი პირველ და თქუა, ვითარმედ: „რომელსაცა დღესა შჭამოთ ძელისა მისგან, განგებუნენ თუალნი თქუენნი“. ² ამან იჴმარა ტყუვილი პირველვე, რამეთუ კაცნი არა ვითარცა თვსსა საქმესა იქმან, რაჟამს ტყუოდინ, არამედ რაჟამს იგი ტყუოდის, თვსსა საქმესა იქმს.

სახარება: „ხოლო მე ჭეშმარიტსა გეტყვ თქუენ, და არა გრწამს ჩემი“ (8,45).

თარგმანი: რად არს საქმჴ ესე? თვნიერ მიზეზისა მოკლვად ჩემი გნებავს, რამეთუ ვინაფთგან მტერნი ხაროთ ჭეშმარიტებისანი, ამისთვის მდევნით მე. თუ არა, მითხაროთ მე აუგი ჩემი. რამეთუ ამისთვის თქუა, ვითარმედ: „ვინ თქუენგანმან მამხილოს მე ცოდვისათვს?“ (8,46). ხოლო იგინი იტყოდეს: „ჩუენ სიძვისაგან არა შობილ ვართ“. და ვითარ? რამეთუ მრავალნი სიძვისაგან შობილ იყვნეს, რამეთუ არა იქმოდეს ჯეროვანთა ქორწინებათა. გარნა თავადმან ესეცა არა ამხილა, არამედ ერთსა მას სიტყუასა ზედა ეგო, რამეთუ ვინაფთგან გამოაჩინა, ვითარმედ არა ღმრთისაგანნი იყვნეს, არამედ ეშმაკისაგანნი საქმეთა მათათვს, რამეთუ კაცისმკლველობად ეშმაკისაგანი არს, და ტყუვილი ეშმაკისაგანივე არს, რომელსა იგინი იქმოდეს ორსავე, და უჩუენა, ვითარმედ: ვინაფთგან ესე საქმენი გიპყრიან, არა ღმრთისანი ხაროთ.

სახარება: „რადსათვს სიტყუანი ჩემნი არა იცნით?“ (8,46).

თარგმანი: რამეთუ ვინაფთგან მარადის განკვრვებულ იყვნეს და იტყოდეს: ვინ არს ესე, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „სადა მე წარვალ, თქუენ ვერ ძალ-გიც მოსლვად“? ³ ამისთვის ეტყვს, ვითარმედ: „არა იცნით სიტყუანი ჩემნი“, და ამისთვის არა იცნით, რამეთუ სიტყუად ღმრთისად არა გაქუს; ხოლო ესე ამისთვის არს, რამეთუ გონებად თქუენი კუალად შემეჭუალულ არს ქუეყანისადა, და ჩემნი ესე სიტყუანი მაღალნი არიან, და ვინაფთგან თქუენნი სულნი ბოროტთაგან შეიწრებულ არიან, ამისთვის არა დაეტევის ჩემთა სიტყუათა სიმაღლჴ თქუენ შორის. ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას, ვითარმედ: უკუეთუ ვერ ძალ-ედვა გულისხმის-ყოფად სიტყუათა მისთად, რადმცა ყვეს? არამედ აქა შეუძლებლობად არანებებასა უწესს, ესე იგი არს, ვითარმედ: თქუენ ნებსით თქუენით უგუზურ-ჰყვევნიოთ თავნი თქუენნი და ვერარადასა გულისხმისმყოფელ. რამეთუ ვინაფთგან იგინი სდევნიდეს მას და იტყოდეს, ვითარმედ: ღმერთი გკუარს და ამისთვის ვსდევნით, ამისთვის თავადმან უჩუენა, ვითარმედ დევნად მისი

¹ იოან. 9,16. ² დაბ. 3,5. ³ იოან. 8,21; 13,33; მდრ. იოან. 7,34.

მოძულეთა ღმრთისათად არს, ხოლო მოყუარეთა მისთად არს სარწმუნოებად მისი; რამეთუ არა თუ არასარწმუნოებად თქუენიო ჩემისა მამისაგან უცხოებისა სასწაული არს, ვითარმედ არა იცით თქუენ ღმერთი, არამედ ნებასა ეშმაკისასა იქმთ და ხართ სრულიად ჯორც და გულისთქუმათა მამისა თქუენისათა გნებავს ყოფად და ისწრაფით მას ზედა.

ჰხედავა, ვითარ შეუძლებლობად არანებასა იტყვს? რამეთუ „აბრაჰამ ესე არა ქმნა“,¹ არამედ მისნი საქმენი არიან სინწფოებად, სიმშკდვ, სახიერებად, ხოლო თქუენ ხართ ფიცხელ და ველურ. ხოლო რაფსათვს თქუეს, თუ: „ერთი მამად ვიცით – ღმერთი“? ამისთვის, რამეთუ ვინაფთგან მან განყარნა აბრაჰამის თვსებისაგან და უჩუენა კაცისმკლველობად მათი, მაშინ მათ ღმერთსა სახელ-სდევს მამად მათა. ესე ამისთვის, რაფთამცა ესრეთ გამოაჩინეს, თუ: ჩუენ სიყუარულისათვს ღმრთისა გეძიებთ შენ მოკლვად, რამეთუ შურსა ვეძიებთ ღმრთისათვს. ხოლო თავადმან უჩუენა, ვითარმედ თვთ იგი საქმშ იყო, რომელი განარისხებდა ღმერთსა მათ ზედა, ხოლო რომელ თქუა, თუ: „ღმრთისაგან გამოვედ“, გამოაჩინებს, ვითარმედ მისმიერი არს, ხოლო გამოსლვად ჩუენდა მომართ მოსლვასა იტყვს. და ვინაფთგან მათ ეგულეობდა თქუმად, ვითარმედ: უცხოთა საქმეთა იტყვ, თუ: „ღმრთისაგან გამოსრულ ვარ“, ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: სამართლად ვერ გულისხმა-ჰყოფთ, არცა ისმენთ სიტყუათა ჩემთა, ვინაფთგან ეშმაკისაგანნი ხართ. რამეთუ რაფსათვს მოკლვასა ჩემსა ეძიებთ? რად არს ბრალობად ჩემი? ხოლო უკუეთუ ცთომასა ვერას ჰპოვებთ, რად არა ისმენთ სიტყუათა ჩემთა? ესრეთ უკუე გამოაჩინა ტყუვილისა და კაცისმკლველობისა მათისა მიერ, ვითარმედ ეშმაკისანი არიან, და უცხო-ყვნა აბრაჰამისგანცა და ღმრთისაგანცა, ერთად, რამეთუ სძულდა, რომელსა-იგი არა ევნო მათა, და კუალად, რამეთუ არა ისმენდეს სიტყუასა მისსა. და გამოაჩინებს ზემო და ქუემო, ვითარმედ არცა იგი წინააღმდეგომი იყო ღმრთისად, არცა იგინი ამისთვის არა ირწმუნებდეს სიტყუათა მისთა, არამედ რამეთუ უცხო იყვნეს ღმრთისაგან.² რამეთუ რომელსა ცოდვად არცა ერთი რად ექმნას და ღმრთისა მიერ მოსრულ იყოს და მის მიერ მოვლინებულ და ჭეშმარიტსა იტყოდის, რომელ ჭეშმარიტებისა მისისა მრავალნი იყვნენ მონამე, საცნაურ არს, ვითარმედ რომელნი ესევითარისასა არა ირწმუნებდენ, ამისთვის არა ირწმუნებენ, რამეთუ ეშმაკისა მიერ და ვნებათა წარტყუენულ არიან, რამეთუ შემძლებელ არიან ცოდვანი დამდაბლებად სულისა უფროფს ყოვლისა საქმისა. ამისთვის ეტყვს, რამეთუ: ვინაფთგან ესრეთ უდებ და დაწსნილ იქმნენით, რომელთა-ეგე ვერ ძალ-გიც შეურაცხ-ყოფად საქმეთა ქუეყანისათა, ვითარ შეუძლოთ თქუენ საქმეთა ზეცისათა სმენად?

¹ იოან. 8,40. ² შდრ. იოან. 8,47.

სწავლაჲ ნდ

რადთა მოსწრაფე ვიყვნეთ მოტაცებად სასუფეველსა ცათასა და არა საქმეთა სოფლისათა

ამისთჳს გევედრები, საყუარელნო ძმანო, რადთა ვისწრაფოთ ყოვ-
ლითა გულითა და სულითა ჩუენითა წარმართებად ცხორებისა ჩუენისა
კეთილისა მიმართ, რადთა წმიდა იქმნეს გონებაჲ ჩუენი, რადთა არარაჲ
იყოს შეგინებაჲ ჩუენ შორის; რამეთუ თქუმილ არს, ვითარმედ: გა-
ნანათლენით თავნი თქუენნი ნათლითა გულისხმის-ყოფისაჲთა და ნუ
დასთესავთ ეკალთა ზედა, რამეთუ რომელმან არა გულისხმა-ყოს, ვი-
თარმედ ანგაჰრებაჲ ბოროტ არს, მან ვითარ გულისხმა-ყოს უზეშთაესი
რადმე? რომელი არა განემოროს ცოდვასა, ოდეს იწყოს მან ქმნად სი-
მართლესა?

კეთილ არს მოტაცებაჲ, არამედ არა წარწყმედადთა ამათ და წარმწყ-
მედელთა საქმეთაჲ, არამედ სასუფეველისა ცათაჲსაჲ. რამეთუ თქუმილ
არს, ვითარმედ: „მაიძულეებლნი მოიტაცებენ მას“, ¹ გარნა არა იქმ-
ნების მისი უდებითა და დაჴსნილობითა მოგებაჲ, არამედ მოსწრაფე-
ბითა ფრიადითა. ხოლო რაჲ არს „მაიძულეებლი“? ესე იგი არს, რამეთუ
იძულებაჲ ჯერ-არს თავთა თჳსთაჲ ფრიადი, რამეთუ იწრო არს გზაჲ
იგი მუნ მიმყვანებელი, და სული უჴმს ახოვანი. რამეთუ მტაცებელნი
ისწრაფიან, რადთამცა ყოველთა წარუსწრეს, არავის მიმართ ხედვენ, არა
ბრალობისა მიმართ, არცა შესმენისა, არცა ტანჯვისა, არამედ ერთი არს
მოსწრაფებაჲ მათი, – რადთამცა მოიტაცეს სასურველი იგი მათი, – და
ყოველთაჲე თანაწარჴდებიან. მოვიტაცოთ უკუე სასუფეველი ცათაჲ,
რამეთუ ამისი მოტაცებაჲ არა საბრალეებელ არს, არამედ საქებელ, ხო-
ლო საბრალეებელ ამის სოფლისა საქმეთა მოტაცებაჲ არს, არამედ მისი
იგი მოტაცებაჲ არა ესრეთ არს, რამეთუ მეორისა დაგლახაკებითა იქმ-
ნების ჩუენი განმდიდრებაჲ.

ვისწრაფოთ უკუე მოტაცებად მისა, დაღაცათუ გუაჟირვებდეს გუ-
ლისწყრომაჲ, ანუ თუ გულისთქუმაჲ, აღვიძულოთ ჩუენ ბუნებაჲ ჩუენი,
ვიქმნნეთ მშჳდ და ტკბილ და დავშურეთ მცირედ რადმე, რადთა განვი-
სუენოთ უკუნისამდე. ნუ მოიტაცებ ოქროსა, არამედ მოიტაცე სიმდი-
დრჴ იგი, რომელი ოქროსა მწკრედ გამოაჩინებს. რამეთუ მითხარლა,
უკუეთუმცა წინაგედვა პრჳენი და ოქროჲ, რომელიმცა ირჩიე შენ მო-
ტაცებად? არამცა ოქროჲ ირჩიე? ხოლო აქა რაჲ არს ესე საკვრველი?
– რამეთუ სადა-იგი მომტაცებელი ოქროსაჲ იტანჯვის, მუნ ოქროსა
ირჩევ, ვინაჲთგან უპატიოსნეს არს; ხოლო სადა-იგი მომტაცებელი

¹ შდრ. მათ. 11,12; ლუკ. 16,16.

ფრიად იდიდების, არა მოიტაცებ უპატიოსნესსა მას. რამეთუ დაღაცათუმცა საშჯელი წინამდებარე იყო ორისათჳსვე, არამცა იგივე ირჩიეა? ხოლო ვინაფთგან ნეტარებაჲ მოცემად არს მისისა მის მოტაცებისაგან, ამისთჳს უდებ ხარა? და უკუეთუ იტყოდი, ვითარმედ: ვითარ იქმნების მოტაცებაჲ მისი, მე გასწავო შენ: დაუტევენ ამის სოფლისა საქმენი ამა-ონი, რამეთუ ვიდრემდის ეგენი გაქუნდენ, მისი მოტაცებაჲ შეუძლებელ არს; რამეთუ გულისხმა-ყავ კაცი, რომლისა ჴელნი სავსე იყვნენ ვეცხ-ლითა. ნუუკუე შეუძლოსა, ვიდრემდის ვეცხლითა მით სავსე იყვნენ ჴელნი მისნი, რადთამცა მოიტაცა ოქროჲ, უკუეთუ არა პირველ დააცა-ლიერნეს ჴელნი მისნი მისგან? რამეთუ მომტაცებელსა უჴმს, რადთა იყოს განწსნილ ყოვლისაგანვე საკრველისა, რადთა შეუძლოს სივლტო-ლად მდევართაგან, რამეთუ ანცა არიან ძალნი წინააღმდგომნი ჩუენნი, რომელნი გუდევენ, რადთამცა მოიტაცეს კეთილი ჩუენი ნატაცები. არა-მედ ვივლტოდით მათგან, ვივლტოდით და ნუმცა რად არს ჩუენ თანა საკრველი სოფლისაჲ, განგკუეთნეთ საბელნი იგი მისნი, შიშუელ ვიქმნ-ნეთ ამოთა ამათ საქმეთაგან.

რად არს სარგებელი ოქროქსოვილთა სამოსელთაგან? ვიდრემდის ვჰმარხავთ ოქროსა? მინდა დაცხრომის ამათ ესევითართა სიტყუათა თქუმისაგან, არამედ თქუენ არა შემინდობთ მე, რამეთუ მარადის მიზეზ-სა მცემთ მე თქუმაჲ სიტყუათა ამათ. არამედ განვეყენნეთ ესევითარისა ამის ამოებისაგან, ჴ საყუარელნო, რადთა შეუძლოთ სხუათაცა სწავლად კეთილთა მიერ საქმეთა და ვპოვნეთ საუკუნენი იგი კეთილნი მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰჴუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: **„მიუგეს ჰურიათა და ჰრქუეს მას: არა კეთილად ვთქუთა, ვითარმედ: სამარიტელ ხარ შენ, და ეშმაკი არს შენ თანა? მაშინ მიუგო მათ იესუ და ჰრქუა: ჩემ თანა ეშმაკი არა არს“** (8,48-49).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ურცხვნო არს უკეთურებად და ფიცხელ, და რაჟამს სირცხვლი ჯერ-იყოს, მაშინ უმეტესად ურცხვნო იქმნების, რომელი-იგი ჰურიათაცა ზედა მოიწია. რამეთუ ჯერ-იყო, რადთამცა ღმობიერქმნილ იყვნეს და განკვრევებულ სიტყუათა მათ ზედა და კადნიერებასა ზედა მისსა, ხოლო იგინი აგინებენცა და „სამარიტელ“ სახელ-სდებენ და „ეშმაკეულ“ და იტყვან: „არა კეთილად ვთქუთა, ვითარმედ: სამარიტელ ხარ შენ, და ეშმაკი არს შენ თანა?“ რამეთუ რაჟამს მაღალი რადმე სიტყუად ჰრქუას, სიცოფედ სახელ-სდებენ მას დაბრმობილნი იგი სრულიად, და-ღაცათუ არასადა უთქუამს მახარებელსა წინადასჯერ, თუ სამარიტელად ჰხადოდეს მას, არამედ სიტყვსა ამისგან, რომელსა იტყვან: „არა კეთილად ვთქუთა?“ ამის მიერ საცნაურ არს, ვითარმედ მრავალგზის უთქუამს მისდა „სამარიტელ“ და „ეშმაკეულ“. და ვინ-მე არს ეშმაკეული, რომელი ღმერთსა პატივ-სცემდეს, ანუ რომელი ღმრთისა პატივისმცემელსა შეურაცხ-ჰყოფდეს და აგინებდეს? ხოლო ისმინეთ სიტყუად იგი ქრისტესი, რომელი არს ყოვლითურთ სიმშვე და სინაფობა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„ჩემ თანა ეშმაკი არა არსო, არამედ პატივ-ვსცემ მომავლინებელსა ჩემსა“** (8,49).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ სადა-იგი სწავლად მათი ჯერ-იყო და დამდაბლებად ამპარტავანებისა მის მათისად, რომელი აქუნდა ნათესავობასა ზედა აბრაჰამისსა, მუნ ფიცხელ იყო სიტყუათა მათ შინა თვსთა, ხოლო აქა, სადა-ესე თავს-დებად გინებისა მათისად ჯერ-იყო, ფრიადსა სიმშვედესა აჩუენებს, და რაჟამს-იგი ეტყოდეს, ვითარმედ: „მამად ღმერთი გკვის და აბრაჰამ“, ¹ მაშინ ძლიერად შეეხო მათ. ხოლო რაჟამს „ეშმაკეულ“ უწოდეს მას, არა განრისხნა, არამედ სახიერებით ჰყოფს სიტყუასა თვსსა, რადთამცა გუასწავა ჩუენ: რაჟამს ღმრთისათვს თქუმული რადმე გმობად გუესმეს, შურსა ვეძიებდეთ, ხოლო ჩუენისა გინებისათვს არა განვრისხნებოდით, რამეთუ უკუეთუ რომელმან-იგი სიტყვთ ცად და ქუეყანად, ზღუად და ყოველი, რად არს მას შინა, შექმნა, და მან ესე ყოველი თავს-იდვა, ჩუენ ვინ ვართ, არარანი ესე, რომელ არა თავს-ვიდებდეთ მოყუასთა ჩუენთაგან შეურაცხებასა? ისმინეთ უკუე, რასა იტყვს მაცხოვარი:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მე არა ვეძიებ დიდებასა ჩემსა“** (8,50).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: ესე ყოველი ამისთვს ვთქუ,

¹ შდრ. იოან. 8,39,41.

რომელი-ესე ვთქუ, რაფთა არა იტყოდით ღმერთსა მამად თავისა თქუენისა, რომელნი-ეგე კაცისმკლველ ხართ და მტყუვარ. და რაფცა-იგი ვთქუ, ყოველივე პატივისათჳს მამისა ვთქუ, და მისთჳს მესმის მე ესე ყოველი, და მისთჳს შეურაცხ-მყოფთ, არამედ არა ვზრუნავ მე გინებისა მაგისგან, რამეთუ მის მიერ მოიღოთ თქუენ მოსაგებელი ამის ყოვლისაჲ, რომლისათჳსცა თავს-ვიდებ თქუენმიერსა შეურაცხებასა, ხოლო „მე არა ვეძიებ დიდებასა ჩემსა“. ამისთჳს მე არა გტანჯავ თქუენ, არამედ გასწავებ და განგაზრახავ, რაფთა ჰქმნეთ საქმენი ესე, რომელთა მიერ არა სატანჯველთაგან ოდენ განერნეთ, არამედ საუკუნესაცა ცხორებასა ღირს იქმნეთ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ამენ, ამენ გეტყვ თქუენ: უკუეთუ ვინმე სიტყუად ჩემი დაიმარხოს, სიკუდილი არა იხილოს უკუნისამდე“ (8,51).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო აქა არა სარწმუნოებასა ოდენ იტყვს, არამედ საქმეთაცა კეთილთა, და ზემორე იტყოდა, ვითარმედ: „ცხორებაჲ საუკუნოდ აქუნდეს“, ხოლო აქა იტყვს: „სიკუდილი არა იხილოს“. და ამას თანა სხუასაცა საქმესა მოასწავებს, ვითარმედ ვერარას შემძლებელ არიან ვნებად მისა. რამეთუ უკუეთუ რომელმან სიტყუად მისი დაიმარხოს, იგი არა მოკუდების, არა უფროჲსად იგი თავადი არა მოკუდესა? ხოლო მათ ესე ცნეს, ვითარმედ ამას მოასწავებს. ამისთჳს ეტყოდეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ან გვცნობიეს, რამეთუ ეშმაკეულ ხარ შენ: აბრაჰამ მოკუდა და წინაჲსწარმეტყუელნი“ (8,52).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: რომელთა ისმინეს სიტყუად ღმრთისაჲ, მოკუდეს, და რომელთა შენი ისმინონ, არა მოკუდენა?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ნუუკუე შენ უფროჲს ხარა მამისა ჩუენისა აბრაჰამისა?“ (8,53).**

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰ ცუდადმზუაობრობად ესე! კუალად ნათესავობისა მისისა მიმართ მიივლტინ! და ამას ადგილსა უფროჲსად სიტყუად აქუნდა, თუმცა ეთქუა, ვითარმედ: ნუუკუე შენ უფროჲს ხარა ღმრთისა? ანუ რომელთა ესმეს სიტყუად შენი, უმეტეს არიანა აბრაჰამისა? არამედ არა იტყვან ამას, რამეთუ აბრაჰამისაცა უდარესად შეერაცხა იგი, ხოლო თავადმან ზემორე გამოაჩინა კაცისმკლველობაჲ მათი და ესრეთ უცხოყვნა იგინი მისისა მის ნათესავობისაგან. და ვითარცა იგინი მასვე ზედა ეგნეს, და კუალად თავადმან სხჳთა სახითა იწყო სიტყუად მათა მიმართ, რაფთამცა უჩუენა, თუ ამაოდ შურებიან, და სიკუდილისათჳს არარაჲ ჰრქუა მათ, არცა გამოუცხადა და არცა ჰრქუა, თუ რომელსა სიკუდილსა იტყვს, არამედ ჯერეთ დაარწმუნებს ოდენ, ვითარმედ აბრაჰამისა უზეშთაეს არს, რაფთა ნუუკუე ესრეთ მოდრკენ, და ეტყვს, ვითარმედ: დაღაცათუმცა უნდოჲ ვინმე კაცი ვიყავ, არა ჯერ-იყო მოკლვად ჩემი, ვინაფთგან ბრალი არცა ერთი რაჲ მიძღვს; ხოლო ვინაფთგან ჭეშმარიტსაცა ვიტყვ და არცა ერთი ცოდვად მიძღვს და ღმრთისა მიერ მოვლინებულ

ვარ და აბრაჰამისა უმეტეს ვარ, არა განცოფებულ ხართა და ამოდ შურებით, რომელნი ეძიებთ მოკლვასა ჩემსა? ხოლო იხილენით სიტყუანი მათნი, რასა იტყვან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„აწ გვცნობიეს, რამეთუ ეშმაკეულ ხარ შენ“** (8,52).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არამედ სამარიტელი იგი დედაკაცი არა ესრეთ იტყოდა, არცა თქუა, თუ: ეშმაკეულ ხარ, არამედ ესე ოდენ თქუა: „ნუუკუე შენ უფროს ხარა მამისა ჩუენისა იაკობისა?“¹ ამისთჳს, რამეთუ ესენი მაგინებელნი იყვნეს და განდგომილნი, ხოლო მას სწავლად ენება ჭეშმარიტებისად; ამისთჳსცა განკვრდა და ჯეროვნითა ზომითა მიუგო მას სიტყუად და უფლად სახელ-სდვა. რამეთუ რომელი-იგი ფრიად უზეშთაესთა საქმეთა აღუთქუმიდა, არა გინებაჲ ჯერ-იყო მისი, არამედ განკვრებაჲ საქმეთა მისთაჲ, ხოლო ესენი აგინებენ და ეშმაკეულად ჰხადიან შემოქმედსა მას ყოველთასა, რამეთუ სამარიტელისა მის სიტყუანი საკვრველებისა მისგან იყვნეს, ხოლო ამათნი – ურწმუნოებისაგან და უკეთურებისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ნუუკუე შენ უფროს ხარა მამისა ჩუენისა აბრაჰამისა?“** (8,53).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: საცნაურ არს უკუე, ვითარმედ ესე უზეშთაეს აბრაჰამისა გამოაჩინებს მას, რამეთუ იტყოდა თავადი, ვითარმედ: რაჟამს მიხილოთ მე ამიერ განსრული, მაშინ აღიაროთ, ვითარმედ უზეშთაეს ვარ. ამისთჳს ეტყოდა, ვითარმედ: „რაჟამს აღამალლოთ, მაშინ სცნათ, თუ ვინ ვარ“.² და იხილე სიბრძნე იგი მისი მიუწდომელი, რამეთუ პირველ განყვნა იგინი ნათესავობისაგან აბრაჰამისა, და მერმე იწყო ჩუენებად მათა, ვითარმედ უზეშთაეს არს მისა, რადთა ფრიადითა სიმაღლითა უზეშთაეს წინადასწარმეტყუელთასა იხილვოს; რამეთუ ვინაჲთგან მარადის წინადასწარმეტყუელით ჰხადოდეს მას, ამისთჳს იტყოდა, ვითარმედ: „სიტყუად ჩემი არა დაეტევის თქუენ შორის“;³ და პირველ იტყოდა, ვითარმედ: „აღადგენს მკუდართა“,⁴ ხოლო აქა იტყვს, ვითარმედ: „არა იხილოს სიკუდილი, რომელსა ვჰრწმენე“, რომელ-ესე ფრიად უზეშთაეს არს, არახილვად სიკუდილისად ყოლადვე, ვიდრელა აღდგომაჲ სიკუდილისაგან. ამისთჳსცა იგინი უფროსად განფიცხნებოდეს და იტყოდეს: **„შენ ვის ჰყოფ თავსა შენსა?“** (8,53). და ესეცა სიტყუად მაგინებლობით, ესე იგი არს, ვითარმედ: შენ თავსა შენსა დიდ-ჰყოფ. ხოლო ქრისტემან ამის სიტყვსა მიმართ მიუგო მათ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უკუეთუ მე ვადიდებ თავსა ჩემსა, დიდებაჲ ჩემი არარაჲ არს“** (8,54).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესმა, ვითარმედ: „ნუუკუე შენ უფროს ხარა მამისა ჩუენისა აბრაჰამისა?“ და ფრიადისა მის უძლურებისა მათისაებრ არა

¹ იოან. 4,12. ² შდრ. იოან. 8,28. ³ იოან. 8,37. ⁴ იოან. 5,21.

ჰრქუა, თუ: ჰე, უზეშთაეს ვარ, არამედ ჴელოენებით ყო სიტყუაჲ თჳსი. ხოლო რაჲ არს სიტყუაჲ ესე, თუ: „დიდებაჲ ჩემი არარაჲ არსო“? ვითარ არარაჲ არს დიდებაჲ მისი? გარნა მათა მიმართ არს არარაჲ, რამეთუ ვითარცა სხუასა ადგილსა იტყჳს: „წამებაჲ ჩემი არა არს ჭეშმარიტ“, ¹ და მათისა მის დაბრმოზილისა გონებისათჳს თქუა იგი, ეგრეთვე ესე მათისა გულისსიტყჳსათჳს მიუგო, ვითარმედ: „**არს, რომელი მადიდებს მე, რომელი თქუენ სთქუთ, თუ: ღმერთი ჩუენი არს, და არა იცით იგი**“ (8,54-55). რამეთუ ენება ჩუენებად, ვითარმედ არა ოდენ მამად არა იციან, არამედ ღმრთადცა არა იციან იგი. „ხოლო მე ვიცი იგი. და უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ: **არა ვიცი იგი, ვიყო, ვითარცა თქუენ, მტყუვარ**“ (8,55). საცნაურ-ჰყოფს, ვითარმედ არა ესე არს ტყუვილ, თუ: „ვიცი იგი“, არამედ ესე, თუ: „არა ვიცი“, არს ტყუვილ. ხოლო თქუენ დაღაცათუ იტყჳთ, ვითარმედ: ვიცით იგი, სტყუვით, ეგრეთვე მე, უკუეთუ ვთქუა, ვითარმედ: არა ვიცი. არამედ ვითარცა მე ვიცი იგი ჭეშმარიტებით, ეგრეთვე თქუენ უმეცარ ხართ მისა. ხოლო ვითარცა აბრაჰამისთჳს არა ყოველივე სიტყუაჲ მათი უკუნაქცია, არამედ თქუა: „ვიცი, ვითარმედ ნათესავნი აბრაჰამისნი ხართ“, რათამცა უმეტესი შესმენაჲ მოაწია მათ ზედა ამით სიტყჳთა, ეგრეთვე არა ყოვლითურთ უცხოოდ ღმრთისაგან გამოაჩინნა, არამედ თქუა: „რომელსა თქუენ იტყჳთო, თუ: ღმერთი ჩუენი არს“, და სიტყჳთი იგი სიქადული მისცა მათ და ამით უზეშთაეს-ყო ცოდვაჲ მათი, რამეთუ ჰრქუა, ვითარმედ: იტყჳთ და არა იცით იგი, ხოლო ესრეთ არა იცით, რამეთუ რომელი ყოვლითურთ ადიდებს და ჰატივ-სცემს მას, აგინებთ თქუენ და მის მიერ მოვლინებულსა სდევნით. არამედ ესე სიტყუაჲ ურწმუნო-უწინდა მათ, ხოლო შემდგომი ესე უსიტყუელ-ჰყოფს მათ, ვითარმედ: „**სიტყუათა მისთა ვიმარხავ**“ (8,55). რამეთუ ამას ადგილსა უკუეთუმცა რაჲ აქუნდა სიტყუაჲ, შეეძლო მხილებად მისა, გარნა არარაჲ აქუნდა, რამეთუ ესე სიტყუაჲ უმეტესი წამებაჲ არს მისი, ვიდრელა იგი, თუ: „მან მომავლინა მე“. ² ამისთჳს იტყჳს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : „**აბრაჰამს, მამასა თქუენსა, უხაროდა, რათა იხილოს დღჳ ესე ჩემი, იხილა და განიხარა**“ (8,56).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : პირველად გამოაჩინნა იგინი, ვითარმედ უცხო არიან მისგან, რამეთუ რომელსა ზედა იგი მხიარულ იყო, ესენი მწუხარე იყვნეს. „ხოლო დღჳ ჩემი იხილა და განიხარაო“, დღესა მას ჯუარ-ცუმისასა იტყჳს, რომელი მან შეწირვასა მას ვერძისასა და ისაკისსა პირველ გამოსახა, რაჟამს შესწირვიდა ისაკს, და იხილა ვერძი იგი დამოკიდებული ნერგსა მას საბეკსა და განიხარა, ³ რამეთუ იგი იყო სახჳ ქრისტეს ჯუარ-ცუმისაჲ. და მის დღისათჳს იტყჳს, ვითარმედ: „იხილა დღჳ ჩემი

¹ იოან. 5,31. ² იოან. 7,29; 8,42. ³ შდრ. დაბ. 22,1-13.

და განიხარა“, ესე იგი არს, იხილა რად სახლ ჯუარ-ცუმისად. ხოლო ისმინე, რასა იგინი იტყვან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა: „ერგასის წლისა არლა ხარ და შენ აბრაჰამ გიხილავსა? ჰრქუა მათ იესუ: ამენ, ამენ გეტყვ თქუენ: ვიდრე აბრაჰამის ყოფადმდე მე ვარ. აღიღეს ქვაჲ ჰურიათა, რადთა დაჰკრიბონ“ (8,57-59).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავა, ვითარ აბრაჰამის უზეშთაესობად გამოაჩინა? რამეთუ რომელსა უხაროდა ხილვად დღისა მისისა და დიდად უწინდა ხილვად მისი, საცნაურ არს, რამეთუ ვითარცა განმაცხოველებელისად და ვითარცა უზეშთაესისად აქუნდა დღე იგი, რამეთუ ვინადთგან იგინი იტყოდეს, ვითარმედ: „ხუროდსა ძე არს“, ¹ და არარას სხუასა გულისხმა-ჰყოფდეს, ამისთვის მცირედ-მცირედ აღიყვანებს მათ მაღლისა გონებისა მიმართ. ხოლო მათ რაჟამს ესმა, ვითარმედ არა იციან ღმერთი, არა ესრეთ განფიცხნეს, არამედ რაჟამს ესმა, ვითარმედ: „პირველ აბრაჰამის ყოფადმდე მე ვარ“, განრისხნეს, ვითარმცა პატიოსნებად მათი უწმარქმნილ იყო, და ამისთვის ქვასა დაჰკრებდეს მას. „იხილა დღე ჩემი და განიხარა“. – გამოაჩინებს, ვითარმედ არა უნებლიად მოვალს ვნებად, ვინადთგან აქებს მას, რომელმან ჯუარ-ცუმისა მისისა ხილვისათვის განიხარა, რამეთუ ესე ცხორებად ყოვლისა სოფლისად იყო; ხოლო მათ ქვისა დაკრებად ენება, ესრეთ მარადის მზა იყვნეს მოკლვად და თვნიერ გამოძიებისა იქმოდეს საქმეთა მათ. ხოლო რადსათვის არა თქუა, თუ: პირველ აბრაჰამის ყოფადმდე მე ვიყავ, არამედ: „მე ვარო“? ამისთვის, რამეთუ ვითარცა მამამან ესე სიტყუად იჴმარა, ვითარმედ: „მე ვარ, რომელი ვარ“, ² ეგრეთვე ამან თავადმან. რამეთუ ესე სიტყუად სამარადისოდა ყოფისა მომასწავებელ არს და გარეგანი ყოვლისაგანვე ჟამისა. ამისთვის გმობად შერაცხილ არს მათ მიერ სიტყუად იგი, ხოლო უკუეთუ აბრაჰამის თანა სწორებად არა თავს-იდევს, რომელი-იგი მისსა დიდებასა თანა მცირე იყო, უკუეთუმცა ზედადსზედა შეასწორებდა თავსა თვსსა მამასა თანა, რადმცა ყვეს, დასცხრესმცაა ბრძოლად და ქვისა დაკრებად მისა? ხოლო თავადი კუალად კაცობრივ ივლტის მათგან და დაიფარვის. ³ ვინადთგან ფრიადი სწავლაჲ წარმოუთხრა მათ და აღასრულა საქმე თვისი, განვიდა ტაძრისა მისგან და წარვიდა განკურნებად ბრმისა მის, რადთა საქმიტცა დაამტკიცოს, ვითარმედ „პირველ აბრაჰამის ყოფადმდე“ არს იგი. და უკუეთუ ვინ იტყოდის, ვითარმედ: რადსათვის არა დაჰჴსნა ძალი მათი, რადთამცა ესრეთ ჰრწმენა? არამედ გულისხმა-ყავ, ვითარ-იგი განრლუეული განკურნა, და არა ჰრწმენა, და სხუანი ბევრეულნი სასწაულნი ქმნა, და ჟამსა მასცა ვნებისასა დასცნა იგინი პირსა ზედა და დაუბნელნა თუალნი მათნი, და არა ჰრწმენა. და აწმცა ვითარ ჰრწმენა, დალაცათუმცა ძალი მათი დაეჴსნა? რამეთუ სულისა სასოწარკუეითილისა უბოროტეს არარად არს, გინა თუ

¹ მათ. 13,55. ² გამ. 3,14. ³ ზღრ. იოან. 8,59.

სასწაულნი იხილნეს, გინა თუ ნიშები, ჰგიეს მასვე ურცხვნობასა ზედა. რამეთუ ფარაოცა ბევრეულნი მიიხუნა წყლულებანი, და რაჟამს იტანჯე-ბინ, მას ოდენ დღესა მოიქცის, და კუალად მასვე ბოროტსა ზედა ეგო და სდევნიდა ვიდრე უკუანაჲსკნელად დღედმდე, რომელნი-იგი განუტევნა. ამისთჳს დიდი იგი მოციქული პავლე ღალადებს: „ნუგინ განფიცხნების თქუენგანი საცთურითა ცოდვისაჲთა“.¹ რამეთუ ვითარცა გუამი მრავალთა მიერ სენთა შეპყრობილი და სიმჭურვალითა ფრიადითა უცნობოქმნილი ვერ შემძლებელ არს აღდგომად, ეგრეთვე სული რაჟამს მრავალთა მიერ ცოდვითა შეპყრობილ იქმნეს, მკუდარ იქმნების სათნოებისა მიმართ, და რაჲცა-რაჲ უთხრა მას სწავლად, არს იგი ყოვლითურთ უგულისხმო; გინა თუ სატანჯველთათჳს ეტყოდი, გინა თუ სასუფეველისათჳს, ულმოებელ არს იგი.

სწავლაჲ 61

შურისათჳს

ამისთჳს გევედრები, რაჲთა ვიდრემდის გუაქუს სასოებაჲ ცხორე-ბისაჲ, ვიდრემდის შემძლებელ ვართ მოქცევაჲდ, ყოვლით კერძო ვისწრა-ფოთ ცხორებაჲდ სულთა ჩუენთა, რამეთუ სასონარკუეთილნი ვითარცა მენავეთმოძღუარნი არიან, რომელთა წარჰკუეთიან სასოებაჲ მათი და მისცინან საწყალობელად ნავი ჴელთა ქარისათა და არარას აჩუენებდიან მოსწრაფებასა განრინებაჲდ ნავისა. ეგრეთვე ესენი არიან, რამეთუ მო-შურნჳს სხუასა არას ხედავს, არამედ ამას ოდენ, რაჲთამცა გულისთქუმაჲ თჳსი აღასრულა. დაღაცათუ ტანჯვაჲ წინაედვას მას, ანუ თუ მეგრ სი-კუდილი, იგი ოდენ ვნებისა თჳსისა ისწრაფის აღსრულებაჲდ; ეგრეთვე სიძვისმოყუარჳ და ეგრეთვე ვეცხლისმოყუარჳ. ხოლო უკუეთუ ვნე-ბათა ესეზომი მძლავრებაჲ აქუს, არა უმეტესი აქუნდესა ძალი სათნოე-ბასა, უკუეთუ ოდენ გკნდესა? და უკუეთუ ცოდვისათჳს სიკუდილსა შეურაცხ-ვჰყოფთ, არა უფროსად სათნოებისათჳს შეურაცხ-ვყოთა? უკუეთუ ბოროტისმოყუარენი სულთა თჳსთა უგულებელს-ჰყოფენ, რაჲ-თამცა ბოროტი ქმნეს, არა უფროსად ცხორებისათჳს სულისა ჯერ-არსა უგულებელს-ყოფად თავთა თჳსთაჲ? რამეთუ რაჲ სიტყუაჲ გუაქუნდეს წინაშე ღმრთისა, რაჟამს ვხედვიდეთ, ვითარმედ წარწყმედადნი იგი ეს-რეთ ისწრაფიან წარწყმედისათჳს მათისა ყოვლითა ღონის-ძიებითა, და ჩუენ არა ვისწრაფდეთ ცხორებისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა, არამედ მარა-დის შურსა და ჴდომასა შინა ვიყოფებით?

¹ შდრ. ებრ. 3,8.

არარად არს უძკრვს შურისა, რამეთუ ისწრაფის მოშურნვ, რად-
თამცა მეორეცა წარწყმიდა და თავიცა თჳსი მის თანა შთაჴადა ჯო-
ჯოხეთს. თუალი მოშურნისად დადნების მწუხარებითა, სიკუდილსა შინა
არს სამარადისოსა, ყოველნივე მტერად შეურაცხიან, რომელთა არა-
რად ევნოს მისდა, მწუხარე არს, რაჟამს ღმერთი პატივ-იცემებოდის, და
უხარის, სადა ეშმაკთა უხაროდის. იგი ვინმე პატივცემულ იქმნა კაც-
თა მიერო. არამედ ნუ ეშურები, კაცო, რამეთუ არა პატივ არს პატივი
იგი, არამედ უკუეთუ ღმრთისა მიერ პატივცემულ იქმნეს, ეშურებოდე
და იქმენ მსგავს მისა. ანუ არა გნებავსა ესე? რადსათჳს უკუე გნებავს
თავისაცა შენისა წარწყმედა? რადსათჳს დაადებ მაგასცა, რომელი-ეგე
გაქუს? უკუეთუ ვერ ძალ-გიც სწორ მისა ყოფად და კეთილისა მოგებად,
ბოროტსა რადლა მოიგებ?

ჯერ-არს, რადთა გიხაროდის კეთილისათჳს მოყუისისა; დაღაცათუ
თანაზიარ შრომათა მისთა ვერ იქმნე, გარნა ამის მიერ გერგოს, რომელ
გიხაროდის შრომათათჳს და კეთილთა სხვსათა, რამეთუ მრავალგზის
ნებად ოდენ კმა იქმნის დიდისა კეთილისა ქმნად. რამეთუ ებეკიელ წი-
ნადსწარმეტყუელი იტყჳს ამისთჳს დაშჯად მოაბელთა, რამეთუ უხა-
როდა ისრაიტელთა ჭირისათჳს,¹ და სხუათა ვიეთთჳსმე იტყჳს ამისთჳს
ცხოვრებად, რამეთუ სულთ-ითქუმიდეს ბოროტისათჳს სხუათადასა.

ან უკუეთუ სულ-თქუმად ოდენ სხვსა ბოროტსა ზედა ესრეთ ნუგე-
შინის-ცემა არს, არა უფროჲს კეთილი უყოს, რომელნი სხვსა პატივსა
ზედა მოხარულ იყვნენ? და მოაბელთა შეასმენდა, რამეთუ უხაროდა
ტანჯვისათჳს ისრაიტელთადასა, დაღაცათუ ღმერთი იყო მტანჯველ მათა,
რამეთუ არცა ოდეს ღმერთმან მოანიოს ტანჯვაჲ ვის ზედაჲ, მაშინცა
ჯერ-არს სიხარული, არამედ უფროჲსად შეწუხებაჲ მათისა ტანჯვი-
სათჳს, რამეთუ არა თუ ღმერთსა ჰნებაჲს, რადთა იტანჯნენ იგინი. ხო-
ლო უკუეთუ ტანჯულთა თანა მწუხარებაჲ ჯერ-არს, არა უფროჲსად,
რომელთა ღმერთმან პატივ-სცეს, სიხარული ჯერ-არსა მათთჳს? ესრეთ
წარწყმდეს კორეეთნი და დათანეთნი, და რომელთა ეშურებოდეს, იგინი
უმეტესად განაბრწყინვნეს, ხოლო თავნი თჳსნი წარწყმედად მისცნეს.
რამეთუ შური მჴეცი არს წამლენი და არანმიდაჲ უკეთურებაჲ, რომელსა
სიტყუად არა აქუს, ყოველთა ბოროტთა მიზეზი და დედაჲ. ამისთჳს
უკუე აღმოვჴფხურათ იგი ძირითურთ, რადთა ყოველთაგან ბოროტთა
განვეშორნეთ და საუკუნეთა მათ კეთილთა მივემთხვნეთ მაღლითა და
კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა თანა
მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუ-
ნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მდრ. ეზეკ. 25,6-11.

სიტყუაჲ ესე: „და წარვიდოდა იესუ და იხილა კაცი ბრმაჲ შობითგან. ჰკითხვიდეს მონაფენი მისნი და ეტყოდეს: რაბი, ვინ ცოდა: ამან ანუ მშობელთა ამისთა, რამეთუ ბრმაჲ იშვა?“ (9,1-2).

თარგმანი: რომელი-იგი ფრიად კაცთმოყუარე არს და ჩუენისა ცხოვრებისა მეძიებელ და ენება, რადთამცა უმადლოთა მათ პირნი დაუყვნა, ამისთვის არარად დაუტევა საქმე, რომელი მის მიერ ჯერ-იყო ქმნად, დაღაცათუ მათ არა გულისხმა-ყვეს. ამისთვისცა წინადაწარმეტყუელმან ესე უწყოდა და იტყოდა: „რადთა განჰმართლდე სიტყვთა შენითა და სძლო შჯასა შენსა“.¹ ამისთვის აქაცა, ვინაფთგან სიმაღლე იგი სიტყუათა მისთად არა შეიწყნარეს, არამედ გინებადცა იწყეს და მოკლვად მისი ენება, ამისთვისცა, განვიდა რად ტაძრით, განკურნა განრღუეული იგი: ერთად, რადთა წარსლვითა მისითა მათსა გულისწყრომასა ნუგეშინის-სცეს, და მეორედ, რადთა ქმნითა მით სასწაულისაფთა სიფიცხლმე იგი და მოუდრეკელობად მათი მოაღბოს და სიტყუანი თჳსნი სარწმუნო-ყვნეს და ქმნას სასწაული არა ესრეთ ლიტონი, არამედ მაშინ ოდენ ქმნილი, რომელი არღასადა ქმნილ იყო, რამეთუ „საუკუნიტგან არა სმენილ არსო, ვითარმედ აღუხილნა ვინ თუალნი ბრმაჲ შობილისანი“.² რამეთუ ბრმისა თუალნი ნუუკუედა განხუმულ იყვნენ, ხოლო შობით ბრმისანი არასადა აღებულ არიან. და საცნაურ არს, ვითარმედ გან-რად-ვიდა ტაძრით, განზრახვით მივიდა განკურნებად მისა, რამეთუ მან იხილა ბრმაჲ იგი, და არა თუ ბრმაჲ იგი მას მოუწდა, და ესრეთ მოსწრაფებით მიჰხედა მას, ვიდრელა მონაფეთაცა ცნეს, ვითარმედ მას ჰხედავს, და ამისთვისცა ჰკითხეს. რამეთუ რაჟამს ჰხედვიდეს მას, ვითარ ესრეთ მოსწრაფებით ჰხედავს მას, ჰკითხეს, ვითარმედ: „მოძღუარ, ვინ ცოდა: ამან ანუ მშობელთა ამისთა?“ ცთომილ არს კითხვად მათი, რამეთუ ვითარმცა ცოდა უწინარეს შობისა, ანუ უკუეთუ მშობელნი ცოდვიდეს, იგიმცა ვითარ იტანჯა ამისთვის? ვინად მოვიდეს უკუე ამის საქმისა კითხვად? ამისთვის, რამეთუ ამისა პირველ, განკურნა რად განრღუეული იგი, ჰრქუა მას, ვითარმედ: „აჰა ესერა განიკურნე. ამიერიტგან ნულარა სცოდავ“.³ ხოლო მათ გულისხმა-ყვეს, ვითარმედ ცოდვათათჳს განრღუეულ იყო, და ამისთვის აქა თქუეს, ვითარმედ: აჰა იგი ცოდვათათჳს განირღუა. ამისთვის რადლა სთქუა? ნუუკუე ამანცა ცოდა? არამედ ესე შეუძლებელ არს, რამეთუ შობითგან ბრმაჲ არს; ანუ მშობელთა მისთა ცოდვისათჳს არსა? არამედ ესეცა შეუძლებელ არს, რამეთუ შვილსა მშობელთათჳს საშჯელი არა მოეწადების.

¹ ფსალმ. 50,6. ² იოან. 9,32. ³ შდრ. იოან. 5,14.

რამეთუ ვითარცა ჩუენ ყრმაჲ ჩჩკლი ვიხილით რაჲ ჭირსა შინა, ვთქუთ საკვრველებით: ნეტარ რაჲ-მე ბრალი არს ამისი? ეგრეთვე მოწაფენი განკვრევებით ჰკითხვიდეს სიტყუასა ამას, ხოლო უფალმან მიუგო მათ: **„არცა ამან ცოდა, არცა მშობელთა ამისთა“** (9,3), რადთამცა ბრმად შობილ იყო. ხოლო ესე სიტყუად, რომელ თქუა, არა თუ გამოაჩინებს, ვითარმედ უცოდველ იყვნეს, რამეთუ არა თქუა ესრეთ ოდენ, თუ: არა ცოდეს, არამედ: არა ცოდეს, რადთამცა ბრმად იშვაო, არამედ რადთა იდიდოს ძჳ ღმრთისაჲ, რამეთუ ცოდეს მანცა და მშობელთა მისთა, არამედ არა ამისგან არს სიბრმჳ მისი. ხოლო ამას იტყოდა, არა თუ რადთამცა გამოაჩინა, ვითარმედ ესე ესრეთ არს, ხოლო სხუანი ვიეთნიმე დაბრმეს ცოდვისათჳს მშობელთაჲსა; რამეთუ შეუძლებელ არს, თუმცა სხუამან ცოდა და სხუამცა დაისაჯა ცოდვისა მისისათჳს, თუ არა, უკუეთუ ესე ვთქუათ, იგიცა ვთქუათ, ვითარმედ უწინარეს შობისა ცოდა. რამეთუ ვითარცა ესე რაჲ თქუა, ვითარმედ: არცა ამისთა ცოდვათათჳს იშვა ბრმად, არცა მშობელთაჲსა, ეგრეთვე არს ყოველივე, და ამისთჳს ეზეკიელ იჭუ-სა მას განაქარვებს და იტყჳს: „ცხოველ ვარ მე, – იტყჳს უფალი, – არ-ლარა იყოს იგავი ესე, რომელი ითქუმის, ვითარმედ: მამათა ჭამეს კანახი, და შვილთა კბილნი მოემუხნეს“.¹ და მოსე იტყჳს: „არა მოკუდეს მამაჲ შვილისათჳს“.² ხოლო უკუეთუ ვინ იტყოდის: ვითარ თქუმულ არს, თუ: „რომელი მიაგებს ცოდვასა მშობელთასა შვილთა ზედა მესამედ და მეოთხედ ნათესავადმედ“?³ არამედ ჩუენ ვიტყვთ ამისთჳს, ვითარმედ ბრძანებაჲ არა ყოველთა ზედა არს, არამედ რომელთათჳსმე თქუმულ არს, რომელნი-იგი ეგჳპტით გამოვიდეს. ხოლო სიტყუად ესე ესევითარი არს, რამეთუ: ვინაჲთგან ეგჳპტით გამოსრულნი იგი ესეოდენტა მათ სასნაულთა შემდგომად, რომელნი იქმნეს მათთა მათ მშობელთა ზედა, იქმნეს იგინი უბოროტჳს მათსა, რომელთა ყოვლადვე არა ეხილვა სასნაული, ამისთჳს იტყჳს, ვითარმედ: რაჲ-იგი მოინია მათ ზედა, იგივე მოინიენ ამათ ზედაცა, რამეთუ იგივე საქმჳ ქმნეს. და რომელმან აღ-მოიკითხოს, ცნას ჭეშმარიტებით, ვითარმედ მათთჳს თქუმულ არს. ხოლო რაჲსათჳს ბრმად იშვა? ამისთჳს, **„რადთა გამოჩნდეს მის ზედა დიდებაჲ ღმრთისაჲო“** (9,3).

აჰა ესერა აქა სხუად სიძნელჳ ჩანს. რამეთუ თქუას ვინმე, ვითარმედ: რაჲ არს? თვნიერ მისისა მის ტანჯვისა არა შესაძლებელ იყოა გამოჩინებად დიდებაჲ იგი ღმრთისაჲ? არამედ არა ესრეთ თქუმულ არს, თუ შეუძლებელ იყო, რამეთუ შესაძლებელ იყო თვნიერ მისაცა გამოჩინებად დიდებაჲ ღმრთისაჲ, არამედ რადთა მას ზედაცა გამოჩნდეს. ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას, ვითარმედ: ამისთჳს უსამართლოდ მოინია ამის ზედა

¹ ეზეკ. 18,3,2. ² სჯ. 24,16. ³ გამ. 34,7.

ვნებად იგი, რაღათა იდიდოს ღმერთი, არამედ მითხარნ ამის ესევეთარისა მეტყუელმან: და რაჲ ვნებად მოინია მის ზედა, დაღაცათუმცა ყოვლადვე არა აღეხილნეს თუალნი მისნი? რამეთუ მე ვიტყვ, ვითარმედ: უფროდსი კეთილი ეყო მას სიბრმისა მიერ, რამეთუ შინაგანნი თუალნი აღეხილნეს მას. რამეთუ რაჲ ერგო ჰურიათა თუალთაგან მათთა? არა უმეტესი საშჯელი მოინია მათ ზედა, რამეთუ თუალნი მიცემულ იყვნეს მათა და დაბრმეს? ხოლო ამას რაჲ ბოროტი ეყო სიბრმისაგან, რამეთუ ამისთვის აღეხილნეს თუალნი სულისანი? რამეთუ ვითარცა ბოროტნი ამის სოფლისანი არა არიან ბოროტ, ეგრეთვე კეთილნი არა არიან კეთილ, არამედ ოდენ ცოდვად არს ბოროტ, ხოლო სიბრმე არა ბოროტ არს. ხოლო რომელმან არაარსისაგან არსად მოიყვანა, კელმნიფებად აქუნდა მას, რაღათამცა ესრეთ დაუტევა.

ხოლო რომელნიმე იტყვან, ვითარმედ: ესე სიტყუად, რომელსა იტყვს, თუ: „რაღათა იდიდოს ღმერთი“, ესე არა მიზეზისად არს, არამედ აღსასრულისად, ვითარცა რაჟამს იტყოდის, ვითარმედ: „შჯად სოფლისა ამის მოსრულ ვარ მე; რომელნი არა ხედვიდეს, და ჰხედვიდენ, და რომელნი ხედვიდეს, დაბრმენ“;¹ და კუალად პავლე იტყვს, ვითარმედ: „გულისხმისსაყოფელი ღმრთისად ცხადად მათა იქმნა, რაღათა იქმნენ იგინი უსიტყუელ“;² ხოლო მან არა თუ ამისთვის უჩუენა, რაღათა იყვნენ უსიტყუელ. და კუალად სხუასა ადგილსა იტყვს, ვითარმედ: „შჯული შემოვიდა, რაღათა განმრავლდეს ნაკლულევანებად“;³ და იგი არა ამისთვის შემოვიდა, არამედ რაღათა დაეყენოს ცოდვად.

ჰხედავა, ვითარ იპოვების, რამეთუ აღსასრულისათვის არს? რამეთუ ვითარცა ხუროთმოძღუარმან ვინმე კელოვანმან ნახევარი აღაშენის სახლისად და ნახევარი დაუტევის, რაღათა უკუეთუ ვინ იტყოდის აღშენებულისა მისთვის, თუ არა მისი აღშენებული არს, ნაკლულევანისა მის აღსრულებითა გამოაჩინოს, ვითარმედ იგიცა მასვე უქმნიეს, ეგრეთვე ქრისტემან ვითარცა სახლი რაჲმე დარღუეული განაახლის ჩუენი ესე გუამი, რამეთუ ჴელი იგი განჴმელი განკურნა და დაჴსნილნი იგი მუჴლნი განაძლიერნა, მკელობელთა ავლენდა, კეთროვანთა განჴკურნებდა, მკუდართა აღადგინებდა, თუალთა დაბრმობილთა განანათლებდა და არაარსთა შეიქმოდა, რომელ-ესე ყოველნი ბუნებითისა მის უძღურებისა საქმენი იყვნეს, და იგიცა განაცხოველებდა ყოველსავე, რაღათამცა ესრეთ გამოაჩინა ძალი თვისი; ხოლო რომელ თქუა, ვითარმედ: „რაღათა გამოჩნდეს დიდებად ღმრთისად“, თავისა თვისისათვის იტყვს და არა მამისათვის, რამეთუ მისი დიდებად ცხადი იყო. რამეთუ ვინაფთგან ესმოდა მათ, ვითარმედ: „კაცი მინად დაჴბადა ღმერთმან ქუეყანი“;⁴ ამისთვის

¹ იოან. 9,39. ² შდრ. რომ. 1,19-20. ³ რომ. 5,20; შდრ. რომ. 7,8. ⁴ შდრ. დაბ. 2,7.

თავადმანცა ეგრეთვე ყო. რამეთუ უკუეთუმცა ეთქუა, ვითარმედ: მე ვარ, რომელმან აღვიღე მიწაჲ ქუეყანით და შევექმენ კაცი, ძნელ იყო სიტყუად ესე წინაშე მათსა, ხოლო ვინაჲთგან საქმით გამოაჩინა ძალი თჳსი, არღარა ურწმუნო იყო საქმჳ მისი. და ამისთჳს აღიღო მიწაჲ ქუეყანით, რომელ-იგი შექმნა ნერწყუთა,¹ და ესრეთ გამოაჩინებს დაფარულსა მას დიდებასა თჳსსა, რამეთუ არამცირედი დიდებაჲ არს, რაჟამს გულისხმაცვეს, რამეთუ ესე არს დამბადებელი დაბადებულთაჲ. რამეთუ ერთისა ამისგან საქმისა ყოველსავე გამოაჩინებს, რამეთუ უზეშთაესისა მის დარწმუნებაჲ უდარესსაცა სარწმუნო-ჰყოფდა, რამეთუ კაცი უპატიოსნეს არს ყოვლისა სოფლისასა. და კუალად ჩუენთა ასოთა შინა უპატიოსნეს ყოველთასა არს თუალი, ამისთჳს არა ლიტონად, არამედ მით სახითა შექმნა თუალნი, რამეთუ დაღაცათუ მცირე არს ასოჲ იგი, არამედ ყოველთა უმეტეს სარგებელ ეყოფის გუამსა. და ამისთჳს თქუა მოციქულმან, ვითარმედ: „უკუეთუ ყურმან თქუას, ვითარმედ: არა ვარ თუალ, არღარა გუამისაჲ ვარ, ნუუკუე ამისთჳს არა გუამისაგანი არსა?“² რამეთუ ყოველნივე ასონი ჩუენნი ღმრთისა სიბრძნისა მომასწავებელნი არიან, ხოლო უფროჲს ყოველთასა თუალი, რამეთუ ესე უძღვს ყოველსავე გუამსა, ესე იქმს შუენიერებასა, ესე შეამკობს პირსა, ესე არს სანთელი ყოველთავე ასოთაჲ, რამეთუ ვითარცა მზჳ არს სოფლისა ნათელ, ეგრეთვე თუალი – გუამისა. უკუეთუ მზჳ დაახნელო, ყოველივე სოფელი წარგნყმედიეს, და უკუეთუ დაახნელნე თუალნი, ფერჴნიცა უჴმარ იქმნებიან და ჴელნიცა, და სულიცა ვერღარა შემძლებელ არს თავით თჳსით ცნობად საქმეთა, ვინაჲთგან ვერღარას ჰხედვიდეს დაბადებულთაგანსა და ვერცა მოვალს ჴეშმარიტსა გულისხმის-ყოფასა, რამეთუ ხედვითა დაბადებულთაჲთა ვიცნობთ ყოველთა ღმერთსა, „რამეთუ უხილავნი მისნი სოფლის დაბადებითგან დაბადებულთა მიერ ცნობილნი იხილვებიან“.³ ამისთჳს უკუე საცნაურ არს, ვითარმედ არა გუამისა ოდენ, არამედ სულისაცა სანთელი არს თუალი.⁴ ამისთჳსცა ვითარცა სამეუფოსა ადგილსა დამკვდრებულ არიან თუალნი, სიმაღლესა მას შინა მსხდომარენი უზეშთაეს სხუათა მათ საცნობელთასა. და მათ დაჰბადებს ან უფალი და მიანიჭებს უთუალოსა მას, და მერმე რაჲთა არა მოგეგონოს, ვითარმედ ნივთი ეჴმარების მას საქმედ, და რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა ეჴმარებოდა მას პირველითგან თიჴად იგი, რამეთუ რომელმან არა-არსისაგან უზეშთაესნი იგი ბუნებანი დაჰბადნა, ესემცა უნივთოდ ვერ ქმნა? ხოლო რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა თუ ნივთი ეჴმარებოდა მას ამისა ქმნად, რამეთუ ამისთჳს აღიღო თიჴად, არამედ რაჲთა უჩუენოს, ვითარმედ იგი არს, რომელმან პირველ მიწისაგან დაჰბადა კაცი, ამისთჳს

¹ შდრ. იოან. 9,6. ² 1 კორ. 12,16. ³ შდრ. რომ. 1,20. ⁴ შდრ. მათ. 6,22; ლუკ. 11,34.

სცხო რად თიჯად იგი და ჰრქუა, ვითარმედ: „წარვედ და დაიბანე“, ¹ რადთა სცნა, ვითარმედ: არა მეცმარების მე თიჯად შესაქმედ თუალთა, არამედ რადთა გამოჩნდეს დიდება ჩემი. რადთა სცნა, ვითარმედ მისთვის იტყოდა: რადთა გამოჩნდეს დიდება ჩემი, ამისთვის შესძინა და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჩემდა ჯერ-არს ქმნად საქმესა მომავლინებელისა ჩემისასა“** (9,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: ჩემდა ჯერ-არს დამორჩილებად თავისა ჩემისად და ქმნად საქმეთად, რომელნი შემძლებელ არიან გამოჩინებად, ვითარმედ ძალ-მიც ქმნად საქმეთა, რომელთა იქმს მამად, და არა ოდენ მსგავსთა მისთა, არამედ თვთ მათვე. რამეთუ ესე უმეტესისა განუყოფელობისა სახე არს. ვინ უკუე შემძლებელ არს თუალთა შედგმად მისა, რომელი-იგი საქმეთა მათ მამისათა იქმს? რამეთუ არა თუ ოდენ დაჰბადა თუალი, არცა აღუხილა ოდენ, არამედ ხედვაიცა მია-ნიჭა, რომელ არს სახე სულისა შთაბერვისადცა, რამეთუ უკუეთუ იგი არა იქმოდის, თუალი დაღაცათუ სრულ იყოს, ვეროდეს შემძლებელ არს ხედვად. ან უკუე საცნაურ არს, ვითარმედ ძალიცა იგი სულისად მისცა და ჯორციელადცა დაჰბადა ასოდ იგი და შარიანნი და ძარლუნი და სისხლი და სხუად ყოველივე, რომელთაგან შენანეცვრებულ არს გუჟამი ჩუენი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჩემდა ჯერ-არს საქმე, ვიდრე დღე არსლა“** (9,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რად არიან სიტყუანი ესე? ანუ რად არს ძალი მათი? ისმინეთ უკუე, რამეთუ ესევეითარი არს სიტყუად მისი, ვითარმედ: „ვიდრელა არს დღე ესე“, ესე იგი არს, ვითარმედ: ვიდრელა კეთილ არს კაცთათვს, უკუეთუ ირწმუნონო ჩემი, და სარგებელ არს მათდა, ვიდრემდის სოფელსა ამას შინა არიან და მიცემულ არს ჟამი კეთილთა საქმეთა ქმნისად.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მოვალს ღამე“** (9,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს: მოვალს აღსასრული და საუკუნოდსა მის ჟამი, რაჟამს ვერლარავინ შემძლებელ არს ქმნად, რამეთუ არცალა სარწმუნოება შეენევის მაშინ, არცა სინანული; რამეთუ „საქმედ“ სარწმუნოებასა იტყვს, ვითარცა-იგი ჰკითხეს რად, ვითარმედ: „რად ვყოთ, რადთა საქმესა ღმრთისასა ვიქმოდით?“ ² ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „ესე არს საქმე ღმრთისად, რადთა გრწმენეს, რომელი მან მოავლინა“. ³ ხოლო ვითარ ვერვინ იქმს მაშინ ამას საქმესა? ამისთვის, რამეთუ არცა სარწმუნოება არს მაშინ, არამედ უნებლიადთ მორჩილ იყვნენ ყოველნივე. რამეთუ თავადი ყოველსავე კეთილისათვს მათისა იქმოდა, რადთამცა ჰრწმენა აქავე, რამეთუ მუნ არლარად არს სარგებელი მათი. და ამისთვის თავადი მივიდა ბრმისა მის თანა და არა თუ ბრმად მის თანა, რამეთუ ესე

¹ იოან. 9,7. ² იოან. 6,28. ³ იოან. 6,29.

საცნაურ არს, ვითარმედ იგი ღირს იყო განკურნებასა, და უკუეთუმცა ჰხედვიდა, მაშინცამცა ერწმუნა, ანუ თუ ასმიოდამცა ვისგანმე მისთვის. და ესე საცნაურ არს უკუანაფსკნელისა მის სიმწნისა და სარწმუნოებისა მისისა, რამეთუ არა შეორგულდა ყოვლადვე, არცა თქუა, თუ: რად არს საქმე ესე, რამეთუ თიჯად შექმნა და მცხო თუალთა ჩემთა და მრქუა: „წარვედ და დაიბანე სილოამს“?¹ არა შემძლებელ არსა, უკუეთუ არს მის თანა ძალი განკურნებად და ესრეთ წარვლენად სილოამს? რამეთუ მრავალგზის განბანილ ვარ მუნ, და არარად სარგებელ ქმნილ არს ჩემდა. უკუეთუმცა ძალი რადმე აქუნდა, ანმცა განმკურნა თვთ. ვითარცა-იგი ნემან იტყოდა ელისწისთვის, რაჟამს-იგი უბრძანა მან წარსლვად და განბანად იორდანეს, და იგი ურწმუნო იყო.² ხოლო ბრძამან მან არა ესრეთ ქმნა, არცა ურწმუნო იქმნა, არცა სიტყუა-უგო, არცა ორგულ იქმნა, თუ: ვისდა აღუხილვან თუალნი თიჯითა? არარად თქუა ესევეითარი. ჰხედავა სარწმუნოებასა ამას მტკიცესა?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „მოვალს ღამე“ (9,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: გამოაჩინებს ამის მიერ, ვითარმედ შემდგომად ჯუარცუმისაცა ეგულეობდა ზრუნვად უმჯულოთათჳს და მოყვანებად სარწმუნოებად მრავალთა, რამეთუ ჯერეთ დღე არსო, ხოლო ამისა შემდგომად სრულიად განჰყოფს მათ. და ამას მოასწავებდა და იტყოდა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: „ვიდრემდე სოფელსა შინა ვიყო, ნათელი ვარ სოფლისად“ (9,5).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარცა-იგი სხუათაცა ეტყოდა, ვითარმედ: „ირწმუნეთ, ვიდრე ნათელი თქუენ თანა არს“.³ ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას, თუ: ვითარ, რომელ პავლე „ღამედ“ სახელ-სდებს ამას ცხორებასა და მას – „დღედ“, და ქრისტე – ამას „დღედ“ და მას „ღამედ“? არამედ არა თუ პავლე ქრისტეს წინააღუდგების, – ნუ იყოფინ! – არამედ ეგრეთვე იტყვს იგიცა, ვითარცა უფალი; დაღაცათუ სიტყუანი არა ერთ არიან, არამედ ძალი ერთ არს, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ღამე წარვალს, ხოლო დღე მოახლებულ არს“.⁴ და „ღამედ“ უნესს ამას ცხორებასა მათთვის, რომელნი ურწმუნოებასა შინა არიან და ბოროტსა, გინა თუ შემსგავსებითა მას დღესა; ხოლო ქრისტე „ღამედ“ იტყვს მას საუკუნესა ამის პირისათჳს, რამეთუ საქმე მაშინ არარად იქმნების, არცა ცოდვად, არცა სათნოებად, ხოლო ამას ცხორებასა უწოდა „დღედ“, რამეთუ უკუეთუ ვის ენებოს, ძალ-უც ქმნად კეთილისად; და პავლე „ღამედ“ უწოდა ამას ცხორებასა, რამეთუ ბნელსა შინა არიან, რომელნი უკეთურებით და ურწმუნოებით იქცევიან მას შინა.

¹ შდრ. იოან. 9,6-7. ² შდრ. 4 მეფ. 5,9-12. ³ შდრ. იოან. 12,35-36. ⁴ შდრ. რომ. 13,12.

სწავლა 63

მონყალებისათვის

მორწმუნეთა უკუე ასწავებდა იგი და იტყოდა, ვითარმედ: „ღამე წარვალს, და დღე მოახლებულ არს“, ვითარმცა ეგულებოდა მათ დიდებისა მის მოღებად და ნათლისა საუკუნოვსა. და „ღამედ“ ძუელსა მას კაცსა სახელ-სდებს და ძუელსა მას ცხორებასა, რამეთუ იტყვს: „ალ-ვიძუარცნეთ საქმენი ბნელისანი“. ¹ ჰხედავა, რამეთუ ბოროტთა საქმეთა ქმნასა უწესს „ღამედ“? ამისთვის „ვითარცა დღისი, ცხადად შუენიერად ვიდოდით“, ² რაჲთა ნათელი იგი საუკუნო მოგუეცეს. რამეთუ უკუეთუ ესე ნათელი ესრეთ კეთილ არს, გულისხმა-ყავ, თუ რაბამ იყოს იგი, რამეთუ რაოდენ მცირისა სანთლისა ნათელსა მზისა ბრწყინვალეობა უმჯობეს არს და უდიდებულეს? და ამისთვის თქუმულ არს, ვითარმედ: „მზეცა დაბნელდეს“ ³ მის ნათლისა დიდებულებისაგან. ხოლო უკუეთუ ამას სოფელსა შინა სახლთა ნათელთა და შუენიერთათვის ფრიადსა ვიქმთ წარსაგებელსა და შრომასა, არა ჯერ-არსა, რაჲთა სრულიად ჭორცნი ჩუენნი მოვაკუდინნეთ და წარგწყმიდნეთ, რაჲთა საუკუნესა მას მოვიგოთ სოფელი დიდებული, სადა-იგი ნათელი თუალშეუდგამი არს? რამეთუ აქა ჭირი გვკმს და შფოთნი და საშჯელნი და შურნი სხუათა თანა, ხოლო მუნ არარად არს ესევითარი: არცა შური, არცა ჯდომად, არცა საშჯელი ზღვართათვის. და ამის სოფლისა საყოფელთა უეჭუელად დატევებად თანაგუაც, ხოლო იგი საუკუნოდ ჰგიეს; და ესე ყოველი წარჯდეს, ხოლო იგი დაუძუელებელ არს. ამას, გლახაკი თუ იყოს, ვერ მოიგებს, ხოლო მისი ორითა დანგითა შესაძლებელ არს მოგებად, ვითარცა ქურივ-მან მან ქმნა.

ამისთვის მწუხარე ვარ, რომელ ესეოდენნი კეთილნი ჩუენდა წინამდებარე არიან, და ჩუენ ესრეთ უდებ ვართ. რაჲთამცა აქა ბრწყინვალენი სახლნი აღვაშენენით, მოსწრაფე ვართ, ხოლო მუნ არა გუნებავს, რაჲთამცა მცირეცა საყოფელი მოვიგეთ. რამეთუ სადა გიყუარს ყოფად შენ სოფელსა ამას: ქალაქსა სამეუფოსა ანუ ადგილსა უდაბნოსა? არა სამეუფოთა მათ საყოფელთა შინა გირჩევიეს ყოფად? ხოლო მე წარგიყვანებ შენ ქალაქად, რომლისა ჯელოვანი და აღმაშენებელი უფალი არს. მუნ, გევედრები, რაჲთა აღაშენო მცირედითა საფასითა და მცირედითა შრომითა სახლი, რომელსა უფლისა ჯელნი აღაშენებენ, და იგი არს ჭეშმარიტი მონაგები, ხოლო ამის სოფლისა ყოველივე ცუდ არს და ამო და საქმეცა უგულისხმოებისად. მითხარდა, უკუეთუმცა ქუეყანასა სპარსეთისასა მიგიყვანა ვინ ხილვად ქუეყანისა მის და მასვე ჟამსა მოქცევ-

¹ რომ. 13,12. ² მდრ. რომ. 13,13. ³ მათ. 24,29.

ად, და მერმეცა გეტყოდა აღშენებად მუნ სახლთა და ტაძართა დიდთა, არამცა აბრალეა უგუნურებასა მისსა, რამეთუ ესრეთ ამოფსა წარსაგებელისა ყოფასა განუევს? ვითარ უკუე აქა იქმ სოფელსა შინა, რომელი შემდგომად მცირედისა ჟამისა წარსლვად ხარ ამიერ? ანუ იტყვა, თუ: შვილთა დაუტეო? არამედ მათცა დატეევბად თანააც ყოვლისაჲვე მცირედ შემდგომად შენსა, და ნუუკუე უწინარეს შენსაცა დაუტევონ, და არს ესე ყოველი შრომად ცუდი. ხოლო მუნ ესევეითარი არარად არს, არამედ შეურყეველ არს მონაგები, რომელი-იგი მოეგოს. მის მონაგებისა მმარხველი ქრისტე არს, მას მონაგებსა ზრუნვანი და საურავნი არა უჭმან, რამეთუ რაჟამს ღმერთი იყოს მოქმედ საქმესა, რადღა საჭმარ არს ზრუნვად და ჭირი? რამეთუ იგი ყოველსა საფასესა შენსა, რომელ მისცე გლახაკთა, აღიღებს და აღგიშენებს მუნ სახლსა. და არა ესე ოდენ არს საკვრველი, არამედ უფროსად ესეცა, რომელ ესევეითარსა აღაშენებს, ვითარი შენდა სათნო იყოს, რამეთუ ჯელოანი არს კეთილი და ფრიად ეწყალი შენ. და უკუეთუ გლახაკ იყო და აღაშენებდე სახლსა მას, არა მოიწიოს შენ ზედა სხუათა მიერ შური, რამეთუ არავინ ხედავს მას მოშურნეთაგანი, არამედ ანგელოზნი ხედვენ მას, რომელთა ფრიად უხარის კეთილი შენი, და მეზობელ შენდა არა არიან კაცნი ბოროტნი, არამედ წმიდანი იგი და კეთილნი: პეტრე და პავლე და იოვანე და მსგავსნი მათნი, წინაჲსწარმეტყუელნი, მოწამენი, ანგელოზნი და მთავარანგელოზნი.

ამისთჳს უკუე, ძმანო, წარვაგოთ ჩუენი ყოველივე გლახაკთა ზედა, რადთა ესევეითარნი იგი საყოფელნი ვპოვნეთ, რომელთაცა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა შუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუენითი უკუნისამდე, ამენ.

ს ი ტ ყ უ ა ე ს ე: „და ვითარცა ესე თქუა, ჰნერწყუა ქუეყანასა და შექმნა თიჯად ნერწყვსაგან და სცხო თიჯად იგი თუალთა მის ბრმისათა და ჰრქუა მას: წარვედ და დაიბანე საბანელსა მას სილოამისასა“ (9,6-7).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომელსა ენებოს სარგებელი ნერილთაგან, მას არა უჭმს, რადთამცა ერთსაცა სიტყუასა მცირესა თანაწარჰჴდეს. და ამისთვის ბრძანებულ არს, რადთა გამოვეძიებდეთ წიგნთა, რამეთუ იპოვებინ მრავალნი სიტყუანი, რომელნი ადვილად ჩნდიან, და აქუნ ფრიადი ძალი დაფარული მას შინა. რამეთუ იხილე, ვითარი არს ესეცა სიტყუად, რომელ ან აღმოვიკითხეთ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „და ვითარცა ესე თქუა, ჰნერწყუა ქუეყანასა“ (9,6).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომელი „თქუა“? რომელ იტყვს, ვითარმედ: „ვითარცა თქუა ესე“, ესე იგი არს, ვითარმედ: „რადთა გამოჩნდეს დიდებად ღმრთისად“, ¹ და ვითარმედ: „ჩემდა ჯერ-არს საქმედ საქმისა მომავლინებელისა ჩემისასა“, ² რამეთუ ამისთვის მომავსენნა ჩუენ მახარებელმან პირველთქუმულნი იგი, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ სიტყუად თვის საქმეთა მიერ სარწმუნო-ყო. ხოლო რადსათვს არა წყლითა შექმნა, არამედ ნერწყვთა თიჯად იგი? ამისთვის, რამეთუ ეგულებოდა წარველენად სილოამს, და რადთა არა წყაროსა მას ვინმე მიაჩემოს საქმჴ იგი, არამედ რადთა საცნაურ იყოს, ვითარმედ ძალმან მან, რომელი-იგი პირისაგან მისისა გამოვიდა, მან აღუხილნა თუალნი ბრმისანი, ამისთვის ნერწყვთა შექმნა თიჯად. და კუალად რადთა არავინ ჰგონებდეს, თუ ქუეყანისად იყო საქმჴ იგი, ამისთვის უბრძანა დაბანად; ხოლო რადსათვს მეყსეულად არა ქმნა საქმე იგი, არამედ სილოამად წარავლინა? ამისთვის, რადთა სცნა ბრმისა მის სარწმუნოებად, და რადთა დაეყოს პირი ჰურიათა უმაღლოებასა და უგულისხმოებასა. რამეთუ ვიდრემდის წარ-მცა-ვიდოდა სილოამს, არამცა მრავალთა ეხილვა თიჯითა მოცხებული? და ყოველნი ხედვიდეს, მეცნიერნიცა და უმეცარნიცა; რამეთუ ვინაფთგან არა ადვილ არს ბრმისა თუალთა ახილვისა ცნობად, ამისთვის შორითა მით გზითა მრავალთა ჰყოფს მოწამე და მხილველ საკვრველებისა მის, რადთა ვერლარავინ იტყოდის, თუ ნუუკუე არა ესრე არს. და კუალად ამას ყოველსა ზედა მასცა მოასწავებდა, ვითარმედ არა უცხო არს შჯულისაგან, ვინაფთგან სილოამს წარავლინა. რამეთუ ესე არა საეჭუელ იყო, თუ ნუუკუე სილოამმან მიიღოს დიდებად იგი სასწაულისად მის, რამეთუ მრავალგზის განბანილ იყვნეს მუნ ბრმანი, და არარად ესევითარი იპოვა, არამედ მუნცა ძალი ქრისტესი იყო. ამისთვის თარგმანებადცა სახელისად

¹ იოან. 9,3. ² იოან. 9,4.

შესძინა მახარებელმან, ვითარმედ: „რომელი ითარგმანების მოვლინებულად“ (9,7); ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „სუმიდეს სულიერისა მისგან კლდისა, რომელსაცა შეუდგეს; ხოლო კლდე იგი იყო ქრისტე“.¹ ვითარცა უკუე კლდე იყო ქრისტე სულიერი, ეგრეთვე სილოამი არს სულიერი, და მე ვჰგონებ, ვითარმედ მეცსეულად მოსლვაჲ იგი წყლისაჲ მის მოასწავებს საიდუმლოსა დაფარულსა, რომელ არს მოულოდებლობაჲ იგი გამოჩინებისა მისისაჲ.

არამედ იხილე ბრმისა მის გონებაჲ, ყოველსა ზედა მორჩილი, რამეთუ არა თქუა ყოლადვე, ვითარმედ: უკუეთუ თიჯად ესე არს და ნერწყუაჲ, რომელმან აღმიხილნეს თუალნი, რადლა საჯმარ არს ჩემდა სილოამ? ხოლო უკუეთუ სილოამი საჯმარ არს, რად საჯმარ არს ნერწყუაჲ ესე, და თიჯად რადსათვს მცხო, ანუ რადსათვს მიბრძანა დაბანაჲ? გარნა არარად თქუა ესე ვითარი, არამედ ერთისა საქმისა მიმართ ოდენ განმზადებულ იყო, რადთამცა ყოველსა ზედა ბრძანებული მისი აღასრულა. უკუეთუ კულა ვინ იტყოდის, თუ: ვითარ, მოიჭადა რად თიჯად იგი, მაშინ აღიხილნა, ვინადთგან იგი იყო თუალთა მისთა აღმასრულებელი? არარად სხუად ვჰრქუა მას, გარნა ესე, ვითარმედ: ჩუენ არა უწყით, თუ ვითარ იქმნა. და რად საკვრველი არს, უკუეთუ ჩუენ არა უწყით? რამეთუ არცა თუ მახარებელმან უწყოდა საქმე იგი, არცა თვთ განკურნებულმან მან, არამედ საქმე იგი უწყოდა, ხოლო თუ ვითარ იქმნა, არა იცოდა. და ამისთვის ჰკითხვიდეს რად, ეტყოდა, ვითარმედ: „თიჯად მცხო, და დავიბანე და ან ვხედავ“,² ხოლო თუ ვითარ იქმნა ესე, ვერ შემძლებელ იყო თქუმად.

სახარებაჲ: „ხოლო მოძმენი და რომელთა ეხილვა იგი პირველ, რამეთუ მთხოველ იყო, იტყოდეს: არა ესე არსა, რომელი ზინ და ითხოვნ? და სხუანი იტყოდეს: ესე არს; ხოლო რომელნიმე იტყოდეს: არა, არამედ მსგავსი მისი არს“ (9,8-9).

თარგმანი: რამეთუ საკვრველებამან მან საქმისამან ურწმუნოებადცა მოიყვანნა იგინი ესეოდენთა მათ საქმეთა ზედა, რომელნი იქმნნეს არა ურწმუნო-ქმნისათვს. ხოლო იგინი იტყოდეს: „არა ესე არსა, რომელი ზინ და ითხოვნ?“ ეჰა ღმრთისა კაცთმოყუარებაჲ! ვითარ ესრეთ მთხოველთა მათ და უნდოთა ყოვლითა მოსწრაფებითა განჰკურნებდა, რადთამცა ამასცა ზედა ჰურიანი სირცხვლეულ-ყვნა, ვითარმედ არა მთავართა და დიდებულთა, არამედ გლახაკთაცა და უნდოთა მასვე ღუანლსა ღირს-ჰყოფდა, რამეთუ ყოველთა ცხორებისათვს მოსრულ იყო იგი. ხოლო რაჟამს იგინი იჭუეულ იყვნეს, მან თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ“ (9,9). არა ჰრცხუენა მას პირველისა მის სიბრმისა მისისათვს, არცა

¹ 1 კორ. 10,4. ² იოან. 9,15.

შეშინდა მათისა გულისწყრომისაგან, არცა ინება არაქადაგებაჲ ქველის-საქმისაჲ მის.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჰკითხვიდეს მას: ვითარ აღგეხილნეს თუალნი შენნი? ჰრქუა მათ: კაცსა რომელსა ჰრქვან იესუ“** (9,10-11).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რასა იტყვ, კაცი იქმსა ესევითარსა საქმესა? არამედ არარაჲ იცოდა ჯერეთ დიდი მისთვის, არამედ ოდენ იტყოდა, ვითარმედ: **„ქმნა თიჯად და მცხო თუალთა ჩემთა“** (9,11). იხილე, ვითარ ჭეშმარიტებისმეტყუელ იყო, რამეთუ არა თქუა, თუ სადაჲთ შექმნა, რამეთუ რომელი არა უწყის, არა იტყვს, რამეთუ არა ეხილვა მას, თუ ქუეყანასა ზედა ჰწერწყუა, არამედ ოდენ ცხებაჲ იცოდა მან.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და მრქუა მე: წარვედ სილოამდ და დაიბანე“** (9,11).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და სადაჲთ იცნობდა ჳმასა მისსა? სიტყუათაგან მისთა, რომელთა მოწაფეთა მიმართ იტყოდა. და ამას ყოველსა უთხრობდა და სახესა განკურნებისა მისისასა ვერ იტყოდა. ხოლო უკუეთუ ხილულთა ამათ ზედა სარწმუნოებაჲ ჯერ-არს, ვითარ არა უფროჲსად უხილავთა ზედა ჯერ-არს სარწმუნოებაჲ?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ჰრქუეს მას: სადა არს იგი?“** (9,12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ განძნებულ იყვნეს მრისხანებითა მისა მიმართ. ხოლო იხილეთ, ვითარ არაოდეს არს ქრისტე განკურნებულთა მათ თანა, რამეთუ არა ეძიებდა იგი დიდებასა ერისაგან. ხოლო იხილე ბრმისაჲცა, ვითარ ყოველსავე ჭეშმარიტებით იტყვს, არამედ მათ ენება, რადთამცა ქრისტე ეპოვნა და იგიმცა მიეყვანა მღდელთმოდღუართა მიმართ. ვინაჲთგან უკუე იგი ვერ პოვეს, ამისთვის ბრმაჲ იგი მოიყვანეს ფარისეველთა მიმართ,¹ რადთამცა მათ უფიცხლესადრე ჰკითხეს. რამეთუ ამისთვის მახარებელი მოასწავებს, ვითარმედ: **„შაბათი იყო“** (9,13), რადთამცა ბოროტი იგი ვნებაჲ მათი გამოაჩინოს და მიზეზიცა, თუ რადსათვს ეძიებდეს, – რადთამცა სასწაული იგი შეასმინეს, ვითარცა არაჲამსი საგონებელითა მით შჯულისა გარდასლვითა. და ესე ამის მიერ საცნაურ არს, რომელ იხილეს რად იგი, არარაჲ სხუად ჰკითხეს, გარნა ვითარმედ: **„ვითარ აღგეხილნა თუალნი შენნი?“**² იხილე, ვითარ არა იტყვან, თუ: ვითარ აღიხილენ? არამედ: **„ვითარ აღგეხილნა თუალნი შენნი?“** რადთამცა მისცეს მიზეზი შესმენისაჲ, ვითარ შაბათსა შინა მოქმედისაჲ. ხოლო მან, ვითარცა პირველ ეთქუა, არღარა თქუა სახელი, არამედ ოდენ მოკლედ მიუთხრა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„თიჯად დამდვა თუალთა ჩემთა, და დავიბანე და ან ვხედავ“** (9,15).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: საცნაურ არს, ვითარმედ პირველ ფრიადნი შესმენანი

¹ შდრ. იოან. 9,14. ² იოან. 9,26.

ეთქუნეს ჰურიათა ქრისტესთჳს, ვითარმედ: აჰა ესერა იესუ ესევითართა საქმეთა იქმს, რომელ შაბათსა თიჯასა სცხებს. ხოლო შენ იხილე, ვითარ არა შეშფოთნა, არცა შეძრწუნდა ბრმაჲ იგი, რამეთუ რაჟამს-იგი პირველ იტყოდა, არა ესრეთ საკრველ იყო, ხოლო რაჟამს-იგი ესევითარსა შიშსა მოიყვანეს, არცა წინააღმდეგომი პირველთა სიტყუათაჲ თქუა, რამეთუ ჰურიათა მიიყვანეს იგი ფარისეველთა წინაშე, რადთამცა უარ-ყო, ხოლო მან უმეტესად ქადაგა. და ყოველსავე სასწაულსა ზედა ესე შეემთხუევის მათ, და ქუემორე უმეტესად გამოვაცხადოთ ესე. ხოლო იხილე ფარისეველთა საქმჴ, რამეთუ იტყოდეს ვინმე უფიცხლესრე:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : „ესე კაცი არა არს ღმრთისაგან, რამეთუ შაბათსა არა იმარხავს. სხუანი იტყოდეს: ვითარ ჴელ-ენიფების კაცსა ცოდვილსა ესე-ვითარისა სასწაულისა ქმნად?“ (9,16).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ჰხედავა, რამეთუ სასწაულთა მიერ მოდრკებოდეს? და ისმინე, რასა იტყვან, რომელთა-იგი პირველ წარავლინეს შეპყრობად მისა. ან იტყვან, დაღაცათუ არა ყოველნი, რამეთუ მთავარნი იყვნეს და დიდებისმოყუარებისაგან ურწმუნოებად მოვიდეს, გარნა მრავალთა ჰრწმენა მთავართაგანთა მისა მიმართ, და არა აღიარებდეს. და კუალად სიმრავლე იგი ერისაჲ შეურაცხ იყო და ვერ კადნიერ იქმნებოდა, და მათ შიშისაგან ვერ შეეძლო კადნიერებით თქუმაჲ, ხოლო მთავართა – დიდებისმოყუარებისაგან. და ამისთჳს ეტყოდა, ვითარმედ: „ვითარ ძალ-გიც რწმუნებად, რომელნი დიდებასა კაცთაგან მიიღებთ?“¹ და იგინი, რომელნი ეძიებდეს უსამართლოებით მოკლვად, იტყოდეს, ვითარმედ: ღმრთისანი ვართ, ხოლო მკურნალსა მას ბრმათასა ეტყოდეს, ვითარმედ: „არა ღმრთისაგან არს, რომელ შაბათსა არა იმარხავსო“. ხოლო ამის სიტყვსა მიმართ თქუეს მათ: „ვერ ჴელ-ენიფების კაცსა ცოდვილსა ესე-ვითარისა სასწაულისა ქმნად“, რამეთუ იგინი ბოროტისმოქმედებით სასწაულსა მას დაიდუმებდეს და გარდასლვად შჯულისა შერაცხილსა მას საქმესა შორის შემოიღებდეს, რამეთუ არა იტყოდეს, თუ: შაბათსა შინა ჰკურნებს, არამედ: „შაბათსა არა იმარხავსო“. და კუალად ესენი უძლურებით იტყოდეს, რამეთუ თანაედვა, რადთამცა უჩუენეს, ვითარმედ არა დაიწსნების შაბათი, გარნა იგინი ოდენ სასწაულთათჳს იტყვან, რამეთუ ჯერეთ კაცად ჰგონებდეს მას. თუ არა, თუმცა ესე არა იყო, ძალ-ედვა სხვთა სახითაცა მიგებად, ვითარმედ უფალი იყო შაბათისაჲ და მან ქმნა იგი, გარნა არარაჲ აქუნდა ესევითარი გონებაჲ, და ვერვინ იკადრებდა მათგანი ცხადად თქუმაჲ რაჲსამე, რაჲ-იგი იცოდეს მისთჳს, არამედ იჭუეულად, რომელნიმე შიშისაგან, რამეთუ არა აქუნდა კადნიერებაჲ, და რომელნიმე მთავრობისმოყუარებისაგან.

¹ იოან. 5,44; შდრ. იოან. 12,43.

სახარება: „რამეთუ ცილობად იყო მათ შორის“ (9,16).

თარგმანი: ამან ცილობამან პირველ იწყო ერსა შორის და მერმე მთავართაცა შორის შევიდა; „და რომელნიმე იტყოდეს: კეთილ არს იგი; და სხუანი იტყოდეს: არა, არამედ აცთუნებს ერსა“.¹ ჰხედავა, ვითარ უგულისხმო იყვნეს მთავარი იგი? რამეთუ არარად ახოვანებად აჩუენეს, არამედ მეყსა შინა კუალად ფარისეველთავე შეეყვნეს, თუ არა, უკუეთუმცა სრულიად განყოფილ იყვნეს მათგან, ეცნამცა ჭეშმარიტებად ადრე, რამეთუ იქმნების კეთილი განყოფილება. ამისთვისცა უფალი იტყოდა: „არა მოვედ მიფენად მშკდობისა ქუეყანასა ზედა, არამედ მახვლისა“.² რამეთუ არს ჭეშმარიტი ერთობა, და არს კეთილი განყოფილება, რამეთუ რომელნი-იგი გოდოლსა მას აღაგებდეს, შე-ვე-ერთნეს ბოროტსა ზედა, და იგინივე კუალად, დაღაცათუ უნებლიად, არამედ განიყვნეს კეთილად, და კუალად კორეს თანა მყოფნი იგინი ბოროტად შეიერთნეს, ამისთვის კუალად კეთილად განიყვნეს, და იუდა შეერთო ჰურიათა ბოროტად. არს უკუე განყოფილება კეთილი, და არს შეერთება ბოროტი. და ამისთვის იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ თუალი შენი დაგაბრკოლებდეს, აღმოიღე იგი, ანუ თუ ფერწი შენი დაგაბრკოლებდეს, მოიკუეთე იგი“.³ ხოლო უკუეთუ ასოჲსა ბოროტად შეერთებულისაგან განკუეთად კეთილ არს, არა უფროჲსად მეგობართაგან ბოროტად შეერთებულთა განყოფად კეთილ არსა? ამისთვისცა არა ყოლადვე კეთილ არს ერთობა, ვითარცა-იგი განყოფილება არა კეთილ არს ყოველსა ზედა.

სწავლად 6

ვითარმედ ჯერ-არს სივლტოლად ბოროტთაგან

ხოლო ამას ყოველსა ამისთვის ვიტყვ, რადთა ვივლტოდით ბოროტთაგან და შევეყოფოდით კეთილთა, რამეთუ უკუეთუ დამპალსა და უკურნებელსა მოვიკუეთო, ნუუკუე სხუამანცა გუამმან იგივე ვნებად შეინყნაროს, არა უფროჲსად უკეთურებისა სენითა შეპყრობილთა ზედა ჯერ-არსა ამისი ქმნად, რომელნი ვიხილნეთ, ვითარ უკურნებელ არიან? რამეთუ უკუეთუ ძალ-გუედვას მათიცა განმართებად და ჩუენი არა ვნებად, კეთილ არს ესე, და თანაგუაც ამისი ქმნად. უკუეთუ კულა იგინი იყვნენ უკურნებელ და მოუდრეკელ და ჩუენ გუავნებდენ, კეთილ არს მაშინ მოკუეთად მათი ჩუენგან, და მრავალგზის ამით საქმითა უფროჲსად ერგის მათ. ამისთვისცა მოციქული იტყოდა: „აღმოფხუართ უკეთურებად თქუენგან“;⁴ და კუალად,

¹ იოან. 7,12. ² მათ. 10,34; შდრ. ლუკ. 12,51. ³ შდრ. მათ. 18,9,8; მარკ. 9,47,45. ⁴ შდრ. 1 კორ. 5,13.

ვითარმედ: „რადთა აღმოიფხურას თქუენგან, რომელმან ესე საქმეჲ ქმნა“,¹ რამეთუ ბოროტ არს ბოროტთა თანა ერთობად, რამეთუ ვერცა ერთი სენი შემძლებელ არს ესრეთ შეხებად მახლობელთა მისთა, ვითარ ბოროტთა კაცთა თანა ყოფად მავნებელ არს, რამეთუ „განხრწნიან წესი კეთილი ზრახვათა ბოროტთა“.² ნუმცა ვის აქუს უკუე მეგობარი ბოროტი. ხოლო უკუეთუ ძენიცა უკეთურნი გუესხნენ, განვაგდოთ და არა ვჰრიდებდეთ ბუნებასა, არცა შჯუღსა ბუნებისასა და შვილობისასა, არა უფროსად მეგობართაგან ჯერ-არსა სივლტოლად, უკუეთუ ბოროტნი იყვნენ? რამეთუ დაღაცათუ ერთიცა ვნებად არა შემოგუეხოს მათგან, არამედ ბოროტსა იჭუსა ვერ განვერნეთ, რამეთუ გარეგანნი იგი არცა ცხორებასა გამოეძიებენ, არამედ თანამყოფთაგან განგუკითხვენ. ამას ყოველთავე ვამცნებ, რამეთუ ჯერ-არს განზრახვად კეთილისად და ქმნად წინაშე ღმრთისა და წინაშე კაცთა.

ვისწრაფოთ უკუე ყოვლით კერძო არადაბრკოლებად მოყუსისა, რამეთუ დაღაცათუ ცხორებად ჩუენი კეთილ იყოს და სხუათა დააბრკოლებდეს, ყოველივე წარუწყმედიეს. ხოლო ვითარ დააბრკოლებს კეთილი ცხორებად სხუათა? ესრეთ, რაჟამს უკეთურთა თანა შეერთებამან ბოროტი იჭვ მოატყუას მას, რამეთუ რაჟამს ჩუენ მინდობილ ვიყვნეთ თავთა ჩუენთა და ვიყოფებოდით უკეთურთა თანა, დაღაცათუ ჩუენ არა გუევენოს, არამედ სხუათა ვავნებთ. ამას ყოველთა ვეტყვ, რადთა გულისხმა-ვყოთ, თუ რაზომი ბოროტი იშვების ამის საქმისაგან, რამეთუ დაღაცათუ მე არა მევენოს, ანუ სხუასა ვისმე მეცნიერსა, არამედ უძღური და უმეცარი ძმად იპოების და ევენების. და ჯერ-არს ამისიცა უძღურებისათჳს ღუნოლად. დაღაცათუ ქრისტეანესა არა ევენოს, არამედ წარმართმან იხილოს და ევენოს. ხოლო მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „დაუბრკოლებელ ვიყვნეთ ჰურიათაცა მიმართ და წარმართთა“.³ და ესრეთ ჯერ-არს, რადთა განვაგნეთ თავნი ჩუენნი, რადთა არცა ურწმუნოთაგანსა ვისმე აქუნდეს ჩუენ ზედა სიტყუად ვნებისად, და ვითარცა კეთილისმოქმედნი ადიდებენ ღმერთსა ცხორებითა მათითა, ეგრეთვე რომელთა არა აქუნდეს ცხორებად ჯეროვანი, გმოზად-სცემენ სახელსა ღმრთისასა. არამედ ნუ იყოფინ, რადთამცა ესევეთარი ვინ იყო ჩუენგანი! გარნა ესრეთ ვისწრაფოთ გამოზრწყინებად საქმეთა ჩუენთა, რადთა იდიდოს მამად ჩუენი ზეცათად, და მის მიერ დიდებად მოვილოთ, რომელსა ღირსმცა ვართ ყოველნი მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა შუენის დიდებად სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ 1 კორ. 5,2. ² შდრ. 1 კორ. 15,33. ³ 1 კორ. 10,32.

ს ი ტ ყ უ ა დ ე ს ე: „ჭრქუეს მას, რომელი იყო პირველ ბრმა: შენ რა-
სა იტყვ მისთვის, რამეთუ აღგიხილნა თუალნი შენნი? ხოლო მან ჰრქუა:
წინაღსწარმეტყუელი არს“ (9,17).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: წერილთაჲ არა ჯერ-არს გარენარად კითხვაჲ, არამედ
ფრიადითა მოსწრაფებითა, რადთა არა ვსცთებოდით, რამეთუ აჰა ესერა
აქაცა საკვრველებად მიჩნს, თუ ვითარ, თქუეს რად, თუ: „ესე არა არს
ღმრთისაგან, რამეთუ შაბათსა არა იმარხავს“, ¹ კუალად ჰკითხეს მას, ვი-
თარმედ: „რასა იტყვ მისთვის, რამეთუ აღგიხილნა თუალნი შენნი?“ და
არა იტყვან, თუ: შენ რასა იტყვ მისთვის, რამეთუ დაჰჴსნა შაბათი? რად
ვთქუათ უკუე აქა, რამეთუ განმართლებისა მისისა სიტყუად შესმენისა
წილ დადვეს? გარნა ამას ვიტყვ, ვითარმედ: არა იგინი არიან, რომელთა
ესე ჰკითხეს, რომელნი იტყოდეს, ვითარმედ: „ესე არა ღმრთისაგან
არს“, ² არამედ იგინი არიან, რომელთა თქუეს, ვითარმედ: „კაცი ცოდვი-
ლი ესე ვითართა სასწაულთა ქმნად ვერ შემძლებელ არს“. ³ რამეთუ ენება
მათი უმეტესად შერცხვნებაჲ, და რადთა არავინ თქუას, თუ მას შესწევენ,
ამისთვის რომელი-იგი გამოცდილ იყო ძალსა მისსა, შორის შემოიყვანეს
და ჰკითხეს. ხოლო იხილე გლახაკისა მის სიბრძნე, რამეთუ ყოველთასა
უმჯობესად და უმეცნიერესად მიუგო პირველად და თქუა, ვითარმედ:
„წინაღსწარმეტყუელი არს“, და ვერ შეაშინა იგი განდრეკილთა მათ ჰუ-
რიათა საშჯელმან, რომელნი სიტყუასა უგებდეს და იტყოდეს: „ვითარ
იყოს ესე ღმრთისა მიერ, რომელი შაბათსა არა იმარხავს?“ ⁴

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „არა ჰრწმენა მისთვის ჰურიათა, ვითარმედ ბრმაჲ იყო
და აღიხილნა, ვიდრემდე მოუწოდეს მშობელთა მისთა“ (9,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და იხილე, თუ რაოდენითა სახითა ჴელ-ყვეს სასწაუ-
ლისა მის განქარვებად; არამედ ბუნებაჲ ჭეშმარიტებისაჲ ესრეთ არს,
რომელ რაზომცა ენებოს ვის მისი დაფარვაჲ, უმეტესად გამობრწყინდე-
ბის, რამეთუ ამათცა ჰურიათა ენება დაფარვაჲ მისი და ვითარმცა ნებ-
სით ისწრაფდეს განცხადებად და გამობრწყინებად, ესრეთ იქმოდეს.
რამეთუ პირველ ჰკითხეს მას, ვითარმედ: „ვითარ აღგიხილნა თუალნი
შენნი?“ ⁵ რადთამცა ბოროტი რადმე დასწამეს, ვითარცა სხუასა ადგილსა,
ვინადთგან არარად აქუნდა სიტყუად, თქუეს, ვითარმედ: „ბელზებულო-
თა განასხამს ეშმაკთა“, ⁶ და აქაცა, ვინადთგან არარად აქუნდა სიტყუად,
თქუეს, ვითარმედ: „შაბათსა დაჰჴსნის“, ⁷ და კუალად: „ცოდვილი არსო“. ⁸

ეჰა დაბრმოილნო! რაჟამს-იგი აღტყინებულ იყვენით გულის-
წყრომითა, არა გკითხა ყოველთა ზოგად, ვითარმედ: „ვინ თქუენგანი

¹ იოან. 9,16. ² იოან. 9,16. ³ იოან. 9,16. ⁴ შდრ. იოან. 9,16. ⁵ იოან. 9,10. ⁶ მათ. 12,24;
ლუკ. 11,15; შდრ. მათ. 9,34; მარკ. 3,22. ⁷ შდრ. იოან. 9,16. ⁸ იოან. 9,24.

მამხილებს მე ცოდვისათჳს“¹ და ვითარ ვერარაჲ ვინ თქუა თქუენგანმან, ამხილა, რამეთუ: უკუეთუმცა გაქუნდა რაჲ სიტყუაჲ, არამცა დასდუმენით. და რომელთა-ეგე გესმა რაჲ, ვითარმედ: აბრაჰამისა პირველ არს, და გენება მისი ქვისა დაკრებაჲ² და იტყოდეთ, ვითარმედ: „არა ღმრთისაგან არს“, და თავთა თქუენტა ღმრთისად სახელ-სდებდით კაცისმკლველნი ეგე და მას, რომელმან ესეზომნი სასწაულნი ქმნა, ეტყოდით, ვითარმედ: „არა ღმრთისაგანი არს“. თქუენ უკუეთუმცა გაქუნდა რაჲ აჩრდილიცა ცთომისაჲ, არამცა დასდუმენით.

ხოლო რაჟამს-ესე შესმენაჲ შაბათისაჲ ვერ დაამტკიცეს და ყოვლით კერძო მოუძღურდეს, მერმე სხჳსა უკეთურებისა მიმართ მივიდეს და უძკრესი და უუგუნურესი მოიგონეს, ესე იგი არს, ვითარმედ: „არა ჰრწმენაო, თუ ბრმაჲ იყო და აღიხილნა“. ხოლო ვითარ თქუეს, ვითარმედ: „შაბათსა არა იმარხავს“? საცნაურ არს, ვითარმედ ჰრწმენა, და ყოველნი იგი მორწმუნენი და მეცნიერნი იტყოდეს მისთჳს, არამედ, ვითარცა ვთქუ, მარადის ტყუვილი თავსა თჳსსა ავნებს და ჭეშმარიტებასა ვერ დაჰფარავს, არამედ უფროსად განაბრწყინებს, ვითარცა ან იქმნა. რამეთუ რაჲთა ვერვინ იტყოდის, ვითარმედ: „ნუუკუედა არა იგი იყო?“ ამისთჳს იქმნა ცხად მონოდებითა მით მშობელთა მისთაჲთა, რომლითა იგინი ჰგონებდეს დაფარვად, რამეთუ მშობელთა აღიარეს, ვითარმედ იგი იყო ბრმაჲ შვილი მათი. რამეთუ ვინაჲთგან იგი ვერ შეაშინეს, არამედ კადნიერად ქადაგებდა, მერმე მშობელთა მიერ ინებეს სასწაულისა მის ვნებაჲ. და იხილე კითხვისა მათისა სიბოროტე, რამეთუ დაადგინნეს იგინი შორის მათსა, რაჲთამცა შეაშინეს, და იწყეს გულისწყრომით კითხვად:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ო : **„ესე არსა ძე იგი თქუენი, რომლისაჲ თქუენ სთქუთ, ვითარმედ: ბრმაჲ იშვა?“** (9,19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : და არა თქუეს, თუ: რომელი-იგი ოდესმე ბრმაჲ იყო, არამედ: „რომლისაჲ თქუენ სთქუთო, ვითარმედ: ბრმაჲ იშვა“. ესრეთ ბოროტებით და უკეთურებით ჰკითხვიდეს. ჰ შეგინებულნო და ყოვლად ბილწნო! რომელმანმცა მამამან ინება ტყუვილით ესევეთარისა საქმისა თქუმად შვილისათჳს თჳსისა? რამეთუ **„რომელი თქუენ სთქუთ, თუ: ბრმაჲ არს, ვითარ ან ხედავს?“** (9,19). ჰ უგუნურებაჲ ესე! თქუენ ტყუვილ სთქუთო ესე საქმე. რამეთუ ამით ორითა ენება მოყვანებაჲ მათი უარისყოფად: ერთად, რამეთუ სთქუთო, ვითარმედ: „ბრმაჲ იშვა“, და მეორედ, ვითარმედ: „და ან ვითარ ხედავს?“

სამნი უკუე კითხვანი იქმნეს: ერთად, თუ ძე არს მათი, და მეორედ, თუ ბრმაჲ იშვა, და მესამედ, ახილვისაჲ; ხოლო მათ ორნი იგი აღიარნეს

¹ იოან. 8,46. ² შდრ. იოან. 8,58-59.

და მესამე დაიდუმეს. და ესეცა უმეტესისა ჭეშმარიტებისათჳს იქმნა, რადთა არა სხუად ვინ, არამედ თვთ განკურნებული, ვითარცა უსარწმუნოესი, აღიარებდეს საქმესა მას. რამეთუ მშობელთა მათ ვითარმცა თქუეს რადმე ტყუვილით, რომელთა ჭეშმარიტებაცა დაიდუმეს შიშისათჳს ჰურიათაჲსა და თქუეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : **„ვიცით, რამეთუ ესე არს ძე ჩუენი და რამეთუ ბრმაჲ იშვა. ხოლო ვითარ ხედავს, ჩუენ არა ვიცით, ანუ ვინ აღუხილნა მაგას თჳლნი, ჩუენ არა უწყით. მაგას ჰკითხეთ, ჰასაკი აქუს“** (9,20-21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : სარწმუნოდ გამოაჩინეს იგი და ესრეთ დაიდუმეს, რამეთუ არა არს ყრმაჲ და არცა უგუნური, არამედ შემძლებელი წამებად თავისა თჳსისათჳს. ხოლო ესე თქუეს შიშისათჳს ჰურიათაჲსა.¹ ხოლო იხილე კუალად, ვითარ გონებაჲ მათი მახარებელმან გამოაცხადა. ვინათგან უკუე მათ განკურნებულისა მის მიაგვლინეს, ამისთჳს მოუწოდეს მას მეორედ და ესრეთ ცხადად და ურცხვნოებით არა თქუეს, თუ: უარ-ყავ, ვითარმედ ქრისტემან განგკურნა, არამედ სახითა ვითარცა კეთილისაჲთა ენება ქმნაჲ ამის საქმისაჲ, რამეთუ ჰრქუეს: **„მიეც დიდებაჲ ღმერთსა“** (9,24), რამეთუ უკუეთუმცა მშობელთა მისთაჲთა ეთქუა, თუ: უარ-ყავთ, ვითარმედ არა შვილი თქუენი არს, ანუ თუ: არა ბრმაჲ იშვა, სასირცხვნო იყო სიტყუად იგი; და უკუეთუმცა მისდა ეთქუა ესრეთ განცხადებულად, ვითარმედ: უარ-ყავ, თუ ქრისტემან აღგიხილნა, ესეცა ცხადი ურცხვნოებაჲ იყო. ამისთჳს სხვთა ამით სახითა ღონე-ყვეს საქმისა ამის და თქუეს, ვითარმედ: **„მიეც დიდებაჲ ღმერთსა“** და აღიარე, ვითარმედ ამას არარაჲ უქმნიეს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : **„ჩუენ ვიცით, რამეთუ კაცი ესე ცოდვილი არს“** (9,24).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ვითარ უკუე არა ამხილეთ მას, რაჟამს იტყოდა: „ვინ თქუენგანი მამხილებს მე ცოდვისათჳს“? ანუ ვითარ უწყით, თუ ცოდვილ არს? ხოლო მათ თქუეს რად, ვითარმედ: **„მიეც დიდებაჲ ღმერთსა“**, და მან არარაჲ თქუა, ქრისტე შეემთხვა რად, აქო და არა აბრაღა, არცა ჰრქუა, თუ: რად არა მიეც დიდებაჲ ღმერთსა? არამედ ესრეთ ჰრქუა: „გრწამსა ძჳ ღმრთისაჲ?“² რადთა სცნა, ვითარმედ ესე არს დიდებისა მიცემად ღმრთისა. რამეთუ ვინათგან რომელმან პატივ-სცეს ძესა, იგი არს, რომელი პატივ-სცემს მამასა. ამისთჳს სამართლად არა აბრაღა ბრმაჲ იგი. ხოლო ჰურიანი ვიდრემდის მოელოდეს მშობელთა მისთა უფარის-ყოფად, არარას იტყოდეს. ვინათგან უკუე არარაჲ ერგო მათ ამის საქმისაგან, ამისთჳს კუალად მისა მიმართვე მივიდეს, ვითარმედ: **„ცოდვილი არსო“**.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ჲ : **„მიუგო მან და ჰრქუა: უკუეთუ ცოდვილ არს, მე არა ვიცი; ერთი ესე ვიცი, რამეთუ ბრმაჲ ვიყავ და აწ ვხედავ“** (9,25).

¹ შდრ. იოან. 9,22-23. ² იოან. 9,35.

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ნუუკუე შეეშინა ბრმასა მას? ნუ იყოფინ! ვითარ უკუე, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: „წინადასწარმეტყუელი არს“, ან იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ ცოდვილი არს, მე არა ვიცი“? არა თუ ესრეთ აქუნდა გულისსიტყუად, არცა დაირწმუნა ესე, არამედ ენება, რადამცა საქმისა მის წამებთა გამოაჩინა დიდებაჲ მისი და არა თვსითა სიტყვთა. რამეთუ უკუეთუ შემდგომად მრავალთა სიტყუათასა თქუა, ვითარმედ: „უკუეთუმცა არა ჭეშმარიტი იყო, ამას საქმესა ცოდვილი ვერ იქმს“, ¹ და იგინი განრისხნეს და თქუეს: „ცოდვასა შინა შობილ ხარ შენ ყოვლად, და შენ გუასწავლი ჩუენ?“ ² უკუეთუმცა პირველვე ეთქუა, რადამცა ექმნა?

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უკუეთუ ცოდვილი არს, მე არა ვიცი“** (9,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: არარას ვიტყვ ჯერეთ ამისთვის, გარნა ესე უნცი დამტკიცებულად, ვითარმედ ცოდვილი ამას საქმესა ვერ იქმს. და ამისთვის უეჭუელ და თუალუხუავ ყო წამებაჲ მისი, რადთა არა ვითარცა მისი მაქებელი ჩნდეს, არამედ საქმისაებრ წამებდა. ვინაფთგან უკუე ვერ უძლეს საქმისა მის განქარვებად, კუალად პირველისავე საქმისა მიმართ მივლენ და სახესა მას კურნებისასა გამოეძიებენ, ვითარცა ძალწი ნადირსა რად შეყენებულსა გამოეძიებდიან და ყოვლით კერძო მიმოვიდოდნიან, და ესენიცა პირველთავე სიტყუათა იწყებენ კითხვად, ვითარმედ: **„რად გიყო შენ? ვითარ აღგიხილნა თუალნი შენნი?“** (9,26). ხოლო მან, იხილეთ, თუ რად ყო: ვინაფთგან სძლო მათ, დასცნა და არღარა რიდობით ეტყოდეს. და ვითარ საქმესა მას გამოჩინებაჲ უჭმდა, გამოაჩინა რიდობითა სიტყუათაფთა; ვინაფთგან უკუე სძლია ძლევითა ბრწყინვალითა, მიერითგან იწყო მინდობით ზედამისლვად მათდა და ჰრქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„გარქუ თქუენ, და არა გრწამს; რადსალა გნებავს სმენად?“** (9,27).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილეა კადნიერებაჲ მთხოველისაჲ მის კაცთა მიმართ მწიგნობართა და ფარისეველთა? ესრეთ ძლიერ არს ჭეშმარიტებაჲ და ესრეთ უძლურ არს ტყუვილი, რამეთუ მან უკუეთუ უნდონიცა პოვნეს, ბრწყინვალე-ჰყოფს მათ, ხოლო ესე დაღაცათუ ძლიერთა თანა იყოს, უძლურად გამოაჩინებს. ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: არა ისმენთა თქუმულთა ამათ? არღარა ვთქუა, არცა რად მოგიგო თქუენ, რომელნი-იგი ცუდად და ამაოდ მკითხავთ და არა ჭეშმარიტებისათვს ეძიებთ სმენად, არამედ რადთა თქუმულნი იგი განაქარვნეთ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ანუ თქუენცა გნებავსა მოწაფე-ყოფად მისი?“** (9,27).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აჰა ესერა თავი მისი მოწაფეთა მისთა კრებულსა თანა

¹ შდრ. იოან. 9,31,33. ² იოან. 9,34.

დაანესა, რამეთუ: „ნუუკუე თქუენცაო?“ ესე გამოაჩინებს, ვითარმედ მას მოწაფე მისდა ეყო თავი თვსი და განკიცხნა იგინი და მოწყლნა. და უმეტესად შეეხების მათ, რომელ-ესე საქმე არს სულისა კადნიერქმნულისა და ფრთოვანისა და უგულებელსმყოფელისა მათისაჲ, რომელი გამოაჩინებდა დიდად პატივსა მისსა და მოასწავებდა, რამეთუ იგინი ამაოდ აგინებდეს ესრეთ საკვრველსა მას და ჭეშმარიტსა ქრისტესა, და ვითარმედ არარაჲ ევნების მას მათისა შეურაცხებისაგან. ხოლო რომელი-იგი მათ ვითარცა გინებად ჰრქუეს, მან ვითარცა პატივი მიიღო, რამეთუ ჰრქუეს მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „შენ ხარ მოწაფე მისი, ხოლო ჩუენ მოწაფენი მოსეს-ნი ვართ“ (9,28).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ნუ იყოფინ! რამეთუ უკუეთუმცა მოსესნი იყვნით, ქრისტესნიცამცა იყვნით; არამედ არცა მოსესნი ხართ, არცა ქრისტესნი. ამისთჳს პირველვე ქრისტე ეტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუმცა მოსე გრწმენა, ჩემიცამცა გრწმენა“.¹

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ვიციტ ჩუენ, ვითარმედ მოსეს ეტყოდა ღმერთი, ხოლო ესე არა ვიციტ, ვინაჲ არს“ (9,29).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინაჲ იციტ, ანუ ვინ გითხრა? მშობელთა ჩუენთაო. და მშობელთა არა უსარწმუნოეს არსა, რომელი ესეოდენთა სასწაულთა მიერ დაამტკიცებს, ვითარმედ ღმერთისა მიერ მოსრულ არს და ზეცისასა იტყვს? და არა თქუეს, თუ: გუასმიეს, არამედ „ვიციტო“. სმენილსა ვითარცა ხილულსა იტყვან ცნობად და რომელი უხილავს, იგი უდარეს სმენილისა აქუს; რამეთუ იგი არა ეხილვა, არამედ ასმიოდა, ხოლო ესე არა ასმიოდა, არამედ ეხილვა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „მიუგო კაცმან მან, ვითარმედ: საკვრველი ესე არს, რამეთუ თქუენ არა იციტ, ვინაჲ არს, და მე აღმიხილნა თუალნი ჩემნი“ (9,30).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ კაცი არასაჩინოჲ წინაშე თქუენსა, არცა დიდებული თქუენ მიერ ეგევითართა საქმეთა იქმს, ვიდრელა საცნაურ არს ყოვლით კერძო, რამეთუ ღმერთი არს, და არცა ერთი ეჭმარების კაცთა-მიერი შეწევნაჲ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ხოლო ესე ვიციტ, რამეთუ ცოდვილისაჲ არა ისმინის ღმერთმან“ (9,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ მათ ვინაჲთგან პირველ ეთქუა, ვითარმედ: „ვითარ ჴელ-ენიფების კაცსა ცოდვილსა ესევითართა სასწაულთა საქმედ?“ ამისთჳს მათსავე სიტყუასა მოიღებს და მოაწესენებს მათ, რადთა მას ზედა მტკიცე იყვნენ, ვითარმედ უკუეთუმცა ცოდვილ იყო,

¹ იოან. 5,46.

ვერ იქმს სასწაულთა. ჰხედავა, ვითარცა პირველცა, რაჟამს იტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ ცოდვილი არს, მე არა უნყი“, არა თუ იჭუეულად იტყოდა, არამედ მტკიცედ იცოდა, ვითარმედ არა ცოდვილ არს. ამისთვისცა, რაჟამს-ესე ჟამი ჰოვა, თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ესე ვიცით, რამეთუ ცოდვილისაჲ არა ისმინის ღმერთმან, არამედ უკუეთუ ვინმე არნ ღმრთისმსახურ და ნებასა მისსა ჰყოფნ“ (9,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აქა გამოაჩინა, ვითარმედ ჭეშმარიტებით საქმეთა ღმრთისათა მოქმედი არს. რამეთუ ვინაჲთგან იგინი იტყოდეს თავთა თვსთა ღმრთისმსახურად, შესძინა მან და თქუა, ვითარმედ: „ნებასა მისსა იქმოდის“; რამეთუ არა კმა არს ესე ოდენ, რაჲთა კაცმან მან იცოდის ღმერთი. მერმე აღამაღლებს თქუმულსა მას:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „საუკუნითგან არასადა ისმა, ვითარმცა ვინ აღუხილნა თუალნი შობითგან ბრმისანი“ (9,32).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესე იგი არს, ვითარმედ: საცნაურ არსო, რამეთუ ცოდვილთასა არა ისმენს, ხოლო ამან სასწაულიცა ქმნა, და სასწაული ესე-ვითარი, რომელ ვერვის კაცთაგანსა უქმნიეს ესე. და ამისთვის საცნაურ არს, ვითარმედ ყოველთავე წარჰჴდა სათნოებითა, და უზეშთაეს არს საქმჴ მისი ყოველთა კაცთასა.¹ ხოლო ისმინე, თუ მათ რაჲ თქუეს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ცოდვასა შინა შობილ ხარ ყოლად, და შენ გუასწავებ ჩუენ? და განჴადეს იგი გარე“ (9,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ვიდრემდის მოელოდეს, თუ უარ-ყოს, მოუწოდდეს მას და სარწმუნოცა ჰყვა, ხოლო უკუეთუ არასარწმუნოდ, რაჲსათვს ორგზისცა ჰკითხეს? ხოლო ვინაჲთგან მან ჭეშმარიტი თქუა უშიშად, რაჟამს-იგი ჯერ-იყო, რაჲთამცა უმეტესად დაუკვრდა საქმჴ მისი, მაშინ უფროჲსად დასაჴეს იგი. ხოლო რაჲ არს სიტყუაჲ ესე, თუ: „ცოდვასა შინა შობილ ხარ ყოლად“? რამეთუ აქა სიბრმესაცა მისსა აყუედრებენ უკეთურებით, და აჩუენებდეს, ვითარმედ ცოდვათათვს იშვა ბრმად, რომელი-იგი შეუძლებელ იყო. და ამისთვის ქრისტე იტყოდა, ვითარმედ: „შჯად მოვედ მე სოფელსა ამას, რაჲთა რომელნი არა ჰხედვიდეს, ჰხედვიდენ, და რომელნი ჰხედვიდეს, დაბრმენ“.²

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ცოდვასა შინა შობილ ხარ ყოლად, და შენ გუასწავებ ჩუენ?“ (9,34).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და რაჲ თქუა კაცმან მან? არა თუ თვსი წესი დადვა, არამედ ყოველთა მიერ საცნაური საქმჴ თქუა, ვითარმედ: **„ვიცით, რომელ ცოდვილთასა ღმერთი არა ისმენს“ (9,31). „და განჴადეს იგი გარე“ (9,34).** იხილე ჭეშმარიტებისა იგი ქადაგი, ვითარ სიგლახაკჴ სი-

¹ შდრ. იოან. 9,33. ² იოან. 9,39.

ბრძნისა არა დამაყენებელ იქმნა. ჰხედავა, რაოდენი ჰრქუეს მას, და მან საქმით და სიტყვით ჭეშმარიტებად წამა?

სწავლაჲ ნმ

ვითარმედ ჯერ-არს სწავლაჲ წმიდათა წერილთაგან და განყენებაჲ ბოროტთა ხედვათაგან

ესე ყოველი წერილ არს, რადთა ჩუენ ვჰბაძვიდეთ. რამეთუ უკუეთუ გლახაკმან და ბრმამან, რომელსა არცა ეხილვა იგი, ესეოდენი კადნიერებაჲ აჩუენა და მათ ყოველთა წინააღუდგა, განმჴეცებულთა და ეშმაკეულთა, და ირჩია განვრდომაჲ გარე, ვიდრე დათრგუნვაჲ ჭეშმარიტებისაჲ, რაოდენ უმეტესად თანაგუაჲ, რომელთა ესეოდენი ჟამი სარწმუნოებასა შინა დაგვყოფიეს და ესეოდენნი სასწაულნი გვხილვან, რომელთადა უმეტესი კეთილი მოცემულ არს, ვიდრე მისდა, და შინაგანნი თუალნი აღხილულ არიან, და დიდნი იგი საიდუმლონი გვხილვან და ესევითარსა პატივსა ნოდებულ ვართ, რადთა ყოველსავე კადნიერებასა ვაჩუენებდეთ მის ზედა განმდრეკელთა მიმართ ჩუენთა. ხოლო ესე შეუძლოთ ქმნად, უკუეთუ კადნიერებაჲ გუაქუნდეს და წერილთა ვისმენდეთ კეთილად და არა გარეწარად. რამეთუ უკუეთუ ვინ აქა მოვიდოდის ეკლესიად და ისმენდეს გულსმოდგინებით, კმა არს წელიწადი ერთი გამოცდილებისა დიდისა მიცემად მისა, არამედ აწ რომელნიმე ესრეთ უბადრუკებით არიან, რომელ ესეოდენსა სმენასა ზედა არცა სახელები იციან წიგნთაჲ, არცა ჰრცხუენის, არცა ძრწიან გარეწარად წმიდასა ეკლესიასა შესლვად; არამედ უკუეთუ მეზარბითეთა, ანუ მესტვრეთა, ანუ სხუათა საეშმაკოთა საქმეთა მოქმედთა თანა მივიდენ, დღე ყოველ არიან მუნ და ისმენენ გულსმოდგინებით.

ხოლო რაჟამს ღმერთი წინაჲსწარმეტყუელთა მიერ და მოციქულთა გუეტყოდის, დაგუეძინების და მოგუენწყინების, ვიფხანთ და ვიფქნარებთ, და სიცხესა მისლვად მუნ გუეშინის და ზამთრის წჳმად დიდად შეგვრაცხია და შინა ვსხედთ. და რაჟამს ჟამი მღერისაჲ და ცხენთა რბევისაჲ მოიწიოს, მივალთ მუნ, სადა არა არს სართული, და მოვითმენთ სიცივესა და სიცხესა და წჳმასა და თიჯასა და სიშორესა გზისასა. ხოლო აქა, სადა სართული არს და სიტყუად საკვრველი, უდებ ვიქმნებით სარგებელისათჳს სულთა ჩუენთაჲსა. ამისთჳს ამაოთა მათ ზედა ჴელოვანნი ვართ, ხოლო კეთილსა ზედა და საჴმარსა – უსწავლელნი და გამოუცდელნი. და უკუეთუ ვინ მომღერალად გინოდოს, გინებად გიჩნს, და უკუეთუ მომღერალისა ხილვად გიჴმოს, არა ივლტი, და საქმესა მას, რომლისა სახელი გძაგს, მას სდევ, ხოლო აქა, სადა სახელიცა და საქმჴ

პატიოსანი არს, ქრისტიანობად, არცა იცით, თუ რად არს საქმწ იგი. რად არს ამის უგულისხმოებისა უბოროტცს?

და არიან ვიეთნიმე, რომელთა უკუეთუ ჰკითხოს ვინ, ვითარმედ: ვინ არს ამოს? ანუ: ვინ არს ავდია? ანუ: რად არს რიცხვ წინადასწარმეტყუელთად? ანუ: მოციქულნი რომელნი არიან? ვერცა პირსა აღაღებენ, ხოლო ცხენთათჳს და მგოსანთა ფილოსოფოსთა და რიტორთა უმახვლწსთა სიტყუათა იტყვან; და მერმე ამას ყოველსა ზედა იტყვან, ვითარმედ: და რად ვნებად არსო ამისგან, ანუ რად დაჭირვებად? და მე მისთჳს სულთ-ვითქუამ, რომელ ვნებადცა არა იციან საქმწ იგი, ვერცა გულისხმა-ჰყოფენ ბოროტსა მისსა.

ჴ კაცო, მოგცა ღმერთმან დროებად ცხორებისა შენისად, რადთამცა ჰმსახურე მას, და შენ წარაგებ მას ამოებასა შინა და არარას შინა კეთილსა, და ჯერეთ იტყვ, თუ: რად ბოროტი არს საქმწ იგი? და უკუეთუ ვეცხლი მცირწ ამაოდ წარაგო, დაჭირვებად შეგირაცხიეს, ხოლო დღეთა შენთა ყოველთა წარაგებ ცუდად და საეშმაკოთა საქმეთა შინა, და არა დაჭირვებად გიჩნსა? ჯერ-იყო, რადთამცა ფსალმუნებასა და ლოცვასა შინა წარაგენ დღენი შენნი, ხოლო შენ წარჰჴდი მათ ამბოხებასა შინა და გინებასა და ბილწთა სიტყუათა და სიხარულსა შინა უჴმარსა და საქმეთა შინა მღერისათა, და განჰლევ დღეთა შენთა ბოროტისათჳს თავისა შენისა და ამას ყოველსა ზედა იტყვ: რად ბოროტი არსო საქმწ ესე? და არა იცი, ვითარმედ ყოვლისავე საქმისა უფრო ჯერ-არს უგულებელს-ყოფად, ვიდრე ჟამისად? რამეთუ ოქროდ თუ წარსწყმიდო, ადრე ჰპოვო იგი კუალად, ხოლო ჟამი რომელი წარსწყმიდო, ვერღარაოდეს ჰპოვებ, რამეთუ შემოკლდებიან ჟამნი ჩუენნი; და უკუეთუ მოცემულნი ესე დღენი არა კეთილად ვიჴმარნეთ, რად ვთქუათ მას დღესა, რაჟამს მუნ მივიდეთ?

რამეთუ უკუეთუმცა ძესა შენსა უბრძანე სწავლად ჴელოვნებისა რადსამე, და იგიმცა შინა ჯდა და სასწავლოდ არა მივიდოდა, არცამცა უჴმნაა ამას მოძღუარმან და გრქუა შენ, ვითარმედ: უკუეთუ არა მოვიდოდის სასწავლოდ, ვითარ წარმოგიდგინო იგი ჴელოვნად? ეგრეთვე უკუე ჩუენ ზედაცა ქმნად არს, და გურქუას ჩუენ ღმერთმან, ვითარმედ: ჟამი მიგეც თქუენ სწავლად ამის ჴელოვნებისა, რომელ არს ღმრთისმოშიშებად, და რად წარაგეთ ჟამი იგი ამაოდ? ანუ რადსათჳს არა მიხვდოდეთ მოძღურისა მიმართ ზედადსზედა სწავლად? რამეთუ არა ჴორციელთა ჴელოვნებად არს ღმრთისმოშიშებად, ვითარცა წინადასწარმეტყუელი იტყვს, ვითარმედ: „მოვედით, შვილნო, ისმინეთ ჩემი, და შიში უფლისად გასწაო თქუენ“;¹ და: „ნეტარ არს კაცი, რომელი განსწავლო

¹ ფსალმ. 33,12.

შენ, უფალო, და შჯულისა შენისაგან დაუმარხო მას“.¹ ხოლო რაჟამს-ესე ჟამი წარაგო შენ ბოროტსა შინა, რაჟღა ჰპოვო სიტყუად, რაჟთა მიუგო შენ უფალსა?

არამედ იტყვან ვიეთნიმე: და რად არა გრძელნი ჟამნი დაუნესებთან ცხორებისა ჩუენისანი? არამედ ჟ უმადლოებად ესე ფრიადი! რომლისათჳს თანაგუედვა ფრიადი მადლობად, რომელ შეუმოკლებიან შრომანი და განსუენებად გრძელ და უკუდავ უქმნიეს, ამას ზედა სდრტუნავა?

გარნა არა უწყი, ვითარ შემოვედით ამათ სიტყუათა და განვაგრძეთ სიტყუად ჩუენი. ამისთჳს ჯერ-არს კუალად დაცხრომად, რამეთუ ესეცა ჩუენისა სულმოკლებისად არს, რომელ აქა რაჟამს განგრძელდეს სიტყუად, მოვინყინებთ, ხოლო მუნ შუადლითგან ვიდრე მწუხრადმდე არა წარვლენ.

არამედ გვედრები თქუენ, მომეცით ესე მადლი და შეჰმშჳალენით თავნი თქუენნი კეთილთა საქმეთა, რაჟთა ესრეთ მიხაროდის თქუენთჳს და მხიარულ ვიყო, რაჟთა ვიქადოდი თქუენთჳს, და თქუენ დაიმკდროთ სასყიდელი ღმრთისა მიერ, უკუეთუ ჩემითა სწავლითა ბოროტისაგან მოხვდეთ კეთილსა და შეენყნარნეთ ღმერთსა და არა თუ ოდენ მას საუკუნესა დაიმკდროთ სასყიდელი, არამედ აქაცა გიხაროდის, რამეთუ ესევითარი არს სათნოებად, რომელი გკრგუნთა თანა მის საუკუნოჲსათა აქაცა ფრიადსა სიხარულსა მოგუატყუებს. ვირწმუნნეთ უკუე სიტყუანი ესე, რაჟთა აქაცა და მას საუკუნესაცა დავიმკდროთ სიხარული მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ ფსალმ. 93,12.

სიტყუაჲ ესე: „ესმა იესუს, რამეთუ განაძეს იგი გარე, პოვა იგი და ჰრქუა მას: **შენ გრწამსა ძვ ღმრთისაჲ? მიუგო მან და ჰრქუა: ვინ არს, უფალო, რადთა მრწმენეს მისი?**“ (9,35-36).

თარგმანი: რომელთა ჭეშმარიტებისათჳს და ქრისტესთჳს ევნებოდის და იგინებოდინან, იგინი არიან, რომელთა პატივ-ეცემის, რამეთუ ვითარცა რომელმან ყოველივე დაუტევოს მისთჳს, მას უპოვნიეს ყოველივე, და ვითარცა რომელმან სული თჳსი მოიძულოს მისთჳს, მას შეუყუარებიეს იგი, ეგრეთვე რომელი იგინებოდის მისთჳს, მას უფროდსად პატივ-ეცემის, ვითარცა კაცსა მას ბრმაყოფილსა ზედა იქმნა. რამეთუ განაძეს იგი ჰურიათა ტაძრისაგან, და პოვა იგი მეუფემან ტაძრისამან; განეყენა იგი შესაკრებელსა ბოროტსა და მიემთხჳა წყაროსა მას ცხორებისასა; იგინა ქრისტეს შეურაცხისმოყველთა მიერ და პატივიცა მეუფისა მიერ ანგელოზთაჲსა, რამეთუ ესევეთარნი არიან სასყიდელნი ჭეშმარიტებისანი. ეგრეთვე ჩუენ უკუეთუ აქა დაუტევნეთ საფასენი, ვჰპოვებთ მუნ კადნიერებასა; უკუეთუ აქა ვიჭიროდით, ვჰპოვებთ მუნ განსუენებასა; უკუეთუ აქა ვიგინნეთ ღმრთისათჳს, პატივ-ვიცნეთ აქაცა და მუნცა, სასუფეველსა ცათასა, უკუნისამდე.

ხოლო ვითარცა განაძეს იგი ტაძრისაგან, პოვა იგი იესუ, და აჩუენებს მახარებელი, ვითარმედ განზრახვით მივიდა ხილვად მისა. და იხილე, თუ რაჲ კეთილი უყო მას, რამეთუ თავი იგი ყოველთა კეთილთაჲ მიანიჭა მას, ესე იგი არს, რამეთუ აცნობა მას თავი თჳსი, რომელსა პირველ არა იცნობდა, და თჳსთა მოწაფეთა თანა დაანესა.

ხოლო იხილე, ვითარ ყოველსავე იტყჳს მახარებელი. და თქუა რაჲ, ვითარმედ: „გრწამსა ძვ ღმრთისაჲ?“ ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ვინ არს, უფალო?“ რამეთუ არღა იცოდა, დაღაცათუ განკუენებულ იყო, რამეთუ პირველ ბრმაჲ იყო, და გან-რაჲ-იკურნა, მათ ბოროტთა მიერ შეპყრობილ იყო. ამისთჳსცა, ვითარცა ერისთავმან მჭედარი ახოვანი, ესრეთ შეინყნარა იგი და ჰრქუა მას: „შენ გრწამსა ძვ ღმრთისაჲ?“ რაჲ არს ესე, რომელ შემდგომად ესეოდენტა სიტყჳს-გებათა და კადნიერებათა მისთა ჰკითხავს, ვითარმედ: „გრწამსა?“ არა თუ უმეცარ იყო, არამედ ენება, რადთამცა შეამეცნიერა მას თავი თჳსი და რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ შეუწირავს მას მისი სარწმუნოებაჲ. ამისთჳს ჰრქუა მას: „გრწამსა შენ ძვ ღმრთისაჲ?“ ვითარცა მადლიერქმნილი ჰკითხავს მას. და პირველად მოიყვანა იგი სურვილსა თავისა თჳსისასა, რამეთუ არა ჰრქუა მეყსელად, თუ: გრწმენინ, არამედ პირველად ჰკითხა, ხოლო მან მიუგო: „ვინ არს იგი, უფალო, რადთა მრწმენეს მისი?“ აჰა ესერა ესე სიტყუაჲ არს ფრიად სურვიელისა სულისაჲ.

სახარება: „მიუგო იესუ და ჰრქუა: და იხილე იგი, და რომელი იტყვს შენ თანა, იგი არს. ხოლო მან ჰრქუა: მრწამს, უფალო, და თაყუანის-სცა“ (9,37-38).

თარგმანი: არა ჰრქუა მას, თუ: მე ვარ, რომელმან განგკურნე შენ, არამედ ყოველივე დაიდუმა და ჰრქუა: „გრწამსა ძჴ ღმრთისაჲ?“ ხოლო მან ფრიადი სურვილი თჴსი აჩუენა და მეყსეულად თაყუანის-სცა მას, რომელი-ესე მცირედთა ქმნეს განკურნებულთაგანთა, ვითარცა კეთროვანთა მათ და სხუათა მრავალთა. ხოლო ვითარცა მან თაყუანის-სცა, ამისთჴს თქუა ქრისტე:

სახარება: „შჴად სოფელსა ამას მოსრულ ვარ, რადთა რომელნი არა ხედვიდეს, ხედვიდენ, და რომელნი ხედვიდეს, დაბრმენ“ (9,39).

თარგმანი: ამით სიტყუთა იგიცა განამტკიცა სარწმუნოებასა ზე-და და განაკრთვნა ფარისეველნი, რამეთუ იყვნეს მუნ მის თანა. ხოლო თუ: „შჴად სოფელსა ამას მოვედ“, ესე იგი არს, რადთა უმეტესისა ტანჯვისა თანამდებ იქმნენ იგინი, რომელთა დასაჯეს იგი, და იგინი არიან დაშჴილნი. ხოლო აქა ორთა ხედვათა იტყვს და ორთა სიბრმეთა: სული-ერსა და ჴორციელსა.

სახარება: „ესმა ფარისეველთაგანთა, რომელნი იყვნეს მის თანა, და ჰრქუეს: ნუუკუე ჩუენცა ბრმანი ვართა?“ (9,40).

თარგმანი: და სხუასა ადგილსა იტყვს: „არავის სადა ვჴმონებდით“;¹ და: „სიძვისაგან არა შობილ ვართ“.² ეგრეთვე აქაცა ჴორციელსა ოდენ გულისხმა-ჴყოფენ. ხოლო თავადმან გამოაჩინა, ვითარმედ: უმჯობეს იყო, თუმცა ბრმანი იყვნენ, და თქუა:

სახარება: „უკუეთუმცა ბრმანი იყვნენ, ცოდვამცა არა გაქუნდა“ (9,41).

თარგმანი: ვინადთგან მათ საქმჴ იგი სირცხჴლისა ღირსად აქუნდა, მიაქცია იგი თავთა მათთა, ვითარმედ: უმჯობეს იყო, უკუეთუმცა თქუენცა იყვნენ ბრმა, რადთამცა მოჴკუეთა მათგან კაცობრივი გონება და დაამდაბლა ზუაობაჲ მათი.

სახარება: „ხოლო აწ იტყუთ, ვითარმედ: ვხედავთ“ (9,41).

თარგმანი: ვითარცა მუნ იტყოდა, ვითარმედ: „რომელსა თქუენ იტყუთ, თუ: ღმერთი ჩუენი არს“,³ ეგრეთვე აქა იქმს, და რომელი მათ დიდად საქებელად აქუნდა, მან უმეტესისა სატანჯველისა მომატყუებულად გამოაჩინა, რამეთუ ხედვად, რომელი ღმერთმან კეთილისათჴს მისცა, ბოროტად იჴმარეს. და მერმე იტყვს სიბრმისა მათისათჴს, რამეთუ რადთა ვერ თქუან, თუ: არა ჩუენისა სიბრმისათჴს არა შეგიდევით, არამედ რამეთუ არა ჴეშმარიტ ხარ, ამისთჴს ჴყოფს ყოველსავე სიტყუასა

¹ იოან. 8,33. ² იოან. 8,41. ³ იოან. 8,54.

თქსსა. ამისთვის არა ცუდად თქუა მახარებელმან, თუ: „ესმა ფარისეველ-თაგანთა ვიეთმე, რომელნი იყვნეს მის თანა“, არამედ რადთა მოგუა-ვსენოს, ვითარმედ იგინი იყვნეს, რომელნი პირველ ქვასა დაჰკრებდეს. ხოლო ქრისტემან იწყო გამოჩინებად პირველ, თუ რად არს მაცთური და არაჭეშმარიტი, რადთამცა ესრეთ სირცხვლეულ-ყვნა იგინი, რაჟამს უჩუენა, ვითარ იგი მწყემსი იყო კეთილი, და იგინი არა შეუდგეს მას. ამისთვის იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „ამენ, ამენ გეტყვ თქუენ: რომელი არა შევალს კარით ეზოსა ცხოვართასა, არამედ შევალს სხვთ კერძო, იგი მპარავი არს და ავაზაკი“ (10,1).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილენ საქმენი ავაზაკისანი: პირველ, რომელ არა განცხადებულად შევალს, მეორედ, რომელ არა კარით შევალს, ესე იგი არს, ვითარმედ არა წერილთაებრ; ხოლო აქა პირველ მისა ყოფილთა და შემდგომად მისა ყოფადთა მოასწავებს: ანტეს და ქრისტემტყუვართა და იუდას და თევდას. ხოლო სამართლად უწოდა წერილთა „კარად“, რამეთუ იგინი განგვლებენ ჩუენ გულისხმის-ყოფასა ღმრთისასა, იგინი ცხოვარ-გუყოფენ და მგელთა არა მოუშუებენ, რამეთუ ვითარცა კარსა ძლიერსა, ეგრეთ დაუჭვენ მწვალებელთა შესლვასა. მათ მიერ ვიცნობთ მწყემსთა და არა მწყემსთა.

ხოლო რად არს „ეზო“ და „ცხოვარნი“ და მათი განგება? რამეთუ რომელი არა წერილთა იჴმარებდეს, არამედ სხუასა გზასა თავით თქსით მოიპოვებდეს, „იგი მპარავი არს“. ამისთვის ჰურიათა ეტყოდა: „გამოეძიებდით წერილთა“, ¹ და მოსეს და წინადასწარმეტყუელთა მრავალგზის მოწამედ მოიყვანებდა. ხოლო ამათ სიტყუათა მიერ, რომელ თქუა, თუ: „შევალს სხვთ კერძო“, მნიგნობარნიცა მოასწავნა, რამეთუ ასწავლიდეს კაცთა ბრძანებით და გარდაჰვდებოდეს შჯულსა. ხოლო იხილენ კუალად სასწაულნი იგი მწყემსისანი, თუ ვითარ იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „რომელი შევალს კარით, მწყემსი არს ცხოვართად. და ამას მეკარემანცა განულის, და ცხოვართა ჴმისა მისისად ისმინიან, და თქსთა ცხოვართა უწენს სახელით და განიყვანნის იგინი და წინაშე მათსა ვიდოდის“ (10,2-4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: არარად დამაყენებელ არს, რადთა „მეკარედ“ გულისხმა-ვყოთ აქა მოსე, რამეთუ მისდა რწმუნებულ იყვნეს აქა სიტყუანი ღმრთისანი. „და ცხოვართა ჴმისა მისისად ისმინონ“. რამეთუ ვინადთგან იგინი „მაცთურით“ ჰხადოდეს მას, ენება თავადსა, რადთამცა უჩუენა მათ, ვითარმედ არა ჯერ-არს მათისა ურწმუნოებისათჳს მისა „მაცთურით“ ხდად. რამეთუ იგინი თვთ არა უსმენდეს მას, არცა შეუდგეს, ვითარცა

¹ იოან. 5,39.

ცხოვარნი, არამედ განდგომილ იქმნეს მისგან. რამეთუ ვინაჲთგან მწყემსისა მის საქმე ესე არს, რაჲთა კარით შევიდეს, და იგი კარით შევიდა, რომელიცა მას ურჩ ექმნა და არა შეუდგა, არა სამე ცხოვარი იყო. რამეთუ რომელნიცა ცხოვარნი იყვნეს, შეუდგეს მას, და რომელნიცა არა შეუდგეს, მათ არა თუ მისსა მწყემსობასა ავნეს, არამედ თავნი თჳსნი ცხოვართაგან უცხო-ყვნეს თჳსითა უკეთურებითა. ხოლო ქუემორე კუალად უკუეთუ გესმეს, რომელ თავსა თჳსსა „კარად“ სახელ-სდებდეს, ნუ გიკვრს, რამეთუ იგი „კარადცა“ სახელ-სდებს თავსა თჳსსა და „მწყემსადცა“ და „ცხოვრად“ და თვთოსახედ ქადაგებს თჳსსა განგებულებასა, რამეთუ რაჟამს მამისა მიმიყვანებდეს ჩუენ, „კარად“ უნესს თავსა თჳსსა და „გზად ცხორებისად“, ხოლო ოდეს გკლუნიდეს ჩუენ, მაშინ „მწყემსად“ უნესს თავსა თჳსსა, და ოდეს ჩუენთჳს დაიკლვოდის, მაშინ – „ცხოვრად“, და რაჟამს გამოზრდასა ჩუენსა მოასწავებდეს, მაშინ – „პურად ცხორებისად“, ხოლო აქა „მწყემსად“ იტყვს, რომლისაჲ ისმინიან ცხოვართა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და თჳსთა ცხოვართა უნესნ სახელით და განიყვანნის იგინი და წინაშე მათსა ვიდოდის“** (10,3-4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარ უკუე? რამეთუ არა ესრეთ არს საქმე მწყემსისაჲ, რამეთუ მწყემსი უკუანა შეუდგების ცხოვართა და არა წინა. არამედ ესე გამოაჩინებს, ვითარმედ ყოველთა წარუმართოს ჭეშმარიტებისა მიმართ, და ამისთჳს წინააღმდეგომად სხუათა მწყემსთასა იქმს, ვითარცა-იგი წარ-რად-ავლენდა ცხოვართა შორის მგელთასა,¹ რომელი-იგი ფრიად საკვრველ არს ესე მწყემსობაჲ. და ამას ადგილსა ბრმისათჳსცა მოასწავებს, რამეთუ მოუწოდა მას შორის ჰურიათა, და მან ჴმად მისი ისმინა და შეუდგა მას.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და უცხოთა არა შეუდგენ, რამეთუ არა იციან ჴმად უცხოთაჲ“** (10,5).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: თეჲდას და იუდას და მსგავსთა მათთა იტყვს აქა და რომელნი შემდგომად მისა მოსლვად იყვნეს, და უჩუენა, ვითარმედ განყოფილ იყო იგი მათგან. და პირველად ყო მისგან განყოფაჲ წერილთა მიერ, რამეთუ იგი ყოველსავე მსგავსად წერილისა იქმოდა, ხოლო იგინი – არა; და მეორე განყოფილებაჲ ქმნა ცხოვართა განყოფილებისაგან, რამეთუ არა ვიდრელა აქა იყო ოდენ, არამედ შემდგომად აღსრულებისაჲცა ჰრწმენა მისი, ხოლო იგინი მეყსეულად დაუტევენეს; და კუალად მესამედ, რამეთუ იგინი მოვიდეს, ვითარცა მძლავრნი, ხოლო ესე ივლტოდა ყოვლისაგანვე კაცობრივისა დიდებისა; და მერმე, რამეთუ ესე ცხორებისათჳს ცხოვართაჲსა ისწრაფდა მარადის, ხოლო მათ წარწყმედისათჳს ისწრაფეს, და მათ განსცნეს რწმუნებულნი იგი მათდა და ივლტოდეს,

¹ შდრ. მათ. 10,16; ლუკ. 10,3.

არამედ თავადმან დადვა სული თჳსი მათთვის; და მათ ზედა ყოველივე უნებლიათ მოიწია, ხოლო ამან ნეფსით თავს-იდვა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„ამას იგავსა ეტყოდა მათ იესუ, ხოლო მათ ვერ გულისხმა-ყვეს, რასა ეტყოდა“** (10,6).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო რადსათჳს არა ცხადად ეტყოდა? ამისთვის, რად-თა უმეტესითა მოსწრაფებითა ისმენდენ. ხოლო ვინაფთგან ესე აღასრუ-ლა, ან კუალად შესძინებს და იტყვს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მე ვარ კარი: ჩემ მიერ თუ ვინმე შევიდეს, ცხოვნდეს; და შევიდეს და გამოვიდეს და საძოვარი პოვოს“** (10,9).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესრეთ განსუენებასა შინა იყვნენ. ხოლო „საძოვრად“ უნესს ჳელმწიფებასა და უფლებასა, ესე იგი არს, ვითარმედ შინაგან დაადგრეს და ვერვინ განაძოს იგი, ვითარცა მოციქულთა ზედა იქმნა, რამეთუ უშიშად შევიდოდეს და განვიდოდეს, ვითარცა უფალნი ყოვლისა სოფლისანი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„ყოველნი, რომელნი ჩემსა პირველად მოვიდოდეს, მპარავნი იყვნეს და ავაზაკნი, არამედ არა ისმინეს მათი ცხოვართა“** (10,8).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ესეცა თევდადსთჳს და იუდადსთჳს თქუა, რომელთა-იგი განადგინეს ერი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მპარავი არა მოვალს, არამედ რადთა იპაროს და კლას და წარწყმიდოს“** (10,10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვითარცა-იგი თევდადს და იუდადს ზედა, რომელთა მიერ მოწყდა ყოველი იგი ერი, რომელი შეუდგა მათ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მე მოვედ, რადთა ცხორებაჲ აქუნდეს და უმეტესი აქუნდეს“** (10,10).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: და რად არს ცხორებისა უმეტესი? სასუფეველი ცა-თად. არამედ არა იტყვს მას სახელით, გარნა სახელსა მას ცხორებისასა მოაქცევს კუალად, რომელი მათა საცნაურ იყო.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მე ვარ მწყემსი კეთილი“** (10,11).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ან ვნებისათჳს იტყვს და გამოაჩინებს, ვითარმედ ცხო-რებისათჳს სოფლისა იქმნების იგი, და ვითარმედ არა უნებლიათ მი-ვალს მუნ. და კუალად სახესა მას მწყემსისასა და სასყიდლით დადგინე-ბულისასა იტყვს, რამეთუ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მწყემსმან კეთილმან სული თჳსი დადვის, ხოლო სასყიდლით დადგინებულმან, რომლისა არა არიან თჳსნი, იხილის რად მგელი მომავალი, დაუტევნის ცხოვარნი და ივლტინ“** (10,11-12).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: აჰა ვითარ აჩუენებს უფლებასა მისსა სწორსა მამი-სა თანა, ვინაფთგან იგი არს მწყემსი, და მისნი არიან ცხოვარნი, ხოლო სასყიდლით დადგინებული ივლტინ მგლისათჳს.

სახარება: „და მგელმან მან წარიტაცნის ცხოვარნი“ (10,12).

თარგმანი: ესე პირველთა მათ ქმნეს: თევდა და იუდა და მათთა მსგავსთა, ხოლო თავადი რაჟამს შეიპყრეს, ჰრქუა მათ: „უტევეთ ამათ წარსლვად. რადთა აღესრულოს სიტყუად იგი, რომელი თქუა, ვითარმედ: არა წარწყმდა ერთიცა მათგანი“. ¹ და უხილავიცა იგი მგელი არა მიუშუა წარტაცებად ცხოვართა, რომელ არს ეშმაკი, რომელი არა მგელ ოდენ არს, არამედ ლომიცა, და ეძიებს, რადთამცა ვინ შთანთქა, ² იგივე გუელი არს და ვეშაპი. ³

სწავლაჲ 60

მცნებათა ქრისტჳსთა დამარხვისათჳს და საწმართმოყუარებისათჳს

ამისთჳს გევედრები, ვისმინოთ ჳმად ჭეშმარიტისა მის და კეთილისა მწყემსისა და მას ვჰმორჩილებდეთ, ხოლო უცხოჲსა ჳმასა ნუმცა ვისმენთ. ხოლო რად არს ჳმად მისი? „ნეტარ იყვნენ გლახაკნი სულითა; ნეტარ იყვნენ წმიდანი გულითა; ნეტარ იყვნენ მოწყალენი“. ⁴ უკუეთუ ამას ვიქმოდით, მწყემსსა თანა ვართ, და მგელი ვერ შემოგუეხოს, და უკუეთუ მოგუეახლოს, მეყსეულად შეიმუსროს, რამეთუ მწყემსი არს ჩუენი, რომელსა ესრეთ უყუართ, რომელ სულსა თჳსსა დასდებს ჩუენთჳს, და ძლიერი არს მეუფჳ ყოველთად. ხოლო ვინადთგან ძლიერიცა არს და უყუართცა, რადღა არს დამაყენებელ ჩუენდა ცხოვნებად? არარად, გარნა ჩუენი უდბება. რამეთუ იტყჳს: „ვერ ძალ-გიც ღმრთისა მონებად და მამონაჲსა“. ⁵ ან უკუეთუ ღმერთსა ვჰმონებდეთ, მისი მძლავრებად არა მოინიოს ჩუენ ზედა, რომელი უბოროტეს არს ყოვლისა მძლავრებისა, – სიყუარული საფასეთად, – რომელი საგსე არს შურითა და ჳდომითა, ბილწე-ბითა, ანგაჰრებითა, სიმთრვალითა, რამეთუ აზნაურთა ჰყოფს მონა, არა კაცთა მონა, არამედ ვნებათა. ჰ მონებად საეშმაკოდ, რომელსა მრავალნი სულნი დაუბნელებიან! დაბნელებულნი იგი ვერ სცნობენ წარწყმედასა მას და უფროჲსად არა ჰნებაჲს ცნობად, არამედ უხარის ბოროტსა მას შინა, და უკუეთუ ვის ენებოს ჳსნად მათი, განრისხებულ იქმნნიან.

ჰ კაცო, არა თუ ამისთჳს დაიბადე, რადთა მარადის ოქროსა და ვეცხლსა ჰმონებდე, არა თუ ამისთჳს შეგქმნა ღმერთმან ხატად თჳსა, არამედ ამისთჳს, რადთა მას სათნო-ეყო და ჰპოვნე საუკუნენი კეთილნი და ანგელოზთა თანა იშუებდე. ხოლო შენ რად შთააგდე თაჲსა შენსა უკუანაჲსკნელსა მას შინა უნდობასა ესევითარისა პატიოსნებისა წილ?

¹ იოან. 18,8-9; შდრ. იოან. 17,12. ² შდრ. 1 პეტ. 5,8. ³ შდრ. გამოცხ. 12,9; 20,2. ⁴ შდრ. მათ. 5,3,8,7; ლუკ. 6,20. ⁵ მათ. 6,24; ლუკ. 16,13.

რამეთუ ძმად შენი, რომელი მისვე ემბაზისაგან შობილ არს, რომლისაგან შენ, და იგი სიყმილითა განიხრწნების, და შენ სიმაძღრითა განსთქდები, იგი შიშუელ არს, და შენ სამოსელთა ზედა სამოსელთა შესძინებ საჭმელად მატლთა. და არა უმჯობეს იყოა, უკუეთუმცა გლახაკთა შეჰმოსე, რადთამცა განუხრწნელ და წარუპარველ იყო და საუკუნოდმცა ცხორებად მოგენიჭა? ანუ არა გუამი ქრისტესი უპატიოსნეს არსა არტახისა და კიდობნისა? რამეთუ არა თუ განუხრწნელად ოდენ დაჰმარხავს სამოსელთა, არამედ უბრწყინვალესცა ჰყოფს, და არცა კართა და მოქლონთა გვჰმს შეკრძალვად შიშისათჳს მპარავთადასა, რამეთუ ყოვლისაგანვე წარპარვისა უშიშ არს იგი და არს დამარხულ ცათა შინა.

ამას სიყუარულსა მე არა დავსცხრები თქუმად მარადის, და თქუენ მე არა მისმენთ, არამედ ნუმცა არს ესე თქუენ ყოველთა ზედა. გარნა ისმინეთ ჩემი, მდიდარნო და გლახაკნო, რამეთუ გლახაკთაცა ძალ-უც, ენებოს თუ, ქმნად მოწყალებისა პურიითა და გრილითა წყლითა, და ხილვითა უძღურთადათა, და სიტყვთა ნუგეშინის-ცემისადათა, და დადგენითა სახლსა შინა უცხოდადათა; რამეთუ არა სიმრავლესა საფასეთასა ვეძიებთ გლახაკთაგან, არამედ ამას მდიდართაგან ვეძიებთ, ხოლო გლახაკთა ქმნედ ძალისაებრ თჳსისა თითოეულმან ქველისსაქმჴ, და შეინირავს მას ღმერთი.

რაოდენნი ინატრიან, რადთამცა პოვნილ იყვნეს მას ჟამსა, რაჟამს ქრისტე იქცეოდა ქუეყანასა ზედა, რადთამცა შეინყნარა იგი სახედ თჳსა; ხოლო აჰა ესერა შესაძლებელ არს ანცა ამის საქმისა ქმნად, უკუეთუ ვის ენებოს, რადთა მოუწოდოთ მას სახედ თქუენდა და მოილოთ კურთხევად მისგან და გესმეს მას დღესა შინა: „მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო, და დაიმკვდრეთ სასუფეველი, განმზადებული თქუენთჳს უწინარეს სოფლის დაბადებისა. რამეთუ მშოიდა, და მეცით მე ჭამადი“,¹ და შემდგომი ამისი. ან უკუეთუ გუნებავს, რადთა ესე ჴმად გუესმეს, შევემოსოთ შიშუელი, შევინყნაროთ უცხო, გამოვზარდოთ მშიერი, ვასუათ წყურიელსა, მივიდეთ სნეულისა და საპყრობილეს მყოფისა და ვპოვოთ მას დღესა კადნიერებად და შენდობად ცოდვათად და საუკუნეთა კეთილთა მივემთხვნეთ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებად სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ მათ. 25,34-35.

თავი 2

სიტყუაჲ ესე: „**მე ვარ მწყემსი კეთილი, ვიცნი ჩემნი იგი, და მიციან ჩემთა მათ. ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამაჲ; და სულსა ჩემსა დავსდებ ცხოვართა ჩემთათჳს**“ (10,14-15).

თარგმანი: დიდ არს, საყუარელნო, წინამძღურობაჲ ეკლესიისაჲ და ფრიადი უწმს სიბრძნე და სიმწნე, ვითარცა ქრისტემან თქუა, რადთა სული თჳსი დადვას ცხოვართათჳს და არაოდეს დაუტევენს იგინი ოვრად, არამედ რადთა მარადის ჰბრძოდის მგელსა; რამეთუ ამით განყოფილ არს მწყემსი ჭეშმარიტი სასყიდლით დადგინებულისაგან, რამეთუ იგი თჳსსა ოდენ განრომასა ეძიებს და ცხოვართა უდებ-ჰყოფს, ხოლო ესე უფროჲსად ცხოვართასა ზრუნავს. ხოლო თქუა რაჲ საქმე მწყემსისაჲ, მავნებელნი ორნი ავსენნა: ერთი, რომელი დაჰკლვიდეს და იპარვიდეს, და მეორე, რომელი დაუტეობდეს და ივლტოდის. და პირველითა მით სიტყუთა თევდას და იუდას მოასწავებდა, ხოლო უკუანაჲსკნელითა ამით – ჰურიათა მათ მდღელთმოდღუართა, რომელნი არა ჰზრუნვიდეს რწმუნებულთა მათ ცხოვართათჳს, რამეთუ არცა წარწყმედულთა ეძიებდეს, არცა შეცთომილსა მოაქცევდეს, არცა შემუსრვილსა ჰკურნებდეს, რამეთუ თავთა თჳსთა აძოვებდეს და არა ცხოვართა.

ხოლო უფალმან გამოაჩინა, ვითარ შორს იყო ამისგან, რამეთუ სულსა თჳსსა დასდებდა ცხოვართათჳს, რამეთუ არცა განსცნა მორწმუნენი თჳსნი, არამედ იგი თავადი მოკუდა მათთჳს. ამისთჳსცა მარადის იტყოდა: „მე ვარ მწყემსი კეთილი“. ხოლო რადსათჳს არა იტყვან აქა, ვითარ-იგი პირველ იტყოდეს, ვითარმედ: „შენ თავისა შენისათჳს სწამებ, და წამებაჲ შენი არა არს საწმუნო“?¹ ამისთჳს, რამეთუ მრავალგზის დაუყვანა პირნი მათნი სასწაულთა მიერ და კადნიერად მეტყუელებისა. ხოლო ვინაჲთგან თქუა, თუ: „ცხოვართა ჩემთა ჴმისა ჩემისაჲ ისმინონ“,² რადთა ვერვინ თქუას, თუ: ურწმუნოთათჳს რაჲ სთქუა? ამისთჳს შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „ვიცნი ჩემნი იგი, და მიციან ჩემთა მათ“, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „არა განიშორა ერი იგი, რომელი წინაჲსწარ იცნა“;³ ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: მათთჳს ვიტყვ, რომელნი წინაჲსწარ ვიცნენ, რომელნი კეთილად ყოფად არიან.

სახარებაჲ: „**ვიცნი ჩემნი იგი, და მიციან ჩემთა მათ**“ (10,14).

თარგმანი: არამედ არა ესრეთ მიციან, ვითარცა მე ვიცი, რამეთუ მე ვითარცა ვიცი მამაჲ, მამამანცა მე მიცის ეგრეთვე, ხოლო სხუანი ვერ შეესწორებიან ჩემსა ცნობასა.

სახარებაჲ: „**ვითარცა მიცის მე მამამან, მეცა ვიცი მამაჲ**“ (10,15).

¹ იოან. 8,13. ² იოან. 10,16. ³ რომ. 11,2.

თარგმანი: ესრეთ კეთილად ვიცი იგი, ვითარცა მან მე მიცის. ამისთვისცა იტყოდა: „არავინ უწყის ძე, გარნა მამამან; არცა მამად ვინ იცის, გარნა ძემან“;¹ ჭეშმარიტითა მით ცნობითა.

სახარება: **„და სულსა ჩემსა დავსდებ ცხოვართათვს“** (10,15).

თარგმანი: მრავალგზის იტყვს ამას, რადთამცა გამოაჩინა სიყუარული თვსი, რომელი აქუნდა მორწმუნეთათვს, რამეთუ რომელ იტყოდა, თუ: „ნათელი ვარ და ცხორება“, უგუნურთა მათ მიერ და ბრმათა ზუაობად შერაცხილ იყო, ხოლო რომელ იტყოდა, თუ: მოვკუდები მათთვს, დაუყოფდა მათ პირსა, და არლარა აქუნდა სიტყუად თქუმად. ამისთვისცა ვერლარა იტყვან, თუ: „შენ თავისა შენისათვს სწამებ, და წამებად შენი არა არს ჭეშმარიტ“;² რამეთუ ფრიადსა გამოაჩინებდა სახიერებასა, რომელ მკლველთა მათ მისთათვს თავს-იდებდა სიკუდილსა. ამისთვისცა კეთილად და თვსსა ჟამსა შემოიღებს სიტყუასა წარმართთათვს და იტყვს:

სახარება: **„სხუანიცა ცხოვარნი მიდგან, რომელნი არა არიან ამის ეზოფსაგანნი; იგინიცა ჯერ-არიან მოყვანებად ჩემდა“** (10,16).

თარგმანი: აჰა ესერა კუალად სიტყუად ესე, ვითარმედ: „ჯერ-არს“, არა იძულებისად არს, არამედ უეჭუელად ყოფადისა მომასწავებელი, ვითარმცა იტყოდა, ვითარმედ: რად გიკვრს, უკუეთუ ამათ ეგულების შემოდგომად ჩემდა და ჳმისა ჩემისა სმენად? რამეთუ რაჟამს სხუანი იხილნეთ, რომელ შემომიდგენ და ჳმისა ჩემისად ისმინონ, მაშინ უმეტესად გიკვრდეს. ხოლო რომელ იტყვს, ვითარმედ: „რომელნი არა ამის ეზოფსაგანნი არიან“, ნუ დაგიკვრდების სიტყუად ესე, რამეთუ განყოფილება შჯულითა ოდენ არს, ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „ვერცა წინადაცუეთილება რას შემძლებელ არს, ვერცა წინადაუცუეთილება“.³

სახარება: **„იგინიცა ჯერ-არიან მოყვანებად ჩემდა“** (10,16).

თარგმანი: უჩუენებს, ვითარმედ ორნივე განბნეულნი იყვნეს და უმწყემსო, ვიდრემდე კეთილი იგი მწყემსი არა მოსრულ იყო, და მერმე მომავალსა მას ერთობასა მოასწავებს, ვითარმედ: **„იყვნენ ერთ სამწყსო“** (10,16), ვითარცა მოციქული იტყვს, ვითარმედ: „რადთა ორივე იგი მოიგოს მას შინა ერთად ახლად კაცად“.⁴

სახარება: **„ამისთვის უყუარ მე მამასა, რამეთუ მე დავსდებ სულსა ჩემსა, რადთა კუალად მოვიღო იგი“** (10,17).

თარგმანი: და რად იყოს ამის სიტყვსა უმდაბლესი, რომელ მეუფჳ ჩუენი ჩუენთვს შეიყუარებოდა ამისთვის, რამეთუ ჩუენთვს მოკუდებოდა? ხოლო რად არს სიტყუად ესე? ნუუკუე უწინარეს ამის ჟამისა

¹ მათ. 11,27; შდრ. ლუკ. 10,22. ² იოან. 8,13. ³ გალ. 5,6; შდრ. 1 კორ. 7,19. ⁴ ეფეს. 2,15.

არა უყუარდა იგი, არამედ ან ინყებს მამად სიყუარულსა მისსა, რამეთუ ჩუენ ვართ მიზეზ მისისა შეყუარებისა? ჰხედავა, ვითარ იჴმარებს ამას სიმდაბლესა? ხოლო რადსათჳს თქუა ესე აქა? ვინათგან „უცხოლ“ უნოდდეს მას და „მაცთურით“ ჰხადოდეს და ვნებად მათჳს მოსრულსა, ამისჳს ეტყჳს, ვითარმედ: დაღაცათუ სხჳსა არარადსათჳს, არამედ ამისჳს თანაგედვა სიყუარული ჩემი, რომელ ესრეთ მიყუართ, ვიდრელა თქუენჳს მოვკუდები, და ვინათგან მე მიყუართ, მამასაცა ესრეთ უყუართ, რომელ თქუენჳს სიკუდილისათჳს შემყუარებს მე. კუალად ამასცა აჩუენებს, ვითარმედ არა უნებლიათ მოვალს საქმისა მის მიმართ, რამეთუ უკუეთუმცა უნებლიათ მოვიდოდა, ვითარმცა სიყუარულისა მოქმედ იყო საქმჳ იგი? და კუალად, რადთა გამოაჩინოს, ვითარმედ მამასაცა ფრიად სათნო-უჩნს საქმჳ იგი. ხოლო უკუეთუ ვითარცა კაცი იტყოდის ამას, ნუ გიკჳრს, რამეთუ მრავალგზის გკთქუამს ამის საქმისა მიზეზი, თუ რადსათჳს კაცობრივ იტყვნ, და კუალად თქუმად საქმისად, რომელ მრავალგზის გკთქუამს, საწყინო არს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**მე დავსდებ სულსა ჩემსა, რადთა კუალად მოვილო იგი. არავინ მიმილოს იგი ჩემგან, არამედ მე დავსდებ მას თავით ჩემით. ჴელ-მენიფების დადებად მისა და ჴელ-მენიფების კუალად მოღებად მისა**“ (10,17-18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ხოლო ვინათგან მრავალგზის განიზრახვიდეს მოკლვად მისა, ამისჳს იტყჳს იგი, ვითარმედ: უკუეთუ მე არა მენებოს, ამო არს შრომად თქუენი, და პირველისაგან მეორესა დაამტკიცებს, – სიკუდილისა მიერ აღდგომასა, – რამეთუ ესე არს საკჳრველი და დიდებული, რამეთუ ორივე საკჳრველ იქმნა ახალი. ხოლო გულისხმა-ვყოთ კეთილად სიტყუად ესე, რამეთუ იტყჳს:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: „**ჴელ-მენიფების დადებად სულისა ჩემისა**“ (10,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჩუენ არა გუაქუს ჴელმნიფებად დადებად სულთა ჩუენთა, გარნა თუ მოვიკლათ თავი ჩუენი; ხოლო იგი ესრეთ იტყჳს, ვითარმედ: ესრეთ მაქუს ჴელმნიფებად, რომელ უკუეთუ მე არა მენებოს, ვერვის ძალ-უც მოკლვად ჩემდა, – რომელ-ესე კაცთა ზედა არა იქმნების, არამედ უკუეთუ მივეცნეთ ჴელთა მტერთა ჩუენთასა, არღარა გუაქუს ჴელმნიფებად დადებად სულისა ანუ არა, იგინი უნებლიათ მოგუკლვენ. ხოლო მისი არა ესრეთ იყო, არამედ მას აქუნდა ჴელმნიფებად დადებად და არადადებად. ხოლო თქუა რად, ვითარმედ: „არავინ მიმილოს ჩემგან“, შესძინა, ვითარმედ: „ჴელმნიფებად მაქუს დადებად სულისა ჩემისა“, ესე იგი არს, ვითარმედ: მე ხოლო ვარ უფალ სიკუდილისა და არასიკუდილისა. ხოლო ესე პირველითგან არა თქუა, რამეთუ არა სარწმუნო იქმნებოდა სიტყუად იგი, არამედ რაჟამს საქმენიცა მონამედ აქუნდეს (რამეთუ მრავალგზის ებრძოლნეს და ვერარად ქმნეს), მაშინლა ჰრქუა, რამეთუ

წარვიდა ჯელთაგან მათთა ბევრეულგზის. და მერმე ჰრქუა: „ვერვინ მიმიღოს იგი“, რამეთუ ნეფსით მივიდოდა სიკუდილად. და ვინაფთგან ესე ესრეთ არს, საცნაურ არს, ვითარმედ ოდეს ენებოს, მაშინ დასდებს, და ოდეს ენებოს, მაშინცა აღებად უც, რამეთუ უკუეთუ სიკუდილი ჯელმწიფებასა შინა მისსა იყო, აღდგომადცა მისსავე ჯელმწიფებასა შინა იყო, და რომელსა ჯელ-ენიფებოდა დადებად სულისა თვისისა, მასვე ჯელ-ენიფებოდა აღებად მისა. ჰხედავა, ვითარ პირველისაგან მეორეცა სა-ცნაურ-ყო და სიკუდილისა მიერ აღდგომად დაამტკიცა?

ს ა ხ რ ე ბ ა ე: **„ესე მცნებაჲ მომიღებიეს მამისაგან ჩემისა“** (10,18).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რომელი მცნებაჲ? მოკუდომად სოფლისათჳს. რად არს? ნუუკუე პირველ ელოდა, რადთამცა ესმა მამისა მიერ, და მაშინლა ინება საქმჳ იგი, და პირველ არა იცოდა და სწავლა იჴმარა? და ვინცა მოიგონა ესე, რომელსა აქუნდეს გონებაჲ? რამეთუ ვითარცა ზემო თქუა რად, ვითარმედ: „ამისთჳს უყუარ მე მამასა“, ნებსითი საქმჳ მოასწავა და წინააღმდეგომებისა იჴჳ უჩინო-ყო, ეგრეთვე აქა იტყჳს, ვითარმედ: „მცნე-ბაჲ მომიღებიეს მამისა ჩემისაგან“. არარას სხუასა მოასწავებს, გარნა ამას, ვითარმედ: საქმჳ ესე, რომელსა მე ვიქმ, ფრიად სთნავს მას; რადთა რაჟამს მოკლან იგი, არა ჰგონებდენ, თუ დაუტევა იგი მამამან, და ვერ აყუედრებდენ, რომელსა-იგი აყუედრებდეს, ვითარმედ: „სხუანი აცხოვნ-ნა და თავისა თვისისა ვერ ძალ-უც ცხოვნებად“;¹ და კუალად: „უკუეთუ ძჳ ხარ ღმრთისაჲო, გარდამოჴედ ჯუარისაგან“.² ხოლო რადთა რაჟამს გესმეს, თუ: „მცნებაჲ მომიღებიეს“, არა სთქუა, თუ: უცხო იყო მისგან სათნოებაჲ იგი და წარმართებაჲ საქმისაჲ მის, ამისთჳს პირველვე იტყო-და, ვითარმედ: „მწყემსმან კეთილმან სული თჳსი დადვის ცხოვართათჳს“, და აჩუენა, ვითარმედ მისნი იყვნეს ცხოვარნი და მისი წარმართებულ იყო ყოველი იგი საქმჳ და არა ეჴმარებოდა მას მცნებაჲ, რამეთუ უკუეთუმცა მცნებაჲ უჴმდა მას, რად იტყოდა, ვითარმედ: „თავით ჩემით დავსდებ“? რამეთუ რომელი თავით თჳსით დასდებდეს, მცნებაჲ არა ეჴმარების, და მიზეზსაცა იტყჳს ამისისა ქმნისასა, ესე იგი არს, რამეთუ მწყემსი არს იგი, და კეთილი მწყემსი. ხოლო კეთილსა მწყემსსა არა ეჴმარების სხუად ვინმე კეთილად მწყემსისა მიმართ მასწავლელი. ხოლო უკუეთუ კაცთა ზედა ესრეთ არს, არა უფროჲსად ღმრთისა ზედა ესრეთ იყოსა? ამისთჳს-ცა მოციქული იტყოდა, ვითარმედ: „თავი თჳსი წარმოიცალიერა“.³ ხოლო ესე სიტყუად, ვითარმედ: „მცნებაჲ მომიღებიეს“, სხუასა არარას მოას-წავებს, გარნა მამისა თანა ერთობასა. ხოლო ესრეთ სიმდაბლით და კა-ცობრივ თქუმისა მიზეზი მსმენელთა მათ უძლურებაჲ არს.

¹ მათ. 27,42; მარკ. 15,31; მდრ. ლუკ. 23,35. ² მათ. 27,40; მდრ. მარკ. 15,30; ლუკ. 23,37.

³ მდრ. ფილიპ. 2,7.

სახარება: „განწვლვამ იყო კუალად ჰურიათა შორის ამისთვის. და რომელნიმე იტყოდეს: ეშმაკეულ არს და ცბის. რასა ისმენთ მისსა? სხუანი იტყოდეს: ესე სიტყუანი არა ეშმაკეულისა არიან. ნუუკუე ეშმაკ-სა ჯელ-ენიფებისა ბრმისა თუალთა აღხილვად?“ (10,19-21).

თარგმანი: ვინაფთგან უზეშთაეს კაცობრივისა ძალისა იყვნეს სიტყუანი მისნი, ამისთვის „ეშმაკეულ“ უწოდეს. და აჰა ესერა ესე სიტყუად სამგზის უთქუამს მისდა, რამეთუ პირველ იტყოდეს: „ეშმაკი არს შენ თანა. ვინ გეძიებს შენ მოკლვად?“¹ და კუალად თქუეს: „არა კეთილად ვთქუთა, ვითარმედ: სამარიტელ ხარ შენ, და ეშმაკი არს შენ თანა?“² და კუალად აქა ესრეთ იტყვან: „ეშმაკეულ არს და ცბის“. და უფროჲს არა სამგზის, არამედ მრავალგზის ჰრქუეს, რამეთუ სიტყუად იგი, ვითარმედ: „არა კეთილად ვთქუთა, ვითარმედ: სამარიტელ ხარ, და ეშმაკი არს შენ თანა?“ მოასწავებს, ვითარმედ მრავალგზის ეთქუა მისდა სიტყუად იგი. ხოლო რომელნიმე იტყოდეს, ვითარმედ: „ესე სიტყუანი არა ეშმაკეულისანი არიან. ნუუკუე ეშმაკსა ჯელ-ენიფებისა ბრმისა თუალთა ახილვად?“ ვინაფთგან რომელთამე იწყეს ბოროტთა მათ წინააღმდეგომად, და სიტყუათა მიერ ვერ დაუყვეს პირი, საქმენი მოიხუნეს შორის, ვითარმცა იტყოდეს, ვითარმედ: სიტყუანი მისნი კეთილ არიან. უკუეთუ სიტყუანი არა გრწმანან, საქმენი იხილენით. ხოლო ქრისტემან არარად მიუგო ამის ყოვლისათჳს, რამეთუ პირველ მიუგო, ვითარმედ: „ჩემ თანა ეშმაკი არა არს“,³ ხოლო ან არღარას ეტყვს, რამეთუ ვინაფთგან საქმით ყოველივე გამოაჩინა, ამისთვის სიტყუად დაიდუმა, რამეთუ არცალა ღირს იყვნეს სიტყუასა მისსა, რომელნი საქმეთა მათთვის, რომელთათჳს ღმრთად ჯერ-იყო აღსაარებაჲ მისი, ეშმაკეულით ჰხადოდეს, და კუალად იგინივე ურთიერთას წინააღმდეგომ იყვნეს, ხოლო ქრისტე ყოველსავე დუმილით და სიმშკდით მოითმენდა, რაფთამცა ჩუენ გუასწავა ყოვლისაჲვე სიმშკდით მოთმინებაჲ.

სწავლად 2

გლოვისათჳს თჳსთა ცოდვათაჲსა და ქველისსაქმისათჳს

მას უკუე ვჰბაძვიდეთ ჩუენ, რომელმან არა თუ ოდენ მოითმინა, არამედ ბევრეულნი კეთილნი უყვნა მათ, რომელნი-იგი აგინებდეს მას და ეძიებდეს მოკლვად. და რად ვიტყვ, თუ კეთილი უყო? რამეთუ სულიცა თჳსი დადვა მათთვის, და ჯუარს-აცუეს რად, მათთვის მამასა ევედრებოდა. ჩუენცა უკუე ვჰბაძვიდეთ მას, რამეთუ ესე არს მოწფობაჲ

¹ იოან. 7,20. ² იოან. 8,48. ³ იოან. 8,49.

ქრისტესი, რაღათა კაცი მშვედ იყოს და მდაბალ. ხოლო სიმშვედ ვითარ მოვიგოთ, უკუეთუ ცოდვათა ჩუენთა არა ვივსენებდეთ და ვიგლოვდეთ და ვტიროდით? რამეთუ სადა გლოვად იყოს, მუნ მრისხანებად ვერ დაიმკვდრებს; სადა შემუსრვილებად გლოვისად არს, მუნ გულფიცხელობად არა იპოვების; რამეთუ რაჟამს გონებად იტანჯებიან გლოვისა მიერ, და ყოვლადვე ვერ შემძლებელ არნ განრისხებად, არამედ ქუედადრეკით იგლოვნ და ტირნ, რამეთუ ტირილისაჲცა არს სანუთროჲ ესე და გლოვისაჲ.

ვინაჲთგან მრავალთა მიერ ცოდვათა შებღალულ ვართ საქმითცა და სიტყვით, და მიგუელის გეჰენიჲ ცეცხლისაჲ და განვრდომაჲ სასუფეველისაგან, რომელი-იგი უბოროტეს არს ყოვლისაჲ, და ვინაჲთგან ესე ესრეთ არს, ვითარ იკადრებ შენ სიცილსა და განცხრომასა, რომელსა-ეგე რისხვად მეუფისაჲ გესმის და სდგა უდებებით და არა სძრწი? არა გესმისა, ვითარ იტყვს, ვითარმედ: „მას დღესა ჰრქუას მეუფემან მან მარცხენითა: წარვედით ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას, განმზადებულსა ეშმაკისათჳს და ანგელოზთა მისთათჳს. რამეთუ მშოიდა, და არა მეცით მე ჭამადი“,¹ და შემდგომი ამისი. ისმინე იგავი იგი ქალწულთაჲ მათ, ვითარ განვარდეს სასძლოჲსა მისგან, ვინაჲთგან ზეთი წყალობისაჲ არა აქუნდა.² ისმინე წინაჲსწარმეტყუელისაჲ, ვითარ იტყვს: „მინყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა“.³ რამეთუ ეგრეთვე ჩუენ თანაგუაჲც მონყალებად მოყუსისაჲ, ვითარცა ჩუენ ვითხოვთ ღმრთისა მიერ, ხოლო მონყალებად კეთილი ესე არს, რაჟამს ნაკლულევანებისაგან ჩუენისა მივსცემდეთ და არა ნამეტნავისაგან; და უკუეთუ ნამეტნავისაგანცა არა მივსცემდეთ, არა უწყი, თუ ვითარი ვპოოთ წყალობად მას დღესა, ანუ ვითარ განვერნეთ სატანჯველისაგან?

ვინაჲთგან უკუე ქალწულთა მათ ესეოდენთა შრომათა შემდგომად არარად პოვეს ნუგეშინის-ცემად, რად ვყოთ ჩუენ, სანყალობელთა ამათ? რამეთუ ესრეთ გუაყუედრებდეს ქრისტე, ვითარმედ: „მშოიდა, და არა მეცით მე ჭამადი“, და: „რაოდენი არა უყავთ ერთსა მცირეთაგანსა, არცა მე მიყავთ“.⁴ რამეთუ ყოველივე კაცი, გინა დიდი იყოს, გინა მცირე, ოდენ მორწმუნე იყოს, და არა ვყოთ მის თანა წყალობად, ესე სიტყუად გუესმეს ჩუენ. რამეთუ რასა ძნელსა ეძიებს იგი ჩუენგან? რამეთუ არა თუ იტყვს, თუ: უძღურ ვიყავ, და არა აღმადგინეთ მე, არამედ: „არა მიხილეთო“; არცა იტყვს, თუ: საპყრობილეს ვიყავ, და არა გამომიყვანეთ მე, არამედ: „არა მოხუედით ჩემდაო“.⁵ რაზომცა უკუე სუბუქ არიან მცნებანი ესე, ესეზომ მძიმე არიან სატანჯველნი მათოჲს, უკუეთუ არა აღვასრულნეთ.

¹ შდრ. მათ. 25,41-42. ² შდრ. მათ. 25,1-12. ³ ფსალმ. 50,3. ⁴ მათ. 25,45. ⁵ შდრ. მათ. 25,43.

რამეთუ რად არს უადვილჴს საპყრობილეს მისლვისა ანუ უმჯობეს, სადა იხილნე რომელნიმე კრულნი, რომელნიმე ტანჯვასა შინა, რომელნიმე მშიერნი, რომელნიმე უძლურნი სანყალობელნი? დაღაცათუ ქვაჲ იყო, ლმობიერ იქმნე, იხილნე რად საქმენი იგი კაცობრივნი, და საუკუნოდცა საშჯელი მოიგონო და ესრეთ განიოტო შენგან გულისწყრომად და გულისთქუმაჲ და სიყუარული სანუთროჲსაჲ და გულისხმა-ჰყო, ვითარმედ უკუეთუ კაცთა მიერ ესევეთარნი შიშნი და ტანჯვანი და საშჯელნი არიან, რად-მე ყოფად არს წინაშე ღმრთისა? ამისთჴსცა ბრძენი იგი იტყოდა: „კეთილ არს შესლვაჲ სახლსა გლოვისასა, ვიდრე სახლსა სიცილისასა“.¹ და რაჟამს ესრეთ იყოფოდი, მას საუკუნესა გესმნენ სიტყუანი იგი ნეტარებისანი.

ამისთჴს უკუე, ძმანო, ნუმცა უდებ ვიქმნებით კეთილისა მიმართ, არამედ მივიდოდით და ნუგეშინის-ვსცემდეთ ჭირვეულთა, მყოფთა საპყრობილეთა შინა; ხოლო უკუეთუ იტყვ, ვითარმედ: არა თუ საპყრობილესა შინა კაცნი საღმრთონი არიან, არამედ კაცისმკლველნი და ავაზაკნი და მპარავნი, არამედ ჩუენდა არა თუ ბრძანებულ არს, რადთა კეთილნი გუენყალოდიან და ბოროტთა ვსტანჯვიდეთ, რამეთუ იტყვს უფალი: „იყვენიტ მოწყალე, ვითარცა მამად თქუენი ზეცათად, რამეთუ აღმოაბრწყინვებს მზესა თჴსსა ცოდვილთა ზედა და მართალთა“.² და შენცა უკუე ნუ ხარ უწყალოჲ მსაჯული, არამედ გულისხმა-ყავ, რამეთუ ჩუენცა მრავალთა ცოდვათა თანამდებ ვართ, რომელნი შემძლებელ არიან ჯოჯოხეთს მიყვანებაჲ ჩუენდა, რამეთუ ძმათადაცა „ცოფ“ გკრქუამს და დედათადა გულისთქუმით მიგვხედვან, რომელი-იგი მრუშებაჲ არს, და მრავალგზის უღირსებით ზიარებულ ვართ, შებღალულნი უმჯულოებათა მიერ და ცოდვათა, რომელ-ესე უძკრჴს არს ყოვლისავე. ნუმცა უკუე სხუათასა გულისხმა-ვჰყოფთ, არამედ თავთა თჴსთა ცოდვანი მოვიგსენნეთ. რამეთუ ქრისტე არა მართალთა თანა ოდენ იქცეოდა, არამედ ცოდვილთაცა, ვითარცა-იგი ქანანანელსა და სამარიტელსა და მეძავსა მას და სხუათა მრავალთა, და ჩუენ, შებღალულნი მრავალთა მიერ ცოდვათა, შეურაცხ-ვჰყოფთ მათ, რომელნი-იგი მისვე მინისაგან ქმნულ არიან, ვინადცა ჩუენ. რასა იტყვ? საპყრობილესა შინა ბოროტნი კაცნი არიანა? ხოლო ქალაქსა შინა ყოველნივე კეთილნი არიან? რამეთუ არამცირედნი არიან უკეთურნი აქაცა, და ჩუენ ყოველნი ცოდვათა თანამდებ ვართ.

რაჲსათჴს უკუე დაუტეობთ თჴსთა ცოდვათა და სხუათასა ვხედავთ, და სადა კაცთმოყუარებისა ჟამი იყოს, გამოვეძიებთ უკეთურებასა? არამედ ვიხილნეთლა თავნი ჩუენნი, თუ ვითარ ვიყვენიტ ჩუენცა ოდესმე

¹ ეკლ. 7,2. ² მდრ. მათ. 5,45; ლუკ. 6,36,35.

და ესრეთ ვიქმნენით სახიერ; რამეთუ ჩუენცა ვიყვენით ოდესმე ურჩ, უგუნურ და შეცთომილ, მონა თითოსახეთა მათ გულისთქუმათა, უკეთურ, მოძულე ძმათა და შვილ რისხვისა; ხოლო ღმერთმან იხილა რად, ვითარსა საპყრობილესა შინა ვიყვენით და ვითარითა ჯაჭვთა შეკრულ, არა სირცხულ-იჩინა, არამედ მოვიდა საპყრობილედ და ჩუენ გამოგვკნნა მიერ და მოგვყვანნა სასუფეველად და ცათა უმაღლეს მყვნა, რადთა ჩუენცა ძალისაებრ ჩუენისა ვჰბაძვიდეთ მას. რამეთუ მოწაფეთა რად ეტყოდა, ვითარმედ: „უკუეთუ მე დაგბანენ ფერწნი, უფალმან და მოძლუარმან, თქუენცა თანაგაც ურთიერთას ფერწთა დაბანად. რამეთუ სახლ მიგეც თქუენ, რადთა ვითარცა მე ვქმენ, ეგრეცა თქუენ იქმოდეთ“;¹ არა თუ ფერწთა დაბანისათჳს ოდენ თქუა, არამედ ყოვლისათჳსვე.

ეგრეთვე უკუე ჩუენ, გინა თუ ბოროტი ვინ იყოს, გინა თუ კეთილი, კეთილის-ყოფად ნუ დავსცხრებით, და მრავალგზის იპოვოსცა კაცი დიდი წინაშე ღმრთისა, რამეთუ აბრაჰამცა ყოველთა შეიწყნარებდა, და მერმე შეიწყნარნა ანგელოზნი. ეგრეთვე ჩუენცა მივემთხვნეთ კაცთა მაღალთა, უკუეთუ მარადის კეთილსა ვიქმოდით. დაღაცათუ აქა არა მივემთხვნეთ კაცთა წმიდათა, ღმერთმან არა იცისა, ვისთჳს ვიქმთ მონყალეებასა? ესე უკუე ყოველი გულისხმა-ვყოთ და მარადის ვიქმოდით ქველისსაქმესა ჭირვეულთა ზედა და მივიდოდით საპყრობილესა შინა მყოფთა მიმართ, რადთა მათცა ვარგოთ და ჩუენცა ვირგოთ უმეტესი, და ღმერთი იდიდოს ჩუენ ზედა, და ესრეთ ღირს ვიქმნეთ საუკუნეთა მათ კეთილთა მაღლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ იოან. 13,14-15.

თავი და

სიტყუა ესე: „და იყო მაშინ სატფურებაჲ იერუსალჴმს, და ზამთარი იყო. და იქცეოდა იესუ ტაძარსა მას შინა და სტოვასა სოლომონისა. გარემოადგეს მას ჰურიანი იგი და ეტყოდეს: ვიდრემდის სულთა ჩუენთა წარგუჯდი? უკუეთუ შენ ხარ ქრისტე, მითხარ ჩუენ განცხადებულად“ (10,22-24).

თარგმანი: ყოველივე სათნოებაჲ კეთილ არს, და უფროხსად სიმშვედჴ და სახიერებაჲ. ესე კაც-მყოფს ჩუენ და ანგელოზთა თანა შემაერთებს. ამისთვისცა ქრისტემან ესე ფრიად გუასწავა სიტყვითცა და საქმით, რაჟამს-იგი ყურიმლის-ცემასა თავს-იდებდა, და კუალად, ოდეს ჰგმობდეს და შეურაცხ-ჰყოფდეს და „სამარიტელ“ სახელ-სდებდეს. და რომელთა ესე ყოველი უყვეს და მრავალგზის ინებეს ქვისა დაკრებაჲ მისი, აჰა ესერა ან გარემოდგომილ არიან და ეტყვან: „უკუეთუ შენ ხარ ქრისტე?“ და არცა ესრეთ გარემიაქცინა იგინი ესეოდენტა მათ ბოროტთა ზედა, არამედ ყოვლითა სიტკბოებითა ეტყოდა მათ.

სახარებაჲ: „და იყო მაშინ სატფურებაჲ იერუსალჴმს, და ზამთარი იყო“ (10,22).

თარგმანი: დიდი იყო ესე დღესასწაული, რამეთუ ესე იყო დღჴ იგი, რომელსა ტაძარი აღეშენა, მო-რად-იქცეს დიდისა მის ტყუეობისა-გან სპარსეთისა, და დიდად დღესასწაულობდეს მას დღესა. და მას დღესასწაულსა იყო ქრისტე, რამეთუ ვინაფთგან ვნებაჲ მისი მოახლებულ იყო, ამისთვის ზედასზედა იქცეოდა ჰურიასტანს.

სახარებაჲ: „გარემოადგეს მას ჰურიანი იგი და ეტყოდეს: ვიდრემდის სულთა ჩუენთა წარგუჯდი? უკუეთუ შენ ხარ ქრისტე, მითხარ ჩუენ განცხადებულად“ (10,24).

თარგმანი: და თავადმან არა ჰრქუა, თუ: რასა ეძიებთ ჩემგან? ეშმაკეულად მიწოდთ მე და სამარიტელად და სთქუთ: „შენი წამებაჲ არა ჭეშმარიტ არს“,¹ და მრავალნი ესევეითარნი, და ან რასაღა მკითხავთ? ანუ რად გნებავს ჩემ მიერ ცნობად? არამედ არარად ჰრქუა ესევეითარი, რომელმან-იგი იცოდა ყოველივე პირველ ყოფისა და უწყოდა დაფარული გულთა მათთაჲ, რამეთუ იგი არს განმკითხველი გულთაჲ,² და იცოდა უკეთური იგი გონებაჲ მათი, რომლითა ჰკითხვიდეს, რამეთუ სიტყუაჲ იგი, თუ: „ვიდრემდის სულთა ჩუენთა წარგუჯდი?“ ვითარცა სურვილისაჲ ჩნდა, ხოლო გონებაჲ მათი უკეთურებასა შინა იყო და ზაკუფასა; რამეთუ ენება, რადთამცა მისითა სიტყვთა სძლეს მას. ვინაფთგან საქმეთა მისთაგან ვერარას ჰპოვებდეს შემწედ მათისა უკეთურებისა, ამისთვის სი-

¹ იოან. 8,13. ² მდრ. 16შტ. 28,9; ებრ. 4,12-13.

ტყუათაგან ეძიებდეს პოვნად და ეტყოდეს, ვითარმედ: „მითხარ ჩუენ“, რომელსა-იგი მრავალგზის ეთქუა, და სამარიტელსაცა ჰრქუა, ვითარმედ: „მე ვარ“, ¹ და ბრმასაცა, ვითარმედ: „იხილე იგი, და რომელი იტყვს შენ თანა, იგი არს“, ² და მათდაცა ეთქუა, დაღაცათუ ესრეთ არა ეთქუა, არამედ სხუათა სიტყუათა მიერ. რამეთუ უკუეთუმცა მათ თანა გონებად მართალი იყო, საქმენი იგი მისნი არა კმა-ეყოფვოდესა ჩუენებად, თუ ვინ არს, რადთამცა სიტყვთა მით აღეარა, და არღარამცა მისსა თქუმასა მოელოდეს? ხოლო ან იხილე მათი იგი განდრეკილებად, რამეთუ რაჟამს სიტყვთ ასწავებნ, ეტყოდიან: „რასა სასწაულსა გვჩუენებ?“ ³ და რაჟამს საქმით უჩუენებნ, მაშინ თქვან: „უკუეთუ შენ ხარ ქრისტე, მითხარ ჩუენ განცხადებულად“. ეჰა სიბრმე! საქმენი ღალადებდეს, და იგინი სიტყუათა ეძიებდეს, და რაჟამს სიტყუათა ასწავლინ მათ, საქმეთა სთხოვდიან, რამეთუ არა ჭეშმარიტებისათჳს ჰკითხვიდეს. ამისთჳსცა მცირედი რად თქუა თავისა თჳსისათჳს, მეყსეულად ინებეს ქვისა დაკრებად და გარემოდგომაჲცა, და კითხვად მათი უკეთურებითა სავსე იყო: „გვთხარო განცხადებულად“. და იგი მარადის განცხადებულად იტყოდა დღესასწაულთა შინა და ერსა შორის ტაძარსა შინა, არამედ მათ ამისთჳს წინაუყვეს სიტყუად ესე ზაკუვისად, ვითარმედ: „ვიდრემდის სულთა ჩუენთა წარგუჴდით?“ რადთამცა პოვეს სიტყუათა შინა მისთა ბინი, რამეთუ ყოლადვე რასაცა ჰკითხვიდეს, არა ამისთჳს ჰკითხვიდეს, რადთამცა ჭეშმარიტი ცნეს, არამედ რადთამცა მიზეზი პოვეს, ვითარცა-იგი რაჟამს ჰკითხეს, თუ: „ჯერ არსა ხარკისა მიცემაჲ კეისრისად ანუ არა?“ ⁴ და რომელ ჰკითხეს განტევებისათჳს ცოლისა, ⁵ და კუალად დედაკაცისა მისთჳს, რომლისა თქუეს, ვითარმედ შჳდ ქმარ ესხნეს. ⁶ ხოლო თავადმან მუნ ამხილა მათი ტყუილი, ვითარმედ: „რასა გამომცდით, ორგულნი?“ ⁷ რადთა უჩუენოს, ვითარმედ დაფარულნი გულთა მათთანი უწყნის, ხოლო აქა არა ამხილა, რადთამცა გუასწავა არა ყოლადვე მხილებად ბოროტისმყოფელთა ჩუენთად, არამედ მოთმინებაჲ ყოვლისადვე სიმშჳდით. ვინათგან უკუე უგუნურებისა საქმენი იყვნეს, რამეთუ საქმენი ქადაგებდეს, და იგინი სიტყუათა ეძიებდეს, ამისთჳს ისმინე, ვითარ მიუგო მათ, ერთად, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ მზაკუვარებით ჰკითხვენ და არა ცნობისათჳს, და მეორედ, რადთა გამოაცხადოს, ვითარმედ უფროჲს სიტყუათასა უქადაგებიეს საქმეთა მიერ. რამეთუ მიუგო, ვითარმედ: **„გითხარ თქუენ, და არა გრწამს; საქმეთა რომელთა ვიქმ სახელითა მამისა ჩემისაჲთა, ესენი წამებენ ჩემთჳს“** (10,25). ვითარცა-იგი მათგანნი, რომელნი უმოლხინესრე იყვნეს, იტყოდეს: „ვითარ ჴელ-ენიფების კაცსა ცოდვილსა ესევი-

¹ იოან. 4,26. ² იოან. 9,37. ³ იოან. 2,18; 6,30. ⁴ მათ. 22,17; მარკ. 12,14; ლუკ. 20,22.

⁵ შდრ. მათ. 19,3; მარკ. 10,2. ⁶ შდრ. მათ. 22,25-28; მარკ. 12,20-23; ლუკ. 20,29-33.

⁷ მათ. 22,18; მარკ. 12,15; ლუკ. 20,23.

თართა სასწაულთა საქმედ?“¹ და: „ვითარ ჯელ-ენიფების ეშმაკსა ბრმისა თუალთა ახილვად?“² და კუალად იტყოდეს: „ნუუკუე ესე არს ქრისტე?“³ და: „ქრისტე ოდეს მოვიდეს, ნუუკუე უმრავლესი სასწაული ქმნესა?“⁴ ვინაფთგან უკუე რომელთა ესეოდენთა საქმეთაგან არა დაირწმუნეს, და იგინი იჩემებდეს მცირედითა სიტყვთა დარწმუნებად, იხილეთ, ვითარ არ-ცხუენს მათსა უკეთურებასა, ვითარმედ: უკუეთუ საქმეთა არა გრწამს, სიტყუათა ოდეს დაირწმუნოთ? **„არამედ თქუენ არა გრწამსო, რამეთუ არა ხართ ცხოვართა ჩემთაგანნი“** (10,26), ესე იგი არს, ვითარმედ: რომელი ჩემგან ჯერ-იყო საქმედ, ყოველივე მიქმნიეს. უკუეთუ კულა თქუენ არა შემომიდგეთ, ესე არა ამისთვს არს, რომელ არა მწყემსი ვარ, არამედ ამისთვს, რომელ თქუენ არა ცხოვარნი ხართ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„რამეთუ ცხოვართა ჩემთა ჳმისა ჩემისაჲ ისმინონ, და მე ვიცნი იგინი, და მომდევდენ მე. და მე მივსცე მათ ცხორებაჲ საუ-კუნოჲ და არა წარვწყმიდნე უკუენისამდე, და არავინ მიმტაცნეს იგინი ჳელთაგან ჩემთა. რამეთუ მამაჲ ჩემი, რომელმან მომცნა იგინი, უფროჲს ყოველთასა არს, და არავის ჳელ-ენიფების მიტაცებაჲ მათი ჳელთაგან მამისა ჩემისათა. მე და მამაჲ ჩემი ერთ ვართ“** (10,27-30).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილე, ვითარ მოუწოდს მათ შედგომად მისა ჳე-ლოვნებით, რამეთუ იტყვს: თქუენ არა ისმენთ ჩემსა, რამეთუ არა ცხო-ვარნი ხართ, და მერმე აღადგინებს მათ სურვილად საქმისა მის, რაჟამს ჳრქუა, ვითარმედ: „რომელი მოვიდეს ჩემდა, არა განვაძო გარე“,⁵ და გამოაჩინა თჳსი და მამისა ერთობაჲ. და თქუა რაჲ, ვითარმედ: „ვერ-ვისცა ჳელ-ენიფების მიტაცებაჲ მათი ჳელთაგან მამისათა“, რაჲთა არა ჳგონებდენ, ვითარმედ ამას ვერ ძალ-უტ, არამედ მამისა ძალითა არს საქმჳ იგი, ამისთვს შესძინა, ვითარმედ: „მე და მამაჲ ერთ ვართ“ ძალითა და არსებითა. რამეთუ ვინაფთგან მრავალგზის ინებეს ჳურიათა მორწ-მუნეთა მისთა განდევნაჲ, ამისთვს თქუა, ვითარმედ: ამაოდ ჳშურებით, რამეთუ ცხოვარნი ჩემნი ჳელთა შინა მამისათა არიან, რომელმან მომცნა იგინი; ხოლო ესე სიტყუაჲ, ვითარმედ: „მომცნა“, მათთჳსვე არს, რაჲ-თა ვერვინ თქუას, თუ: წინააღმდეგომი არს მამისაჲ; ხოლო „ჳელი“ რაჲ გესმეს, ნურას ხილულსა გულისხმა-ჳყოფ, არამედ „ჳელად“ ძალსა იტყვს და ჳელმწიფებასა, რომელი-იგი ერთი არს ძისა და მამისაჲ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ა: **„ხოლო ჳურიათა აქუნდა ქვები, რაჲთამცა დაჳკრიბეს მას“** (10,31).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ამისთვს, რომელ თქუა, ვითარმედ: „მე და მამაჲ ერთ ვართ“. ეჳა ბოროტი! რომელნი ჳკითხვიდეს, ვითარმედ: „გკთხარ, უკუე-თუ შენ ხარ ქრისტე“, ან ქვასა დაჳკრიბენ. არამედ დაამტკიცა უმეტესად სიტყუაჲ და ჳრქუა:

¹ იოან. 9,16. ² იოან. 10,21. ³ იოან. 4,29. ⁴ იოან. 7,31. ⁵ იოან. 6,37.

სახარება: „მრავალი საქმე კეთილი გიჩუენე თქუენ მამისა ჩემისაგან; რომლისა საქმისა მათგანისათჳს ქვასა დამკრებთ მე? მიუგეს ჰურიათა და ჰრქუეს: კეთილისა საქმისათჳს არა დაგკრებთ ქვასა, არამედ გმობისათჳს, რამეთუ კაცი ხარ შენ და გიყოფიეს თავი შენი ღმერთ. მიუგო იესუ და ჰრქუა მათ: არა წერილ არსა შჯულსა, ვითარმედ: მე ვთქუ: ღმერთნი სამე ხართ თქუენ?¹ უკუეთუ იგინი თქუნა ღმრთად, რომელთა მიმართ იყო სიტყუად ღმრთისად, ვითარ თქუენ, რომელი-იგი მამამან წმიდა-ყო და მოავლინა სოფლად, იტყუთ, ვითარმედ: ჰგმობს, რამეთუ ვთქუ: ძე ღმრთისად ვარი მე?“ (10,32-36).

თარგმანი: ხოლო სიტყუად ესე ესევეითარი არს, ვითარმედ: უკუეთუ რომელთა მადლითა მიიღეს სახელი იგი და არა ბუნებით, და მათ არა აბრალობთ, რომელსა ბუნებით მაქუს საქმე ესე, ვითარ საბრალობელ ვარ? არამედ პირველად თქუა, ვითარმედ: „რომელი მამამან წმიდა-ყო და მოავლინა“, რადამცა ამით სიტყუთა სიმდაბლისადთა გულისწყრომად მათი მოდრიკა და ესრეთ შემოიღო განცხადებული იგი განჩინებაჲ, რამეთუ სიმდაბლით თქუა, რადთა შესაწყნარებელ იქმნეს სიტყუად მისი მათ მიერ, და მერმელა აღამაღლა სიტყუად თჳსი და თქუა:

სახარება: „უკუეთუ არა ვიქმ საქმესა მამისა ჩემისასა, ნუ გრწამს ჩემი. და უკუეთუ ვიქმ, დაღაცათუ ჩემი არა გრწამს, საქმეთად გრწმენინ“ (10,37-38).

თარგმანი: ჰხედავა, ვითარ აღასრულა სიტყუად თჳსი და გამოაჩინა მტკიცედ, ვითარმედ არარაჲთ უდარეს არს მამისა, არამედ ყოვლითურთ სწორ მისა არს? რამეთუ ვინადთგან არსებისა მისისა ხილვად ვერ ძალ-ედვა, ამისთჳს საქმეთა სწორებისა მიერ ყო ყოველივე, გამოჩინებაჲ განუყოფელობისა მისისად მამისაგან და სწორებაჲ მის თანა. ხოლო უთხრა, სარწმუნოებაჲცა ვითარ უცმდა ქონებად:

სახარება: „ვითარმედ ჩემ თანა არს მამად, და მე მის თანა“ (10,38).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: მე სხუად არარაჲ ვარ, გარნა რად-იგი არს მამად, იგივე მე ვარ, დადგრომილი ძეობასა შინა, და იგი სხუად არარაჲ არს, გარნა რად მე ვარ, იგივე არს, დადგრომილი მამობასა შინა. რამეთუ იგი მამად არს და მე ძე, ხოლო სხვთა ყოვლითავე რად იგი არს, იგივე მე ვარ, და რად მე ვარ, იგი არს. ხოლო ესე თჳთებაჲ თითოეულისად არს, რამეთუ იგი მამად არს და მე ძე, განყოფილნი გუამოვნებით და შეერთებულნი ბუნებით; და უკუეთუ ვინ მე მიცნას, მამად უცნობიეს, და უკუეთუ ვინ მამად იცნას, ვითარცა ჯერ-არს, მას ძე უცნობიეს, თანაარსი და თანასწორი მამისად.

¹ ფსალმ. 81,6.

სახარება: „ეძიებდეს კუალად შეპყრობად მისა, და განვიდა ჯელთაგან მათთა. და წიაღჳდა იორდანესა, ადგილსა მას, სადა ნათელ-სცემდა იოვანე პირველად, და დაადგრა მუნ. და მრავალნი მოვიდოდეს მისა და იტყოდეს, ვითარმედ: იოვანე სასწაული არაჲ ქმნა, ხოლო ყოველი, რომელი თქუა იოვანე ამისთჳს, ჭეშმარიტ არს. და მრავალთა ჰრწმენა მისი“ (10,39-42).

თარგმანი: რაჟამს მაღალი რაჲმე და ღმრთეებისა მისისა საქმჳს თჳს, წარვიდის მიერ, რაჲთამცა დასცხრა გულისწყრომად მათი, ვითარცა აწ ესერაცა ქმნა. ხოლო რაჲსათჳს თქუა სახელიცა ადგილისაჲ მახარებელმან? რაჲთა სცნა, ვითარმედ ამისთჳს წარვიდა მუნ, რაჲთამცა მოაჴსენნა მათ მუნ თქუმულნი იგი სიტყუანი იოვანესნი მისთჳს და წამებაჲ მისი. ამისთჳსცა მოეჴსენა, მი-რაჲ-ვიდეს მუნ და იტყოდეს, ვითარმედ: „იოვანე სასწაული არაჲ ქმნა, არამედ რაოდენიცა თქუა ამისთჳს, ჭეშმარიტ იყო“. ესრეთ უზეშთაეს არს ესე იოვანესა, რამეთუ მან სასწაული არაჲ ქმნა, და ესე იქმს, და კუალად იგი ამისთჳს წამებაჲ, და ამის მიერ მისიცა წამებაჲ ჭეშმარიტ იქმნა. „და მრავალთა ჰრწმენა მისი“, რამეთუ მოიჴსენებდეს სიტყუათა იოვანესთა, ვითარცა უძლიერეს თავისა თჳსისა სახელ-სდებდა მას და ნათლად და ცხორებად და ჭეშმარიტებად, და ჴმისათჳს ზეცით მოსრულისა და სულისა წმიდისა სახედ ტრედისა გამოჩინებისათჳს, რომელმან უჩუენა იგი ყოველთა, და სხუანი იგი სასწაულნი მისნი, რომელთა ჰხედვიდეს და განემტკიცებოდეს და იტყოდეს, ვითარმედ: უკუეთუ იოვანესი ჯერ-იყო რწმუნებაჲ თჳნიერ სასწაულთა, არა უფროდსად ამისი ჯერ-არსა, რომელი სასწაულთაცა იქმს, და იგიცა მასვე ეწამების? ჰხედავა, რაზომ სარგებელ იქმნა უკეთურთა მათგან განშორებაჲ? ამისთჳს ზედადსზედა განაშორებაჲ მათგან მონაფეთა თჳსთა, ვითარცა ერი ჰურიათაჲ პირველ შორს-ყო უკეთურებისაგან მეგჳტელთაჲსა.

სწავლად და არაშემკობისათჳს ჴორცთაჲსა

ამისთჳს ჩუენდაცა ჯერ-არს ესრეთ ქმნაჲ და სივლტოლად ამბოხებათაგან და შფოთთა და ყოფად დაწყნარებით, რამეთუ ვითარცა ნავი ქართა სასტიკთაგან განრომილი კეთილად ვალნ, ეგრეთ სული განშორებული შფოთთაგან სოფლისათა აღმაღლდების ღმრთისა მიმართ. ვივლტოდით უკუე შფოთთაგან და შევამკოთ სული ჩუენი სათნოებითა, შიშითა ღმრთისაჲთა და მონყალებითა და სინმიდითა და ნუ შევამკობთ ჴორცთა ჩუენთა ოქროფთა და სამკაულითა შუენიერიითა, რამეთუ ამას

სამკაულსა ჟამისა სიგრძეცა განჰხრწნის და სხუანი მრავალნი მიზეზნი წარსწყმედენ, ხოლო სულისა სამკაული შორს არს ამის ყოვლისაგან; და ჯორციელი სამკაული სხუათა გულსა შურსა და ჯდომასა შთაუთესავს, ხოლო სულისად ამის ყოვლისაგან წმიდა არს, რაჟამს ოქროდ გუამსა ზე-და ჩუენსა და თითთა არა მდებარე იყოს, არამედ გლახაკთადა მიცემულ, რამეთუ რად არს სარგებელი ოქროქსოვილთა სამოსელთაგან შემოსისად, ვინადთგან „ყოველი ჯორცი თივად არს, და ყოველი დიდებაჲ კაცისად, ვითარცა ყუავილი თივისად“?¹

ამას ყოველსა ვიტყვ, რადთამცა გასწავე შემოსად სამკაული იგი, რომელი გუასწავა დიდმან მოციქულმან პავლე: „არა ოქროდ ანუ ვეცხ-ლი, არამედ საქმენი ღმრთისმსახურებისანი“,² რომელნი-იგი უკუ-ნისამდე ჰგიან და მომგებელთა მათთა გვრგვნითა ბრწყინვალითა შეჰმოსენ. ხოლო უკუეთუ კაცთამიერსა დიდებასა ეძიებ, ეგრეცა საღმრთონივე საქმენი მოიგენ, ხოლო ჯორციელისა სამკაულისათჳს არავინ გაქებს, დაღაცათუ გაქონ, უგუნურთა და სოფლისმოყუარეთა, არამედ უფროდსად იგინიცა არა გაქებენ, არამედ გეშურებიან. ხოლო საღმრთოთა საქმეთათჳს კეთილნიცა და ბოროტნიცა გაქებენ, და ფრიადი მიიღო კაცთაგან ქებაჲ და ღმრთისაგან სასყიდელი დღესა მას საშჯელისასა. ესევეთარი უკუე სამკაული შევიმოსოთ, რადთა აქაცა კეთილად ვიყოფვოდით და მუნ საუკუნენი კეთილნი ვპოვნეთ, რომელთა ღირსმცა ვართ მიმთხუევად მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისა მიერ და რომლისა თანა მამასა ჰშუენის დიდებაჲ სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ ესაია 40,6; 1 პეტ. 1,24. ² შდრ. 1 ტიმ. 2,9-10.

თავი 26

სიტყუაჲ ესე: „იყო ვინმე უძლური ლაზარე ბეთანიათ, დაბისა-
გან მართაჲსა და მარიამისა, დისა მისისა. და ესე იყო მარიამ, რომელმან
სცხო ნელსაცხებელი უფალსა“ (11,1-2).

თარგმანი: მრავალნი კაცნი, რაჟამს იხილონ ვინმე სათნოთა-
განი ღმრთისათაჲ ქირსა რასმე შინა, – ჯორციელსა უძლურებასა, ანუ
გლახაკებასა, ანუ სხუასა რასმე, – დაბრკოლდებიან და არა იციან, ვი-
თარმედ უფროსად ღმრთისმოყუარეთა ზედა მოიწევიან ესევეითარნი
საქმენი. რომელ ლაზარეცა მეგობარი იყო ქრისტესი, და სნეულ იყო, რა-
მეთუ იტყვს: „იყო ვინმე უძლური ლაზარე ბეთანიას“. არა ამოდ აჴსენა
ადგილიცა, ვინაჲ იყო ლაზარე, არამედ მიზეზისა მისთვის, რომელსა იტყვს
ქუემორე. ხოლო ან წინამდებარჴ ესე ვთქუათ, ვითარ დათაცა მისთა გა-
მოაცხადებს:

სახარებაჲ: „რამეთუ ესე იყო მარიამ, რომელმან ნელსაცხებელი
სცხო უფალსა“ (11,2).

თარგმანი: ამას ადგილსა იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: ვითარ
თავს-იდვა დედაკაცისაგან ესე? პირველად უკუე ესე კეთილ არს, რაჲ-
თა უწყოდით, ვითარმედ არა ესე არს მეძავი იგი, რომელსა იტყვს მათე,¹
არცა რომელსა იტყვს ლუკა,² რომელთა სცხეს უფალსა ნელსაცხებელი,
რამეთუ იგინი მეძავნი იყვნეს, ფრიადითა ბოროტითა სავსენი, ხოლო
ესე – მოსწრაფჴ და პატიოსანი და ფრიად კეთილადმსახური ქრისტესი.
ხოლო მახარებელი გამოაჩინებს, ვითარმედ დათაცა ფრიად უყუარდა
იგი, გარნა მან შეუწდო ამას ყოველსა ზედა მოკუდომად ლაზარე. არა-
მედ რაჲსათჴს არა თვთ იგინი წარვიდეს ქრისტესა, ვითარცა ასისტავმან
ყო³ და კაცმან მან სამეუფომან,⁴ არამედ მიავლინეს? ამისთვის, რამეთუ
ფრიად მინდობილ იყვნეს ქრისტესა და ფრიადი თჴსობაჲ აქუნდა მისა
მიმართ. საცნაურ არს უკუე, რამეთუ არა იყო მარიამ მათ მეძავთაგანი,
ვითარცა ვთქუ. უკუეთუ კულა იტყოდის ვინ, ვითარმედ: და იგინი რაჲ-
სათჴს შეიწყნარნა უფალმან? ამისთვის, რაჲთა დაჴჴსნას ცოდვაჲ და გა-
მოაჩინოს კაცთმოყუარებაჲ თჴსი, რაჲთა სცნა, ვითარმედ არა არს სენი,
რომელიმცა სძლევდა მისსა სახიერებასა, და ნუ ამას ოდენ ჰხედავ, ვი-
თარმედ შეიწყნარნა, არამედ იგიცა იხილე, ვითარ მოაქცინა. რამეთუ
მახარებელი ამას ადგილსა რაჲსათჴს აჴსენებს ნელსაცხებელისა მის
საქმესა? ამისთვის, რაჲთა გამოაჩინოს, ვითარმედ ფრიად უყუარდა მას
უფალი, და მრავალგზის იტყვს, ვითარმედ უყუარდეს იესუს ლაზარე და

¹ შდრ. მათ. 26,7-13. ² შდრ. ლუკ. 7,37-39,44-50. ³ შდრ. მათ. 8,5-13; ლუკ. 7,2-10.

⁴ შდრ. იოან. 4,46-53.

დანი მისნი,¹ რადთამცა გუასნავა არასულმოკლებად, რაჟამს უძლურებად რადმე მოიწიოს მოსწრაფეთა და ღმრთისმოყუარეთა კაცთა ზედა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„მიავლინეს იესუსა დათა მისთა და ჰრქუეს: აჰა უფალო, რომელი გიყუარდა, სნეულ არს“** (11,3).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ენება მათ, რადთამცა ღმობიერებად მოიყვანეს ქრისტე, და ჯერეთ ვითარცა კაცსა ჰგონებდეს, და ესე საცნაურ არს სიტყვსა მის მიერ, რომელსა იტყვან, ვითარმედ: „უკუეთუმცა აქა იყავ, არამცა მომკუდარ იყო“.² და არა თქუეს, ვითარმედ: აჰა ლაზარე სნეულ არს, არამედ: „აჰა ესერა რომელი გიყუარდა, სნეულ არს“. ხოლო ისმინე, რად თქუა უფალმან:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„ესე სნეულებად არა არს სასიკუდინჴ“** (11,4).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ვინადთგან ეგულებოდა მუნ ორისა დღისა დაყოფად, ესე მიუმცნო მათ, რომლისათვისცა საკვრველ არს, დათათვს ლაზარესთა, ვითარ, ესმა რად სიტყუად მისი, ვითარმედ: „ესე სნეულებად არა არს სასიკუდინჴ“, და მერმე იხილეს იგი მომკუდარი, და არა დაბრკოლდეს, არამედ სარწმუნოებითვე მოუწდეს უფალსა და არა შეჰრაცხეს იგი განმტყუვნებულად. და აქაცა უკუე, რომელ თქუა, ვითარმედ: „რადთა იდიდოს ღმერთი“,³ ესე სიტყუად, თუ: „რადთა“, არა მიზეზისად არს, არამედ აღსასრულისად, რამეთუ იქმნა სენი იგი სხვსა მიზეზისათვს, ხოლო მან იჴმარა იგი დიდებად ღმრთისა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„და ესე რად თქუა, დაადგრა ადგილსა მას ორ დღე“** (11,6).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რადსათვს დაადგრა? ამისთვს, რადთა მოკუდეს და დაეფლას, რადთა ვერვინ თქუას, თუ: არა მკუდრეთით აღადგინა იგი. ამისთვსცა ესეოდენ დაადგრა, ვიდრემდის თქუეს, ვითარმედ: „ყარს“.⁴

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„და ამისა შემდგომად ჰრქუა მოწაფეთა მისთა: გუალეთ, კუალად წარვიდეთ ჰურიასტანდ“** (11,7).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რადსათვს არასადა განეზრახა მათდა და აწ განაზრახებს? ამისთვს, რამეთუ ეშინოდა მათ ფრიად, და რადთა არა უცნაურად წარვიდეს მუნ და იგინი შეძრწუნდენ, ამისთვს განაზრახებს.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„ჰრქუეს მას მოწაფეთა: რაბი, ანლა გეძიებდეს შენ ჰურიანი ქვისა დაკრებად“** (11,8).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ეშინოდა მისთვსცა, არამედ უფროჲსად თავთა თვსთათვს. ხოლო იხილე, ვითარ განამწნობს მათ ქრისტე:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა ე: **„არა ათორმეტნი ჟამნი არიანა დღისანი? უკუეთუ ვინ ვიდოდის დღესა, არა წარსცეს ფერჴი, რამეთუ ჰხედავს ნათელსა ამის სოფლისასა“** (11,9).

¹ შდრ. იოან. 11,5. ² იოან. 11,21. ³ შდრ. იოან. 11,4. ⁴ შდრ. იოან. 11,39.

თარგმანი: ანუ ამას იტყვს, ვითარმედ: რომელსა არა ექმნას ბოროტი, იგი ნათელსა შინა ვალს და არა ეშინის ბოროტისაგან; და ეგრეთვე ჩუენდა არა ჯერ-არს შიში, რამეთუ არაჲ ბოროტი მიქმნიეს და ღირსი სიკუდილისაჲ. ანუ ამას იტყვს, ვითარმედ: რომელი ნათელსა ამის სოფლისასა ჰხედვიდეს, მას დაცემისაგან არა ეშინის, არცა დაეცემის; ან უკუეთუ რომელი ნათელსა ამის სოფლისასა ჰხედვიდეს, არა უფროსად, რომელი ჩემ თანა იყოსა და არა განმეშოროს ჩემგან, იგი დაადგრეს დაუბრკოლებლად? ესე ყოველი თქუა, რადთამცა შიში მათი განუქარვა, და მიზეზსა საჭმარსა ეტყოდა მუნ მისლვისასა. და რადთამცა უჩუენა, ვითარმედ არა იერუსალჴმს წარვალს, არამედ ბეთანიას, ამისთვისჲ ჰრქუა:

სახარებაჲ: „**ლაზარე, მეგობარმან ჩემმან, დაიძინა, არამედ მივიდე და განვალკო იგი**“ (11,11).

თარგმანი: ესე იგი არს, ვითარმედ: არა ამისთვისჲ წარვალ, რადთამცა კუალად ვებრძოდე ჰურიათა, არამედ განვლკებად მეგობრისა ჩემისა.

სახარებაჲ: „**ხოლო მათ ჰრქუეს მას: უფალო, უკუეთუ სძინავს, ცხოვნდეს**“ (11,12).

თარგმანი: ხოლო ამას იტყოდეს იგინი, რადთამცა მუნ მისლვად დაუხრწიეს, ვითარმედ: იტყვ შენ, თუ სძინავს? არამედ არა საჭირო არს ეგე მუნ მისლვად, არამედ თვთ განილკოს. ვინათგან უკუე ვერ გულისხმა-ყვეს, ამისთვისჲ ჰრქუა მათ:

სახარებაჲ: „**ლაზარე მოკუდა. და მე მიხარის თქუენთვის**“ (11,14-15).

თარგმანი: რად არს, თუ: „თქუენთვის“? ესე იგი არს, რომელ არა იყო მუნ და უთხრა, და რამეთუ აღადგინოს და ყოველი იჴვ გულთა მათთაგან აღმოჴფხუროს. ჰხედავა, ვითარ მოწაფენი ჯერეთ უძლურებასა შინა იყვნეს და არა უწყოდეს ძალი ქრისტესი, ვითარცა ჯერ-იყო? ხოლო ამას იქმოდეს შიშნი იგი მრავალნი. და რაჟამს-იგი ეტყოდა, ვითარმედ: „სძინავს“, თქუა, ვითარმედ: „წარვალ განვლკებად მისა“, რამეთუ არა ენება სიტყვთ წინაჲსწარ თქუმაჲ, რომელსა საქმით იქმოდა, და რადთამცა ჩუენცა გუასწავა არასიქადული არარასა ზედა. ხოლო უკუეთუ ვინ თქუას, თუ: რად ძილად გულისხმა-ყვეს იგი მოწაფეთა და არა ცნეს, თუ სიკუდილისათვის იტყვს, ვინათგან თქუა, ვითარმედ: „წარვალ განვლკებად მისა“? რამეთუ უგუჲურება იყო, თუმცა ესვიდეს ესეოდენსა გზასა წარსლვად განვლკებად მისა. ხოლო მე ამას ვიტყვ, ვითარმედ: მოწაფენი ესრეთ ჰგონებდეს, თუ იგავით რასმე იტყვს, ვითარცა მრავალგზის იქმოდა; რამეთუ ყოველთა მათ ეშინოდა ჰურიათაგან, ხოლო უფროჲს ყოველთასა – თომას, ამისთვისჲა ჰრქუა სხუათა მათ:

სახარებაჲ: „**მოგუალეთ, მივიდეთ ჩუენცა, რადთა მის თანა მოვწყდეთ**“ (11,16).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ იგი უუძლურეს იყო უფროდს ყოველთასა. და ვიეთნიმე იტყვან, ვითარმედ: მასცა ჰსუროდა სიკუდილად და ამისთვის თქუა სიტყუად იგი, არამედ არა ესრეთ არს, რამეთუ შიშისად არს სიტყუად ესე. გარნა არარად ჰრქუა მას ქრისტემან, არცა აბრაღა, რამეთუ იტკრთვიდა მისსა უძლურებასა, ხოლო უკუანაფსკნელ უძლიერეს და უმტკიცე ყოველთაჲსა იქმნა. და ესე არს საკრველი, რამეთუ რომელი-იგი უწინარეს ჯუარს-ცუმისა ესრეთ უძლურ იყო, ვინაჲთგან ჯუარს-ეცუა უფალი და ჰრწმენა მას აღდგომად მისი, ვხედავთ, ვითარმედ უმჯურვალჴს ყოველთაჲსა იქმნა, და რომელი-იგი ქრისტეს თანა ბეთანიად მისლვასა ვერ იკადრებდა, ამან თვნიერ ქრისტეს ხედვისა სოფელი მარტოებით მოიბრძინა და შორის ერთა და ქალაქთა იქცეოდა, რომელნი ეძიებდეს მას მოკლვად.

ხოლო ვითარ ოთხისა დღისად პოვა უფალმან ლაზარე?¹ გარნა ესრეთ, რამეთუ მას დღესა, რომელსა აცნობეს უფალსა დათა მისთა, მას დღესა მიიცვალა ლაზარე. აჰა პირველი დღჴ; და ქრისტეს ვინაჲთგან ესმა, დაყო მუნ, სადა იყო, სხუად ორი დღჴ და მეოთხესა დღესა მოვიდა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„იყო ბეთანია მახლობელ იერუსალჴმსა ვითარ ათხუთმეტ უტევან. ამისთვის მრავალნი ჰურიანი მოსრულ იყვნეს მუნ“** (11,18-19).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ათხუთმეტი უტევანი იყო, რომელ არს ორი მილიონი. ამისთვისცა ეცნა ყოველთა, და მოსრულ იყვნეს ჰურიანი მრავალნი ნუგეშინის-ცემად. ხოლო ნუგეშინის-სცემდეს მათ, რომელნი არა ფრიად უკეთურ იყვნეს, ამისთვის, რამეთუ ქრისტეს მეგობარნი იყვნეს, და სხუანი სიდიდისათჴს განსაცდელთა მათ ზედა მოსრულისა, გინა თუ ვითარცა დიდებულთა და პატიოსანთა პატივ-სცემდეს. ხოლო მართა შეემთხვა მას პირველ და არა წარიყვანა დაჲ თჴსი მის თანა,² რაჲთამცა თჴსაგან უთხრა საქმჴს იგი, და იხილე, თუ რასა იტყვს. ვინაჲთგან უკუე მოიყვანა იგი უფალმან კეთილსა სასოებასა, ამისთვის წარვიდა და მოუწოდა მარიამსცა.³ ესე არს მარიამ, რომლისათჴსცა თქუა, ვითარმედ: „მარიამ კეთილი ნაწილი გამოირჩია“.⁴ ხოლო იგი დაღაცათუ უმჯურვალჴს იყო, არამედ არა ეცნა, და ამისთვის მართა პირველ მივიდა; რამეთუ არა თუ მარიამს ეცნა და არა მივიდა, არამედ არა ეცნა, ხოლო მართა მივიდა, და მი-რაჲ-ვიდა, ჰრქუა უფალსა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„უფალო, უკუეთუმცა აქა იყავ, არამცა მომკუდარ იყო ძმაჲ იგი ჩემი“** (11,21).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: ჰხედავთა სიბრძნესა მას დედასათა? დაღაცათუ ჯერეთ ვერ აქუნდა სრული იგი გულისხმის-ყოფად, გარნა სრულიად სიბრძნე ფრიადი აჩუენეს, რამეთუ იხილეს რაჲ ქრისტე, არა გლოვად აღიდრნეს, არცა გოდებად, ვითარ-ესე ჩუენ ვიქმთ, რაჟამს ვიხილოთ ვინმე მეც-

¹ შდრ. იოან. 11,17. ² შდრ. იოან. 11,20. ³ შდრ. იოან. 11, 28. ⁴ ლუკ. 10,42.

ნიერთაგანი მოსრული გლოვასა მას ჩუენსა ზედა, არამედ მათ იხილეს რად, მეყსეულად მოძღუარი ადიდეს და ჰრწმენა მათ ქრისტე, არამედ არა ვითარცა ჯერ-იყო, რამეთუ არა იცნობდეს, თუ ღმერთი იყო, ანუ თესითა ჴელმწიფებითა და ძალითა იქმოდა ყოველსავე. ხოლო უფალმან მაშინ ესე ორივე ასწავა მათ, რამეთუ არღა იცოდეს, თუ ღმერთი არს, და ამისთვის იტყოდეს: „უკუეთუმცა იყავ აქა, არამცა მომკუდარ იყო ძმა ჩუენი“, ხოლო ესე კუალად არა იცოდეს, თუ ამას ყოველსავე თესითა ჴელმწიფებითა ეტყოდა. ამისთვისცა ჰრქუა მართა, ვითარმედ:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„და ანცა ვიცი: რად სთხოვო შენ ღმერთსა, მოგცეს შენ ღმერთმან“** (11,22).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: რამეთუ ვითარცა კაცისა ვისთვისმე სათნოჲსა და ღმრთისმოყუარისა იტყოდა.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ხოლო იესუ ჰრქუა მას: აღდგეს ძმა შენი“** (11,23).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იგი სიტყუად უკუნაქცია, რამეთუ მან თქუა, ვითარმედ: „რაოდენი სთხოვო ღმერთსა, მოგცეს შენ“, რამეთუ არა თქუა, თუ: ვსთხოვო, არამედ: „აღდგესო ძმა შენი“. ხოლო მან თქუა რად, თუ: **„აღდგეს უკუნაჲსკნელსა დღესა“** (11,24), მაშინ უმეტესად გამოაცხადა ჴელმწიფებაჲ მისი და თქუა:

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„მე ვარ აღდგომად და ცხორებაჲ“** (11,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: უჩუენებს მას, ვითარმედ არა საჭმარ არს მისა სხუად შენვენად, ვინაჲთგან თვთ არს აღდგომად და ცხორებაჲ. ამისთვისცა შესძინა, ვითარმედ: „რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, მო-ლათუ-კუდეს, ცხოვნდესვე“, რადთა უჩუენოს, ვითარმედ იგი არს მომცემელი კეთილთაჲ და მის მიერ ჯერ-არს თხოვაჲ.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ: **„ყოველსა რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, მო-ლათუ-კუდეს, ცხოვნდესვე“** (11,25).

თ ა რ გ მ ა ნ ი: იხილე, ვითარ აღამაღლებს გონებასა მისსა, რამეთუ არა ესე ოდენ იყო საძიებელი, რადთამცა ლაზარე აღადგინა, არამედ ჯერ-იყო, რადთამცა მანცა დედაკაცმან და სხუათა მათ მუნ მყოფთა ისწავესმცა იგიცა აღდგომად, რომლისათვის თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ აღდგომად“, და რადთა ცნას მან, ვითარმედ ვინაჲთგან იგი არს აღდგომად და ცხორებაჲ, არა სამე ადგილით იქმნების მისმიერი ცხორებაჲ, არამედ სადაცა იესუ შემძლებელ არს კურნებად. რამეთუ უკუეთუმცა ეთქუა მათ, ვითარცა ასისტავმან მან ყო, ვითარმედ: „თქუ სიტყვთ, და განიკურნოს“,¹ ეთქუამცა; ვინაჲთგან უკუე მოუწოდეს, ამისთვის ესე ქმნა და მივიდა, რადთა ასწავოს მათ კეთილი გულისხმის-ყოფად. ხოლო მი-რად-ვიდა ადგილსა მას, უჩუენებს მათ, ვითარმედ შემძლებელ იყო თვნიერ მოსლვი-

¹ მათ. 8,8; ლუკ. 7,7.

საცა განკურნებად. ამისთვისცა ჰყოვნიდა, რადამცა აყროლდა, რადთა უმეტესად განეფინოს მადლი მისი. ხოლო დედაკაცმან მან ვინა იცოდა საუკუნო იგი აღდგომა? რამეთუ ასმიოდა მრავალგზის ქრისტესგან სიტყუად აღდგომისად, არამედ მას ან სუროდა ხილვად. და იხილე იგი, ვითარ ჯერეთ ქუემდებარე იყო გონებითა, რამეთუ ესმა ქრისტესი, ვითარ თქუა, ვითარმედ: „მე ვარ აღდგომა და ცხორება საუკუნო“, და ეგრეთცა არავე თქუა, თუ: აღადგინე იგი, არამედ ჰრქუა: **„მრწამს, რამეთუ შენ ხარ ქრისტე, ძჳ ღმრთისად“** (11,27), ხოლო უფალმან ამისთვის ჰრქუა, ვითარმედ: „ყოველსა რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, მო-ლა-თუ-კუდეს, ცხოვნდესვე“. აქა ამას ჴორციელსა სიკუდილსა იტყვს, ხოლო რაჟამს იტყოდის, თუ: **„რომელსა ჰრწმენეს ჩემი, არა მოკუდეს უკუნისამდე“** (11,26), მის საუკუნოვანსა სიკუდილისათვის იტყვს. ამისთვის ეტყვს მართას, ვითარმედ: ვინაფთაგან „მე ვარ აღდგომა და ცხორება“, ამისთვის ნუ გეშინინ. რამეთუ დაღაცათუ მოკუდეს ძმა შენი, ცხოვნდესვე. რამეთუ მას საქმესა ზედა ნუგეშინის-სცა მას და სასოება მისცა სიტყვითა მით, რომელ ჰრქუა, ვითარმედ: „აღდგეს“, და ვითარმედ: „მე ვარ აღდგომა“, და ვითარმედ: აღ-რად-დგეს, დაღაცათუ კუალად მოკუდეს, არარად ევნოს მას, და ამისთვის არა ჯერ-არს ძრწოლად სიკუდილისაგან. ხოლო სიტყუად ესე, რომელსა იტყვს, ესევითარი არს, ვითარმედ: არცა ესე მომკუდარ არს, არცა თქუენ მოჰკუდეთ, რომელსა გრწმენეს ჩემი.

ს ა ხ ა რ ე ბ ა დ : **„გრწამსა ჩემი? ჰრქუა მას მართა: მრწამს, უფალო, რამეთუ შენ ხარ ქრისტე, ძჳ ღმრთისად, სოფლად მოსრული“** (11,26-27).

თ ა რ გ მ ა ნ ი : ესრეთ ვჰგონებ, ვითარმედ ვერ გულისხმა-ყო დედაკაცმან მან სიტყუად იგი, არამედ ესე ცნა, ვითარმედ დიდი რადმე იყო სიტყუად იგი, ხოლო თუ რად იყო, კეთილად ვერ გულისხმა-ყო; ამისთვისცა ქრისტემან სხუად ჰკითხა, და მან სხუად მიუგო, გარნა ესე შეიძინა, რომელ ფრიადი იგი გლოვად მისი დაჰჴსნა, რამეთუ ესევითარი არს ქრისტეს სიტყუათა ძალი. ამისთვისცა მართა უსწრო და მარიამ შეუდგა, რამეთუ სიყუარული იგი მოძღურისად გლოვასა მას განაქარვებდა. ამისთვისცა მადლსა მას თანა გონებაცა მათ დედათად საქებელ არს.

სწავლად მბ

ვითარმედ არა ჯერ-არს უზომოდ გლოვად მკუდართა ზედა, რამეთუ ესე საქმჳ ურწმუნოთად არს, და რადთა ვიქმოდით შესუენებულთათვის მონყალებასა

კუალად ან სხუათა თანა ჩუენთა ცოდვათა ესეცა ბოროტი არს, უზომოდ იგი გლოვად მკუდართა ზედა, რამეთუ რომელნიმე გოდე-

ბენ ჯმითა და დაიბძარვენ პირთა და იფხურიან თმათა: რომელნიმე – გლოვისაგან, და რომელნიმე – მაჩუენებლობით.

რასა იქმ, ზ კაცო მორწმუნო, საქმესა ურწმუნოთასა? რამეთუ მწყობრთა შემოჰკრებ და განწესებულად იქმ ტირილსა და დედათა ჯმითა და კილოთა მტირალთა მოიყვანებ. არა სიცოფე არსა ესე ყოველი? ანუ არა გუეცინოდიანა წარმართნი? და ყოველივე საიდუმლოდ ქრისტეანობისა ზღაპრად შეჰრაცხონ და იტყოდინ, ვითარმედ: აჰა ტყუვილ არიან სიტყუანი იგი, წიგნთა შინა თქუენთა წერილნი, თუ არა, უკუეთუმცა აღდგომასა მოელოდეთ, რად არს ესე ყოველი გლოვად, უკუეთუმცა ესევდით, თუ მას საუკუნესა უაღრმესი ცხორებად არს, რომლისა მიმართ მიიცვალა შესუენებული ესე? არამედ ესე ყოველი ქადაგებად მათი ამო არს სამე, რამეთუ უკუეთუ თავი იგი მათთა კეთილთად არა სარწმუნო არს, სხუად რად იყოს სარწმუნო?

არამედ ნუ ჰყოფთ ამას, რადთამცა წარმართთა საკიცხელ ვიყვნით; რამეთუ იგინიცა არავე იქმან ყოველნივე ამას, არამედ მრავალთა მათგანთა სიბრძნე აჩუენეს. რამეთუ დედაკაცისა ვისიმე ძმ მოკლეს ბრძოლასა შინა, და მას უთხრეს რად, მან არა თუ არა იტირა ოდენ, არამედ უფროდსად იწყოს სხუათა ჰამბავთა ქალაქისათა კითხვად. და სხუასა ფილოსოფოსსა ედგა გვრგვნი თავსა, ვითარცა სხუათა ფილოსოფოსთა. და უთხრეს, ვითარმედ: ძმ შენი ქალაქისა ამის ჩუენისათჳს ჰბრძოდა და მოკლეს. და მან მეყსეულად მოიწადა გვრგვნი და ჰკითხა, თუ რომელი ორთა მათ ძეთა მისთაგან? და ვითარცა ცნა, რამეთუ რომელი უყუარდა, იგი იყო მომკუდარ ქალაქისა მისთჳს, მეყსეულად დაიდგა გვრგვნი.

და ამისთჳს მრცხუენის, რომელ წარმართნი უმწნეს ჩუენსა გამოჩნდებიან, და რომელთა აღდგომისა სიტყუად არა იციან, მეცნიერთა საქმესა იქმან; ხოლო რომელთა ვიცით აღდგომისათჳს, ესრეთ ვართ, ვითარმცა არა უწყოდეთ, და რომელთა ღმრთისა შიში არა აქუს, არამედ კაცობრივისა საქმისათჳს იქმან, ჩუენ მას ღმრთისა შიშისათჳს არა ვიქმთ. და არა ფრიადსა საშჯელსა ღირს ვართა? რამეთუ უფალი იტყვს: „ნეტარ იყვნენ მგლოვარენი“, ¹ და მას გლოვასა არავინ იგლოვს თჳსისა სულისა ცხორებისათჳს, ხოლო ამას გლოვასა, რომელი არა ბრძანებულ არს ჩუენდა, ამას ვიგლოვთ.

არამედ იტყვან ვიეთნიმე, ვითარმედ: და ვის ძალ-უც კაცსა არა ცრემლოვად მამისა, ანუ შვილისა, ანუ ძმისა თჳსისათჳს, ანუ სხვსა რად-სამე ესევითარისა? გარნა არა თუ მემცა ამას ვის ვაყენებდი, არა თუ ვიტყვ, ვითარმედ არა ჯერ-არს, რადთა ელმოდის, არამედ უშუერებასა მას ვსძაგებ. არა ვარ ესრეთ მწეცისა მსგავს, არცა ესრეთ უღმობელ,

¹ მათ. 5,4; შდრ. ლუკ. 6,21.

ვიცი, რამეთუ ბუნებად იიძულების, და არა ეგების არაშენუხებად; რამეთუ ესე ქრისტემან აჩუნა, ცრემლოვოდა რად ლაზარეს ზედა, და შენცა უკუე ცრემლოვოდე, არამედ შიშითა ღმრთისადათა და მყუდროებით და პატიოსნებით. უკუეთუ ესრეთ სცრემლოოდი, არა ურწმუნოებისა სახე არს ესე, და არა ვითარცა ურწმუნოა აღდგომისად იგლოვ, არამედ რამეთუ ვერ იტკრთავ განყოფასა მას; რამეთუ რაჟამს გზასაცა წარვიდოდინა თვსნი ჩუენნი, მწუხარე ვიყვნით, ეგრეთვე შენ ცრემლოვოდე, ვითარმცა შორსა გზასა წარჰგზავნიდი. და ამასცა არა თუ შჯულსა დაგიდებ, არამედ შეგიწოდებ და ვიტყვ, ვითარმედ არა ბრალი არს, თუცა იქმოდიოთ ამას საქმესა ესრეთ წესიერად. არამედ უკუეთუ ცოდვილი იყოს, რომელი-იგი აღესრულა, მისთვის ჯერ-არს წუხილი და ტირილი, და უფროსად არა ტირილი ოდენ, რამეთუ ესე არას ერგების მას, არამედ რადთა ვიქმოდიოთ მათთვის მონყალებასა და შესანიშნავთა და ჟამისწირვათა და რადთა ვჰმადლობდეთ უფალსა, რომელმანცა იცოდა, ვითარმედ არა მოვალს იგი სინანულად, და ამისთვის ადრე წარიყვანა, რადთა არღარა ცოდვიდეს; და უკუეთუ მართალი იყოს, ეგრეცა ჯერ-არს სიხარული, რამეთუ განერა საფრწყეთაგან სოფლისათა და შევიდა ნავთსაყუდელსა დაუნთქმელად; და უკუეთუ ჭაბუკი იყოს, ესრეთ ვიხარებდეთ, რამეთუ განეშორა ბოროტთაგან სოფლისათა; და უკუეთუ მოხუცებული იყოს, – რამეთუ მოსცა ღმერთმან ჟამი ფრიადი კეთილის-ყოფად და ესრეთ წარიყვანა. ხოლო შენ ამას ყოველსა არა იგონებ, არამედ მტირალთა შემოჰკრებ, ვითარმცა მიცვალებულსა მას პატივ-სცემდი, რომელ-ესე უკუანადგენელი უპატიოებად არს, რამეთუ შესუენებულისა პატივი არა ცრემლნი არიან და მტირალთა ჯმანი, არამედ გალობანი და ლოცვანი და ფსალმუნებანი. და უკუეთუ გნებავს მიცვალებულისა მის პატივის-ცემა, სხვთა სახითა პატივ-ეც: მონყალებად ქმენ. თუ არა, ესეოდენისა გოდებისა მიერ რად სარგებელ ექმნების?

ვიდრემდის ვართ მიწა და ნაცარ? ვიდრემდის ვართ სისხლ და ჭორც? აღვიხილნეთ ზეცად, გულისხმა-ვყოთ საქმჴ სულიერი. ვითარ ნუგეშინის-ვსცეთ წარმართთა, ვითარ ვეტყოდით აღდგომისათვს, რაჟამს ჩუენ თვთ ესრეთ ვიყვნეთ? ანუ ჩუენ თვთ ვითარ ვიყოფოდით, რამეთუ უზომოდ მწუხარებად დააბნელებს თუალთა სულისათა და არარას უმჯობესსა შეუნდობს ხილვად, და ღმერთსა შევანუხებთ და მიცვალებულსა მას ვერას ვარგებთ და თავთა ჩუენთა ვავნებთ. ხოლო ესრეთ თუ ვიქმოდიოთ, ვითარცა ვთქუ, ღმერთსაცა მოვიმადლებთ და თავთაცა ჩუენთა ვარგებთ. და უკუეთუ ვინ იტყოდის, ვითარმედ: ვითარ არა შევწუხნე შვილისა ანუ მამისათვს? არამედ არა ვიტყვ მე, თუ ნუ შესწუხნები, არამედ ნუ უზომოდ ჰგოდებ. რამეთუ უკუეთუ გულისხმა-ვყოთ, ვითარმედ ღმერთმან მიგვლო, და ვითარმედ მოკუდავი იყო მა-

მაღცა და ძწცა ჩუენი, ესრეთ ვპოვოთ განსუენებაჲ, რამეთუ კაცი იშვა მოკუდავი, და მოკუდავი იგი მოკუდა. რად უკუე მწუხარე ხარ ბუნებითისა საქმისათჳს? ნუუკუე მწუხარე ხარა, რომელ ჭამს შვილი შენი, რომელი-იგი ბუნებითი საქმჳ არს? ეგრეთვე უკუე არს სიკუდილი. ნუ ეძიებ უკუდავებასა მოკუდავსა მას თანა, ნუცა ჰგოდებ, არამედ თავს-იდეჲ შჯული, ბუნებასა ზედა კაცობრივსა დადებული, და გოდებდი ცოდვათათჳს. ესე გლოვაჲ კეთილ არს, ესე სახე არს ფრიადისა სიბრძნისაჲ. ესე გლოვაჲ მოვიგოთ, რადთა მუნ სიხარული ვპოვოთ მადლითა და კაცთმოყუარებითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ და სიმტკიცჳ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუენითი უკუნისამდე, ამენ.